

คู่มือ การติดตั้งป้ายจราจร

เล่มที่ ๑/๒

เมษายน ๒๕๕๖

คู่มือการติดตั้งป้ายจราจร

สำนักสำรวจและออกแบบ กรมทางหลวงชนบท
9 ถนนพหลโยธิน แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กทม. 10220

www.drr.go.th

สงวนลิขสิทธิ์ โดย กรมทางหลวงชนบท ห้ามลอกเลียนหรือทำซ้ำ ไม่ว่าส่วนใดส่วนหนึ่ง
ของหนังสือเล่มนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้จัดทำ

ISBN:

คำนำ

กรมทางหลวงชนบท ให้ความสำคัญการออกแบบระบบป้ายจราจร และการติดตั้งป้ายจราจร จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานรวบรวมมาตรฐานป้ายจราจรของหน่วยงานต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยอ้างอิงถึงมาตรฐานป้ายจราจรปี ๒๕๔๗ ของสำนักนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร แล้วจัดทำเป็นแบบมาตรฐานงานทางและคู่มือการติดตั้งป้ายจราจรขึ้นฉบับหนึ่ง

คู่มือการติดตั้งป้ายจราจรบริเวณทางแยกได้จัดพิมพ์ครั้งแรก เมื่อ กันยายน ๒๕๕๓ จำเป็นต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่ปรับเปลี่ยนข้างต้น นำไปเป็นแบบทางการปฏิบัติงานสำหรับผู้ออกแบบป้าย หรือผู้ติดตั้งป้ายของกรมทางหลวงชนบท

จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือการติดตั้งป้ายจราจร ฉบับ เมษายน ๒๕๕๖ จะช่วยในการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ของกรมทางหลวงชนบทได้เป็นอย่างดี

นายชาติชาย ทิพย์สุนาวี
อธิบดีกรมทางหลวงชนบท

บทคัดย่อ

เพื่อให้คู่มือฉบับนี้ มีความสะดวกในการนำไปปฏิบัติ คณะทำงาน ได้จัดหมวดหมู่ของเนื้อหา ให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและนำไปใช้ โดยจัดแบ่งเนื้อหาเป็น ๑๐ บท ดังนี้

บทที่ ๑ บททั่วไป

บทที่ ๒ ประเภทของป้ายจราจรบริเวณทางแยก

บทที่ ๓ ป้ายจราจรมาตรฐานสูง

บทที่ ๔ การกำหนดชื่อจุดหมายปลายทาง

บทที่ ๕ การติดตั้งป้ายจราจรบริเวณทางแยก

บทที่ ๖ การติดตั้งป้ายจราจร VMS- Variable Message Sign

บทที่ ๗ ป้ายท้องเที่ยว

บทที่ ๘ ป้ายเตือนระหว่างก่อสร้าง

บทที่ ๙ ป้ายกิโลเมตร

บทที่ ๑๐ ป้ายทางจักรยาน

ส่วนในรายละเอียดของภาคผนวก จะเป็นส่วนที่เสริมเนื้อหาและเพิ่มเติมตัวอย่างที่ช่วยอธิบาย ทำความเข้าใจในรายละเอียดให้มากขึ้น มี ๓ ภาคผนวก คือ

ภาคผนวก ก รูปแบบการติดตั้งป้ายจราจรชุดบริเวณทางแยก

ภาคผนวก ข การจัดการจราจรและการติดตั้งป้ายเตือนระหว่างก่อสร้าง

ภาคผนวก ค แบบมาตรฐานป้ายจราจรแบบแขวนสูง

คณะทำงาน หวังว่าคู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติที่จะนำไปใช้งานและสามารถนำไป ตรวจสอบและแก้ไขปัญหาป้ายจราจรในพื้นที่ ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กรมทางหลวงชนบท ตั้งเป้าหมายไว้

คณะทำงาน

เมษายน ๒๕๕๖

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บททั่วไป	1
1.1 ป้ายจราจรบริเวณทางแยกตามหลักการทางทฤษฎีวิศวกรรมจราจร	1
1.2 หลักการปฏิบัติในการติดตั้งป้ายจราจรโดยทั่วไป	5
1.3 การติดตั้ง	6
1.3.1 หลักการติดตั้งป้ายจราจรทั่วไป	6
1.3.2 ความสูงของการติดตั้งป้ายจราจรในแนวดิ่ง	7
1.3.3 ระยะติดตั้งป้ายจราจรตามแนวขวาง	7
2 ประเภทของป้ายจราจรบริเวณทางแยก	11
2.1 ป้ายบังคับ	11
2.1.1 ป้ายหยุด	11
2.1.2 ป้ายให้ทาง	12
2.1.3 ป้ายบังคับทิศทาง(ชี้ซ้ายหรือชี้ขวา)	13
2.2 ป้ายเตือน	13
2.2.1 ป้ายเตือนทางแยก	13
2.2.2 ป้ายเตือนสัญญาณไฟ	14
2.2.3 ป้ายเตือนหยุดข้างหน้า	14
2.2.4 ป้ายเตือนสิ่งกีดขวาง	15
2.2.5 ป้ายเครื่องหมายลูกศรคู่	15
2.2.6 ป้ายเตือนระวางอันตรายข้างหน้า	15
2.2.7 ป้ายเตือนทางข้ามรถไฟ	16
2.2.8 ป้ายเตือนทางข้ามทางรถไฟติดทางแยก	16
2.3 ป้ายแนะนำ	16
2.3.1 สีป้ายแนะนำ	16
2.3.2 ป้ายหมายเลขทางหลวงชนบท	16
2.3.3 ป้ายบอกจุดหมายปลายทาง	17
2.3.4 ป้ายบอกระยะทาง	17
2.4 ป้ายชุด	18
2.4.1 ป้ายชุดระบุทิศทาง	18
2.4.2 ป้ายชุดบอกรายละเอียดทางแยก	18
2.5 ป้ายบังคับ ป้ายเตือน แบบภาษาไทยคู่ภาษาอังกฤษ	19
2.6 ป้ายตำแหน่งทางข้าม	19

บทที่	หน้า
3 ป้ายจราจรมาตรฐานสูง	21
3.1 ประเภทของทางหลวงที่ติดตั้งป้ายจราจรมาตรฐานสูง	21
3.2 หลักเกณฑ์การติดตั้งป้ายจราจรมาตรฐานสูงประเภทแขวนสูง	21
3.2.1 ป้ายจราจรแขวนสูงแบบยื่น (Overhang Sign)	22
3.2.2 ป้ายจราจรแขวนสูงแบบคร่อมผิวจราจร (Overhead Sign)	22
3.3 รายละเอียดบนแผ่นป้าย (Sign Detail)	22
3.3.1 สีของป้ายจราจรมาตรฐานสูง (Color of Sign)	22
3.3.2 ขนาดของตัวอักษรและตัวเลข (Size of Character)	22
3.3.3 ชนิดของตัวพิมพ์ (Type of Character)	23
3.3.4 เครื่องหมายลูกศร (Arrow Sign)	23
3.4 ป้ายจราจรมาตรฐานสูงชุดทางแยก	24
3.4.1 ป้ายแนะนำทางออกล่วงหน้า (Advance Guide Sign)	24
3.4.2 ป้ายแนะนำการใช้ช่องจราจร	26
3.4.3 ป้ายแนะนำชี้ทางออก	27
3.4.4 ป้ายชี้ทางเข้า-ออก	28
4 การกำหนดชื่อจุดหมายปลายทาง	29
4.1 ประเภทของจุดควบคุมของทางหลวงชนบท	29
4.1.1 จุดควบคุมหลัก	29
4.1.2 จุดควบคุมรอง	29
4.2 การกำหนดชื่อจุดหมายปลายทางในแผ่นป้ายจราจร	33
4.3 การจัดเรียงชื่อจุดหมายปลายทางบนแผ่นป้าย	34
4.3.1 กรณีติดตั้งเป็นป้ายข้างทาง	34
4.3.2 กรณีติดตั้งเป็นป้ายแขวนสูงแบบคร่อมผิวจราจร	35
4.3.3 กรณีติดตั้งเป็นป้ายแบบแผ่นที่	35
5 การติดตั้งป้ายจราจรบริเวณทางแยก	37
5.1 หลักการโดยทั่วไป	37
5.2 การติดตั้งป้ายชุดบริเวณทางแยก กรณีเป็นทางแยกกระดัดเดียวกัน	37
5.3 การติดตั้งป้ายชุดบริเวณทางแยก กรณีเป็นทางแยกต่างระดับ	38
6 การติดตั้งป้ายจราจร VMS – Variable Message Sign	39

บทที่	หน้า
7 ป้ายท้องเที่ยว	41
7.1 ป้ายท้องเที่ยวที่มีใช้อยู่ในปัจจุบันของนานาชาติและประเทศไทย	41
7.1.1 ป้ายท้องเที่ยวในอาระประเทศต่างๆ	41
7.1.2 ป้ายท้องเที่ยวในประเทศไทย	43
7.1.3 สรุปป้ายของอาระประเทศและประเทศไทย	44
7.2 ทฤษฎีของประสิทธิภาพตัวอักษร ตามขนาดตัวอักษร สืบค้นแผ่นป้าย	45
7.2.1 ประสิทธิภาพของป้ายทางหลวง	45
7.2.2 สืบค้นแผ่นป้าย	45
7.2.3 ความคลาดเคลื่อนการมองแผ่นป้าย	49
7.3 มาตรฐานป้ายท้องเที่ยวของกรมทางหลวงชนบท	50
7.4 ข้อเสนอแนะตามมาตรฐานป้าย Overhang ใหม่	52
8 ป้ายเตือนระหว่างการก่อสร้าง	53
8.1 บทนำ	53
8.2 การติดตั้งป้ายเตือนระหว่างการก่อสร้าง ตามหลักวิศวกรรม	53
9 ป้ายกิโลเมตร	55
9.1 หลักเกณฑ์การใช้ป้ายกิโลเมตร	55
9.2 การติดตั้งป้ายกิโลเมตร	55
10 ป้ายทางจักรยาน	61
10.1 ประเภทป้ายจักรยาน	61
10.1.1 ป้ายช่องเดินรถจักรยาน	61
10.1.2 ป้ายช่องเดินรถจักรยานพร้อมป้ายเสริม	61
10.1.3 ป้ายจักรยานชิดซ้าย	61
10.2 ระยะเวลาติดตั้งป้ายทางจักรยาน	62
10.3 รูปแบบการติดตั้งป้ายทางจักรยาน	63
เอกสารอ้างอิง	69
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รูปแบบการติดตั้งป้ายจราจร	
ก-1 รูปแบบการติดตั้งป้ายชุดทางแยก กรณีเป็นทางแยกระดับเดียวกัน	71
ก-2 รูปแบบการติดตั้งป้ายจราจรตัดทางรถไฟแบบมีเครื่องกั้นและไม่มีเครื่องกั้น	83
ภาคผนวก ข การจัดการจราจรและการติดตั้งป้ายเตือนระหว่างการก่อสร้าง	87
ภาคผนวก ค แบบมาตรฐานป้ายจราจรแบบแขวนสูง	99

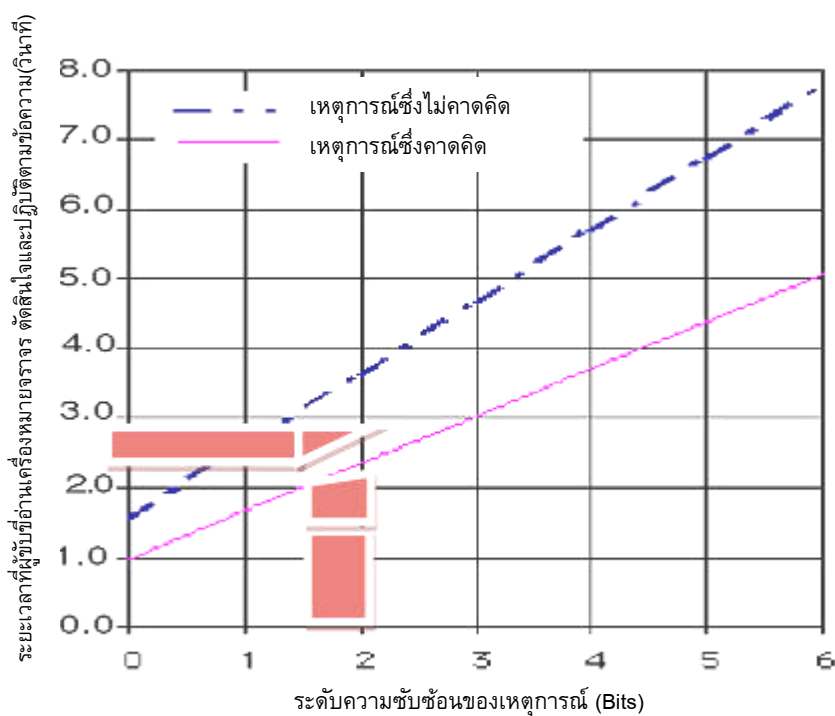
บทที่ 1

บททั่วไป

1.1 ป้ายจราจรบริเวณทางแยก ตามหลักการทางทฤษฎีวิศวกรรมจราจร

โดยทั่วไปแล้วผู้ขับขี่จะใช้เวลาในการอ่านป้ายจราจรทำการตัดสินใจและปฏิบัติตามข้อความที่สื่อบนป้ายจราจรประมาณ 1.0-8.0 วินาทีหรือมากกว่า ซึ่งความแตกต่างของระยะเวลานี้ จะขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของสถานการณ์ดังแสดงในรูปกราฟ เหตุการณ์ซึ่งไม่มีความซับซ้อน เช่น การเบรกรถในสถานการณ์ปกติจะใช้เวลาประมาณ 2.5 วินาที (ระดับความซับซ้อนที่ 0-2) ในขณะที่เหตุการณ์ที่ซับซ้อนมาก เช่น การหลีกเลี่ยงอันตรายที่มีความยุ่งยากในทางปฏิบัติอาจใช้เวลามากถึง 7 วินาที (ระดับความซับซ้อนที่ 5-6)

อย่างไรก็ตามการคำนวณหาระยะการติดตั้งป้ายจราจรนอกจากจะคำนึงถึงระยะทางที่รถเคลื่อนที่ได้ในช่วงเวลาที่ผู้ขับขี่ใช้ในการอ่านเครื่องหมายจราจร และตัดสินใจปฏิบัติตามเครื่องหมายจราจรแล้ว ควรจะมีการพิจารณาถึงระยะเวลาที่การปฏิบัติตามข้อความที่สื่อบนเครื่องหมายจราจรสำเร็จผลด้วย

ที่มา : A Policy on Geometric Design of Highways
and Streets, The American Association of State Highway
and Transportation Officials, Washington, DC, 2001

ดังนั้น การคำนวณระยะที่ผู้ขับขี่ยานพาหนะ
 ระยะที่คนขับรถต้องอ่านป้ายออกก่อนถึงจุดที่ติดตั้งป้าย คำนวณดังนี้

1. การค้นหาป้าย ตัวอักษรขนาด 10 ซม. 0.6 วินาที
2. การอ่านชื่อป้าย ๆ ละ 0.6 วินาที ต่อบรรทัด รวมเป็น **1.8** วินาที
3. ระยะสิ้นสุดการเห็นป้าย เมื่อมุมสายตาคนขับรถอยู่ที่กึ่งกลางป้าย
 สมมุติให้รถวิ่งด้วยความเร็ว 60 กิโลเมตรต่อชั่วโมง หรือ 16.67 เมตรต่อวินาที

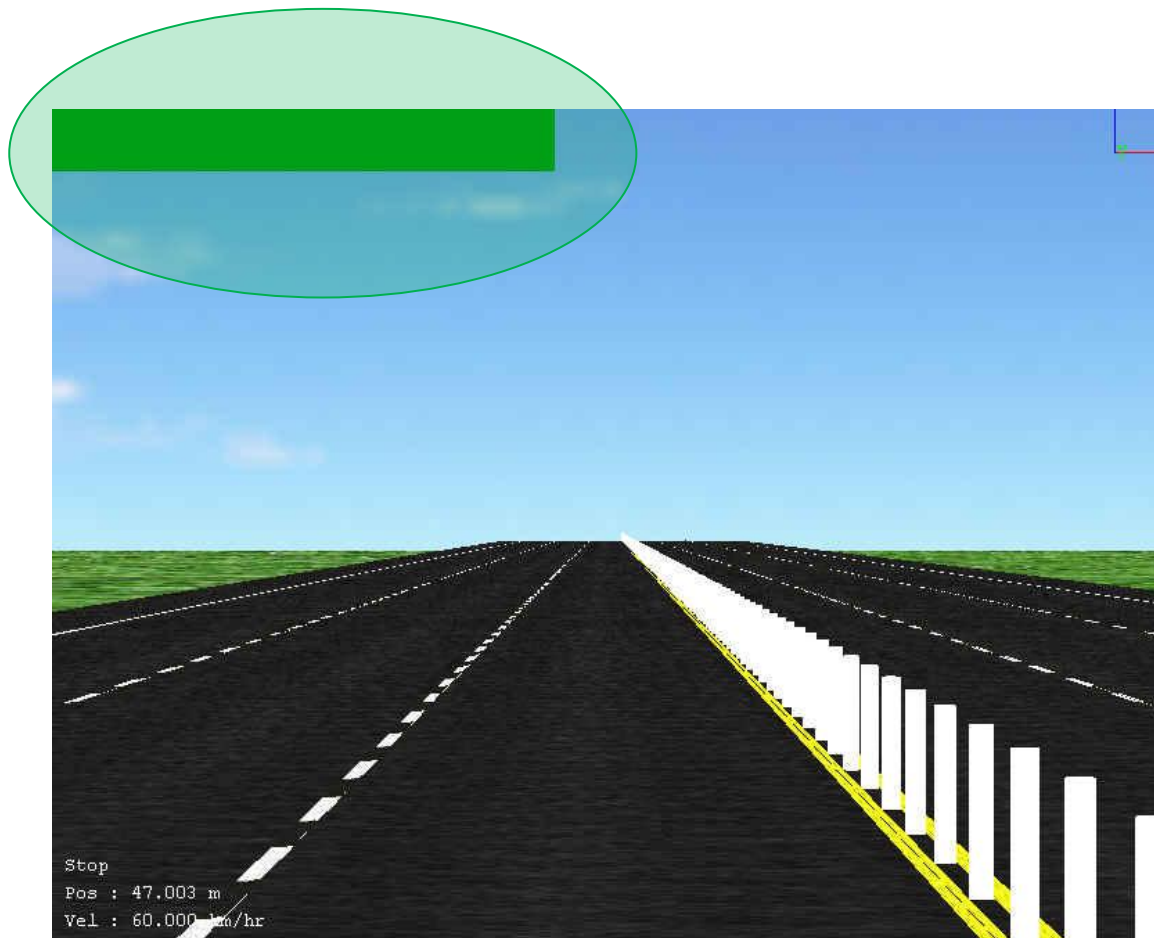
ระยะในข้อ 1 และข้อ 2 = $2.4 * 16.67 = 40.00$ เมตร

ระยะในข้อ 3 = $0.25 * (1.5 + 0.5) / \tan(5 * \pi / 180) \text{ radian} = 16.85$ เมตร

รวมระยะทางทั้งสิ้น = 56.85 เมตร

รูปที่ 1.1 แสดงระยะสิ้นสุดของการมองเห็นป้ายข้างทาง On Ground ขณะยานพาหนะแล่นด้วยความเร็ว 60 กิโลเมตรต่อชั่วโมง บนทางหลวงชนบท 2 ช่องจราจร

รูปที่ 1.2 แสดงระยะสิ้นสุดของการมองเห็นป้าย Gantry ขณะยานพาหนะแล่นด้วยความเร็ว 60 กิโลเมตรต่อชั่วโมง บนทางหลวงชนบท 6 ช่องจราจร

ระยะที่ผู้ขับขี่ยานพาหนะเห็นป้ายและเข้าใจกับเนื้อหาบนป้าย

ข้อ 1	ระยะเวลา	60	70	80	90
10 cm	2.400	40.00	46.67	53.33	60.00
15 cm	2.525	42.08	49.10	56.11	63.13
20 cm	2.650	44.17	51.53	58.89	66.25
25 cm	2.700	45.00	52.50	60.00	67.50
30 cm	2.750	45.83	53.47	61.11	68.75
35 cm	2.800	46.67	54.44	62.22	70.00
40 cm	2.850	47.50	55.42	63.33	71.25
45 cm	2.900	48.33	56.39	64.44	72.50
50 cm	2.950	49.17	57.36	65.56	73.75

ระยะสุดท้ายที่ผู้ขับขี่ยานพาหนะเห็นป้าย

ข้อ 2	ประเภทป้าย	2 ช่อง	4 ช่อง	6 ช่อง	8 ช่อง
10 – 50 cm	on ground	16.85	33.70	50.56	
10 – 50 cm	overhang		33.70	50.56	67.41
10 – 50 cm	gantry		33.70	50.56	67.41

ระยะทางรวม ตัวอย่าง 2 ช่องจราจร

ข้อ 3	ระยะเวลา	60	70	80	90
10 cm	2.400	56.85	63.52	70.19	76.85
15 cm	2.525	58.94	65.95	72.96	79.98
20 cm	2.650	61.02	68.38	75.74	83.10
25 cm	2.700	61.85	69.35	76.85	84.35
30 cm	2.750	62.69	70.32	77.96	85.60
35 cm	2.800	63.52	71.30	79.07	86.85
40 cm	2.850	64.35	72.27	80.19	88.10
45 cm	2.900	65.19	73.24	81.30	89.35
50 cm	2.950	66.02	74.21	82.41	90.60

	60	70	80	90
Stopping sign Distance : SSD	85.42	108.97	128.45	152.64
Weaving L to R	113.66	132.6	151.55	189.43
Weaving R to L	113.66	132.6	151.55	208.38

ระยะทางน้อยที่สุด
จากระยะสุดท้ายของ
การเห็นป้าย ถึงเส้น
Stop Line

AASHTO (2002)

การออกแบบป้ายบริเวณทางแยกนั้น จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการของการตัดกันของ
กระแสจราจร (Conflict Points) และการไหลของกระแสจราจรที่มีความเร็วสูง ป้ายจราจรจึงมี
บทบาทสำคัญในการบริหารจัดการด้านการจราจรดังกล่าว เพื่อให้การจราจรเป็นไปอย่างมี
ประสิทธิภาพ และมีวัตถุประสงค์หลักดังนี้

- 1) เพื่อให้ผู้ใช้ทาง (Road Users) สามารถขับขี่ยานพาหนะได้อย่าง สะดวก รวดเร็ว
และ ปลอดภัย บริเวณทางแยก
- 2) เพื่อให้ผู้ใช้ทาง โดยเฉพาะผู้ขับขี่ยานพาหนะ ได้ขับขี่ยานพาหนะไปยังจุดหมาย
ปลายทาง ได้โดยไม่เกิดความผิดพลาดในการตัดสินใจเดินทาง และไม่ก่อให้เกิด
อุบัติเหตุในขณะกำลังตัดสินใจ เพราะใช้เวลาในการตัดสินใจนาน อันเนื่องมาจาก
ป้ายจราจรไม่สื่อ หรือไม่ชัดเจนในการแนะนำการเดินทาง หรือแนะนำเส้นทาง

1.2 หลักการปฏิบัติในการติดตั้งป้ายจราจรโดยทั่วไป

ขั้นตอนในการออกแบบป้ายจราจร ช่วงการออกแบบทางด้านกายภาพ จะต้องคำนึงหลักการ
ต่างๆดังนี้

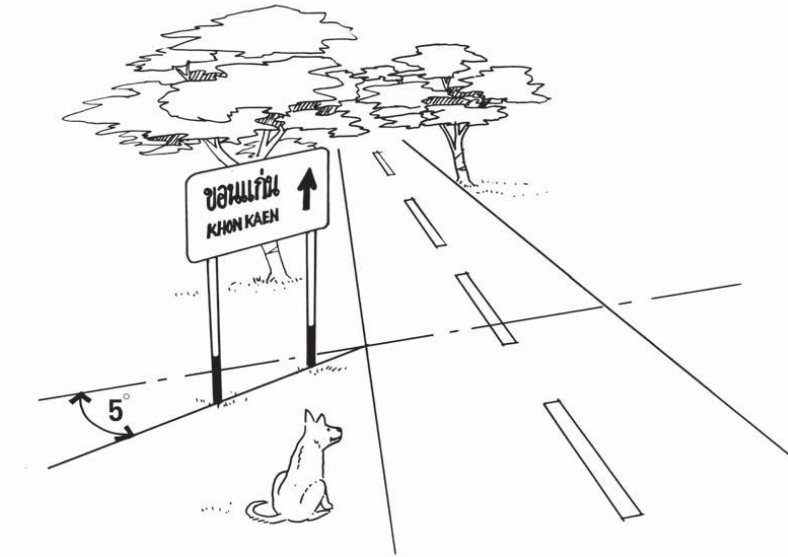
- 1.2.1 ในขั้นตอนการออกแบบทาง การออกแบบป้ายจราจรและอาณัติสัญญาณต่างๆ จะต้อง
ไม่รบกวนป้ายจราจรมาแก้ไขความบกพร่องของการออกแบบทางกายภาพของถนน
- 1.2.2 การติดตั้งป้ายจราจรจะต้องเป็นไปตามลักษณะทางกายภาพของทางแยกนั้นๆ เช่น
  - 1) **ป้าย On ground** จะติดตั้งบนทางแยกที่มีช่องจราจร 2 ช่องจราจรรวมช่อง
รถเลี้ยว หรือปริมาณจราจรต่ำกว่า 8,000 คันต่อวัน หรือทางหรือถนน 2
ช่องจราจรทั่วไป
  - 2) **ป้าย Overhang** จะติดตั้งบนทางแยกที่มีช่องจราจร 3 ช่องจราจรรวมช่องรถเลี้ยว
หรือ Divided Road มีเกาะกลาง หรือปริมาณจราจรมากกว่า 8,000 คันต่อวัน
  - 3) **ป้าย Overhead หรือ Gantry** จะติดตั้งบนทางแยกที่มีช่องจราจรมากกว่า 4 ช่อง
จราจร รวมช่องรถเลี้ยว หรือ Divided Road มีเกาะกลาง
- 1.2.3 ป้ายจราจรประเภทป้ายบังคับและป้ายเตือนจะไม่ติดตั้งเกินความจำเป็นเพราะจะ
เป็นผลเสียต่อผู้ใช้ทางในการตัดสินใจ
- 1.2.4 ป้ายแนะนำประเภทป้ายบอกจุดหมายปลายทาง และป้ายหมายเลขทางหลวงชนบท
จะติดตั้งเป็นระยะๆ จะทำให้เกิดประโยชน์กับผู้ใช้ทางมากที่สุด

ทั้ง 3 กรณี หากมีการติดตั้งป้าย โดยไม่เป็นไปตามหลักการปฏิบัติ ให้อยู่ในดุลพินิจของ
ผู้อำนวยการทางหลวงชนบทจังหวัด และ/ หรือ วิศวกรโครงการ และ/ หรือ วิศวกรผู้ออกแบบ

1.3 การติดตั้ง

1.3.1 หลักการติดตั้งป้ายจราจรทั่วไป

- ก. ป้ายจราจรทุกป้ายจะต้องติดตั้งเข้าหาทิศทางของขบวนโดยให้เอียงออกจากแนวตั้งฉากการจราจรประมาณ 5 องศา เพื่อไม่ให้เกิดการสะท้อนแบบกระจกเงา(Mirror Reflection) ดังรูปแสดง

รูปที่ 1.3 แสดงการติดตั้งป้ายจราจรทั่วไป จะต้องเอียงมุมเล็กน้อยป้ายเพื่อรับระยะการมองเห็น

- ข. ที่เสาหรือที่ติดตั้งป้ายสำหรับการจราจรในทิศทางหนึ่ง
- 1) ห้ามติดตั้งป้ายแนะนำร่วมกับป้ายประเภทอื่นนอกจากที่กำหนดไว้โดยเฉพาะ
  - 2) ไม่ควรติดตั้งป้ายบังคับหรือป้ายเตือนเกิน 1 ป้าย ยกเว้นป้ายเตือนความเร็วที่ใช้ติดตั้งร่วมกับป้ายเตือนอื่นๆ
  - 3) การติดตั้งป้ายบังคับและป้ายเตือนร่วมกันจะต้องเป็นป้ายที่มีความหมายที่สื่อในแนวทางเดียวกัน
  - 4) ป้ายหยุดให้ติดตั้งเดี่ยว

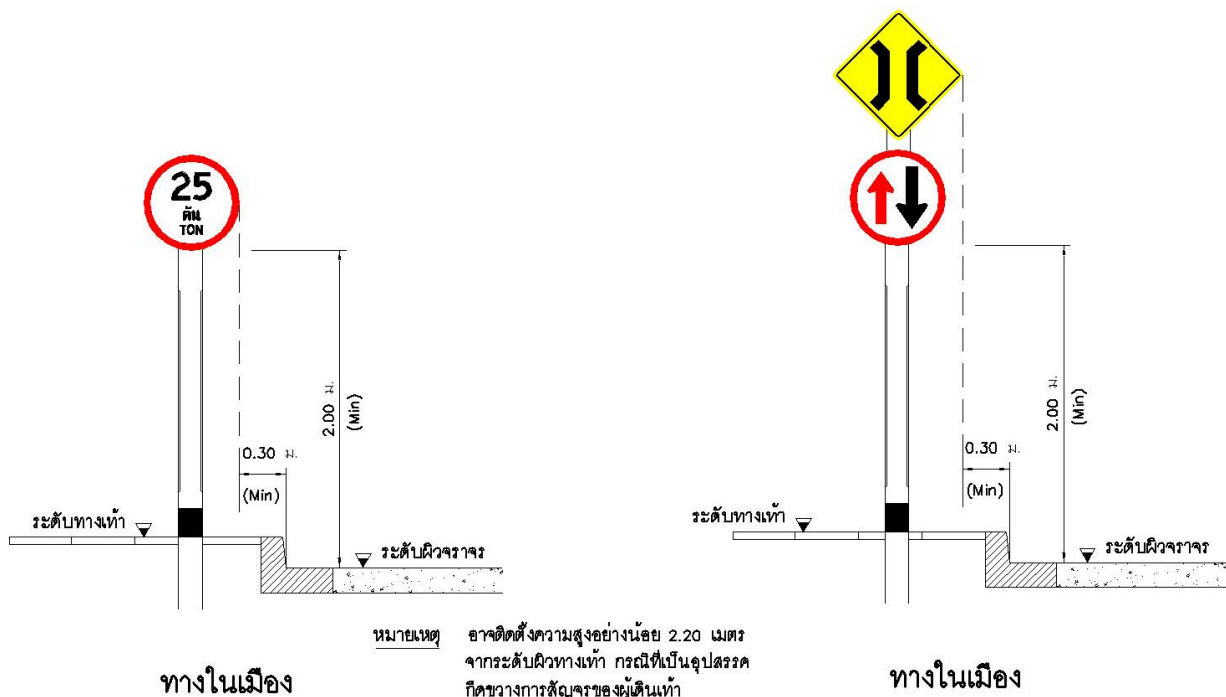
1.3.2 ความสูงของการติดตั้งป้ายจราจรในแนวดิ่ง

ป้ายจราจรซึ่งติดตั้งข้างทางนอกเมือง ให้ติดตั้งโดยขอบล่างสุดจะต้องสูงจากระดับผิวจราจร อย่างน้อย 1.50 เมตร แต่ถ้าติดตั้งป้ายในแนวดิ่งเกิน 1 ป้าย บนที่เดียวกัน ต้องให้ขอบล่างของป้ายล่างสุด สูงจากขอบผิวจราจรไม่น้อยกว่า 1.20 เมตร สำหรับป้ายที่ติดตั้งในเมือง บนทางหลวงพิเศษหรือในที่ซึ่งคาดว่าจะมีสิ่งกีดขวางระดับสายตา ส่วนขอบล่างของป้ายอันล่างสุดที่เป็นป้ายเดียวหรือเกิน 1 ป้ายที่ติดตั้งบนที่เดียวกันต้องสูงจากระดับผิวจราจรไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร (และไม่น้อยกว่า 2.20 เมตร จากระดับผิวทางเท้า กรณีติดตั้งบนทางเท้าซึ่งกีดขวางการสัญจรของผู้เดินเท้า) ในกรณีที่ติดตั้งป้ายตรงเสาไฟจราจรให้ติดตั้งข้างใต้สัญญาณไฟจราจรได้ ส่วนป้ายเตือนสิ่งกีดขวางให้ขอบล่างสุดของป้ายสูงจากขอบผิวจราจร 0.50 -1.20 เมตร

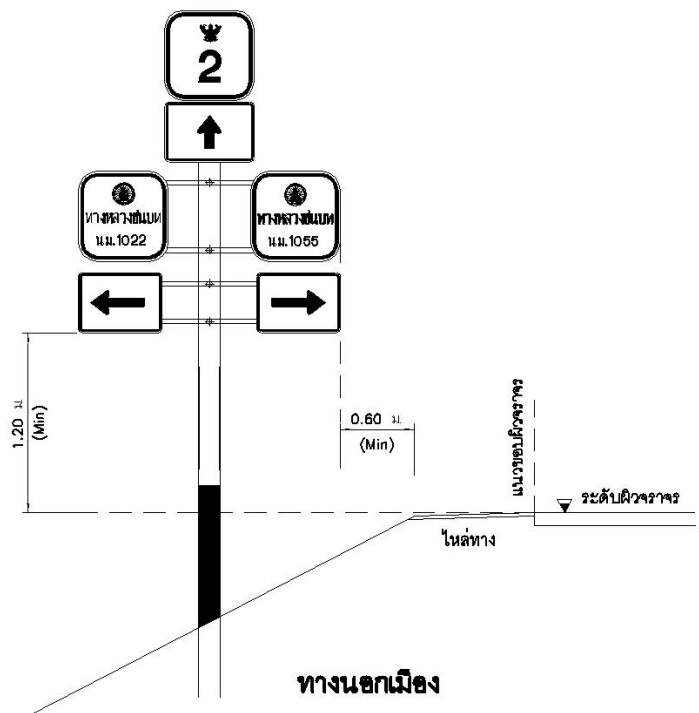
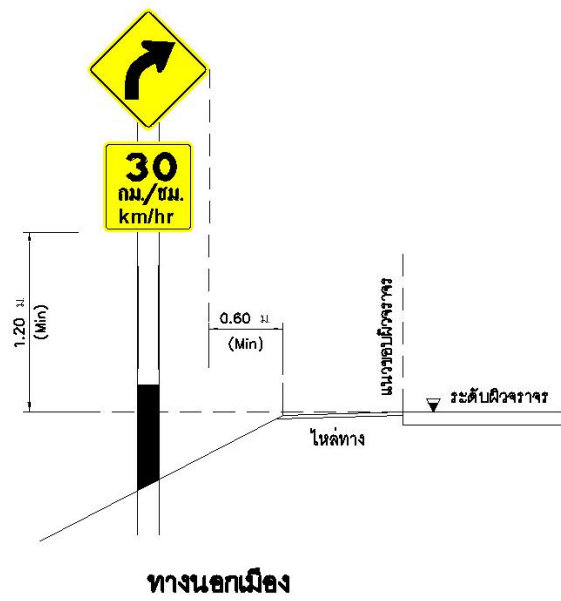
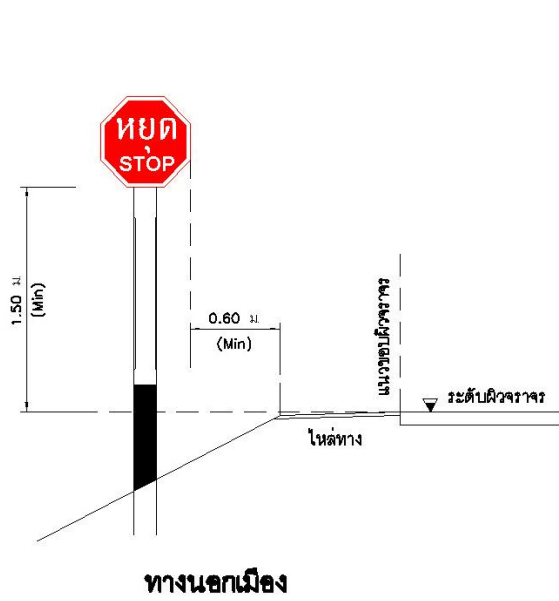
1.3.3 ระยะติดตั้งป้ายจราจรตามแนวขวาง

ป้ายจราจรข้างทางหลวงชนบทต้องติดตั้งป้ายห่างจากขอบไหล่ทาง ไม่น้อยกว่า 0.60 เมตร แต่ไม่ให้ห่างจากขอบผิวจราจรเกินกว่า 4.00 เมตร นอกจากไม่สามารถจะทำการติดตั้งได้เนื่องจากลักษณะขอบทางหลวง ในส่วนของป้ายที่ไม่มีประโยชน์ต่อการจราจรโดยตรง เช่น ป้ายบอกสถานที่ ให้ติดตั้งห่างจากขอบผิวจราจรไม่น้อยกว่า 6.00 เมตร สำหรับการออกแบบทางในเขตเมือง จะต้องมียะห่างจากสันขอบทาง (Curbs) ไม่น้อยกว่า 0.30 เมตร

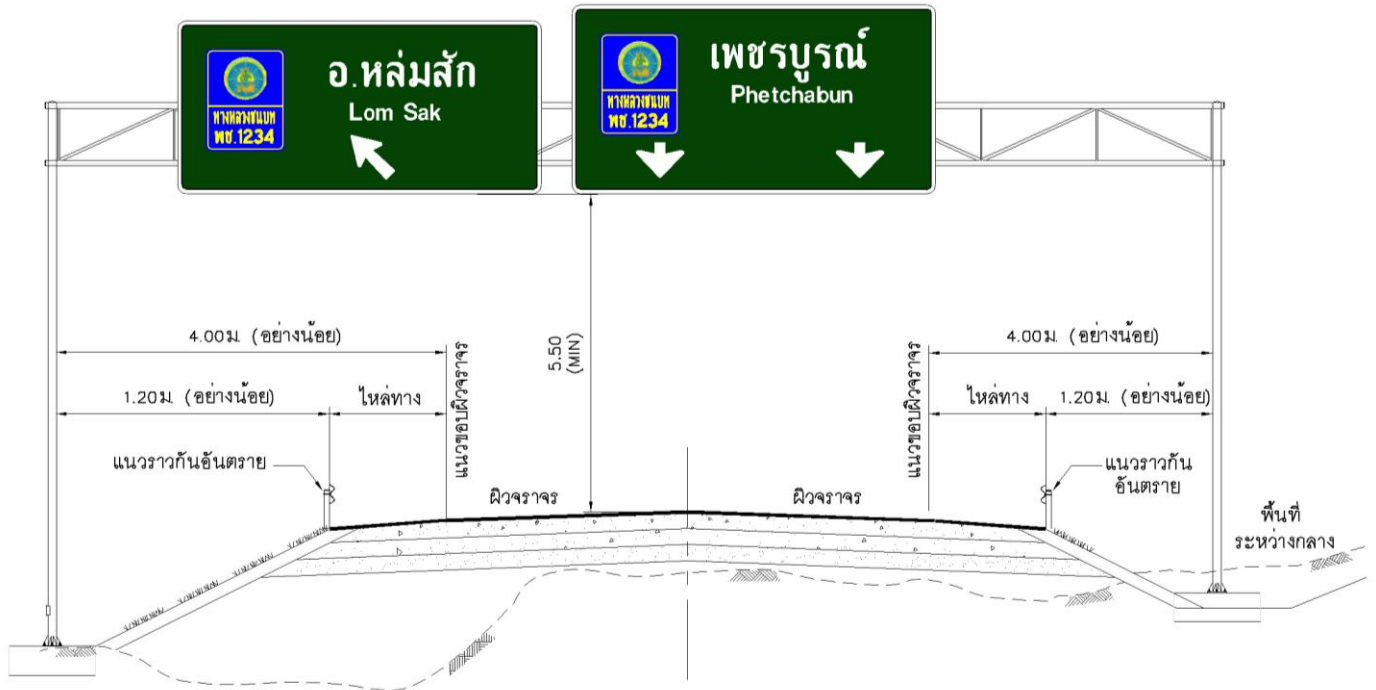
ในกรณีที่จะต้องใช้ราวกันเสาป้ายจราจรแขวนสูง ราวกันนั้นจะต้องห่างจากขอบผิวจราจรอย่างน้อยที่สุดเท่ากับความกว้างของไหล่ทาง หรือห่างจากสันขอบทางอย่างน้อย 0.30 เมตร

รูปที่ 1.4 แสดงมาตรฐานการติดตั้งป้ายจราจรชนิดเสาเดี่ยว(แบบในเมือง)

รูปที่ 1.5 แสดงมาตรฐานการติดตั้งป้ายจราจรชนิดเสาเดี่ยว(แบบในเมืองและนอกเมือง)

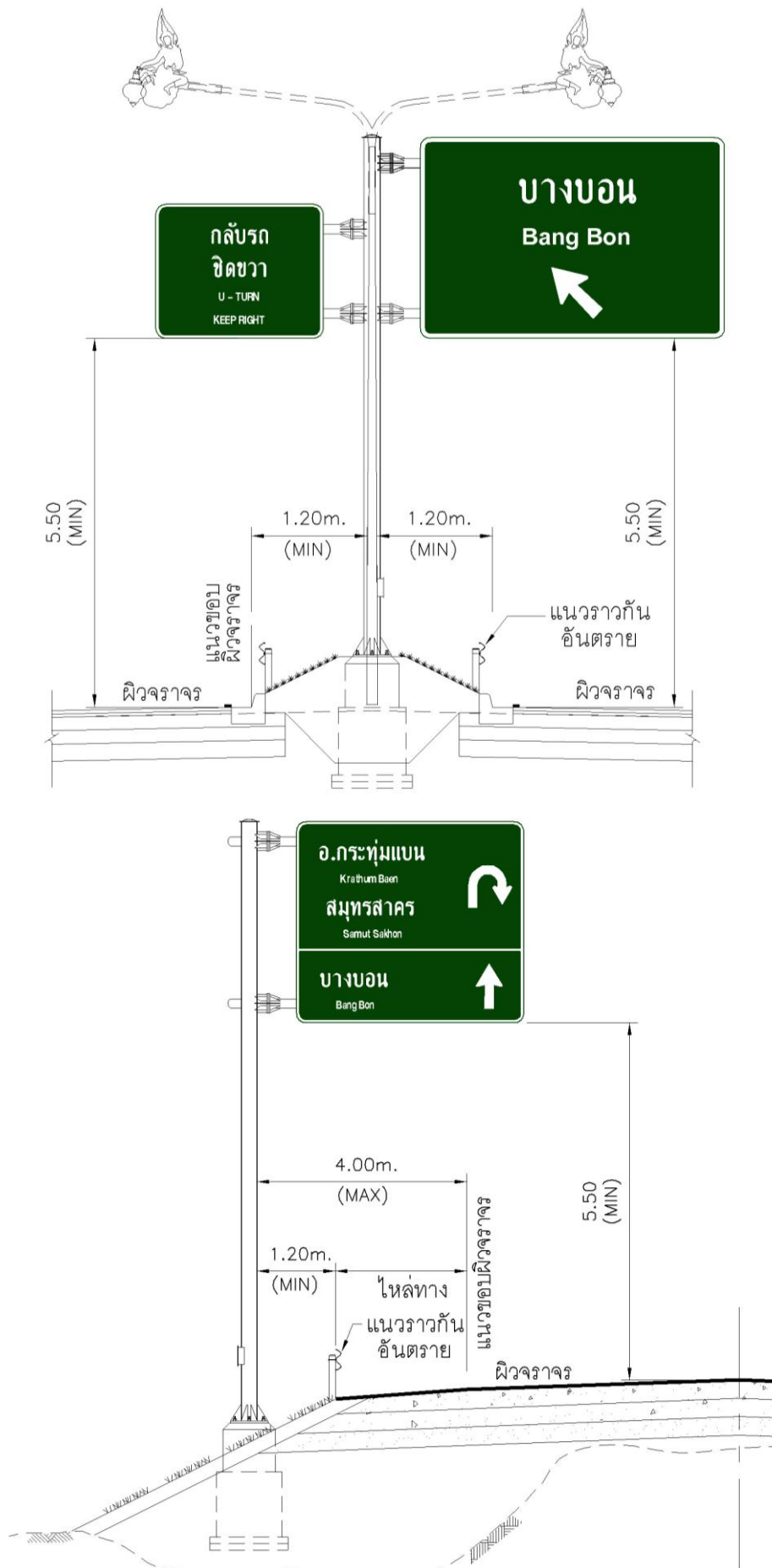

รูปที่ 1.6 แสดงมาตรฐานการติดตั้งป้ายชนิดคร่อมผิวทาง (Overhead Sign หรือ Gantry)

หมายเหตุ

- ในกรณีตราสัญลักษณ์กรมทางหลวงชนบทให้มีขนาด 1.35 x 1.75 เมตร ซึ่งตัวอักษรมีขนาด 25 เซนติเมตร (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ค)

รูปที่ 1.7 แสดงมาตรฐานการติดตั้งป้ายแขวน (Overhang Sign)

บทที่ 2

ประเภทของป้ายจราจรบริเวณทางแยก

ประเภทของป้ายจราจรประกอบด้วยป้ายบังคับ ป้ายเตือน และป้ายแนะนำ ใช้เพื่อควบคุมและแนะนำให้ผู้ใช้ทางสามารถเดินทางไปยังจุดหมายได้อย่างสะดวกและปลอดภัย **จึงจำเป็นต้องติดตั้งเท่าที่จำเป็นเท่านั้น**

2.1 ป้ายบังคับ

2.1.1 ป้ายหยุด

การติดตั้งป้ายหยุดเฉพาะจำเป็นและมีเหตุอันควร (Warrants) เท่านั้น เหตุอันควร (Warrants) ในการพิจารณาเพื่อติดตั้งป้ายหยุด มีดังนี้

1. จะติดตั้งบนทางสายรอง หรือถนนที่เข้าบรรจบกับทางหลวงสายหลัก โดยทางสายหลักต้องได้สิทธิผ่านทางแยกก่อน เพื่อเป็นการป้องกันทางแยกที่จะก่อให้เกิดอุบัติเหตุอยู่เสมอ
2. ทางแยกที่อยู่ในบริเวณพื้นที่มีการควบคุมการจราจรด้วยสัญญาณไฟกระพริบ
3. ทางแยกที่มีลักษณะของทางและการจราจรประกอบกันดังนี้ คือ ยวดยานส่วนใหญ่ใช้ความเร็วสูง ระยะการมองเห็นจำกัด และมีสถิติการเกิดอุบัติเหตุที่รุนแรง ให้ติดตั้งป้ายหยุดเพื่อควบคุมการจราจรที่ด้านหนึ่ง

การติดตั้งโดยทั่วไป ให้ติดตั้งป้ายหยุดบนทางหลวงที่มีปริมาณจราจรน้อยกว่า **นอกจากในกรณีที่เป็นสามแยก ให้ติดตั้งป้ายหยุดบนทางหลวงที่เข้าบรรจบ ไม่ว่าจำนวนยวดยานบนทางหลวงนั้นจะมากกว่าหรือน้อยกว่าก็ตาม ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัย**

ห้ามติดตั้งป้ายหยุดบนทางหลวงที่มีช่องทางด่วนพิเศษ (Main Road) และมี ทางคู่ขนาน (Frontage Road) หรือตามทางแยกต่างระดับ (Interchange) ทั้งนี้เนื่องจากบนทางหลวงดังกล่าวแล้วข้างต้น ต้องการให้ยานพาหนะไหลไปได้สะดวก ไม่สมควรติดตั้งป้ายหยุดบนทางเชื่อมเข้าทางหลัก (Entrance Ramp)

ห้ามติดตั้งป้ายหยุดตรงทางแยก ซึ่งควบคุมการจราจรโดยใช้ไฟสัญญาณ

เพราะจะทำให้เกิดความสับสนต่อผู้ขับขี่รถ ส่วนในกรณีที่หยุด โดยใช้ไฟสัญญาณควบคุมการจราจรในบริเวณทางแยกก็ให้ใช้ไฟกะพริบสีเหลืองหรือสีแดงแทน ซึ่งให้ใช้ไฟกะพริบสีเหลืองทางด้านที่มีปริมาณการจราจรสูงกว่า และให้ใช้ไฟกะพริบสีแดงด้านทางที่มีปริมาณการจราจรต่ำกว่า

หลักเกณฑ์การติดตั้งป้ายหยุด มีดังนี้

- 1) ป้ายหยุดต้องติดตั้งใกล้แนวที่จะให้รถหยุด และควรจะใช้เส้นหยุด **บนทางสายรอง หรือทางโท**
- 2) ตรงบริเวณทางแยก เมื่อจะให้ติดตั้งป้ายหยุดให้ติดตั้งห่างจากขอบผิวจราจรด้านใกล้ของทางขวางหน้า ในระยะไม่เกิน 10 เมตร และไม่น้อยกว่า 1.20 เมตร ในกรณีที่มีทางข้าม ให้ติดตั้งก่อนถึงขอบทางข้าม 1.20 เมตร
- 3) ความสูงและระยะตามแนวขวางของป้ายหยุด ให้ถือตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในบทที่ 1 ข้อ 1.3
- 4) ให้ติดตั้งป้ายหยุดด้านซ้ายของทาง สำหรับทางแยกที่มีรัศมีกว้าง (Wide Throat Intersection) ป้ายหยุดที่ติดตั้งไว้แล้วทางด้านซ้ายอาจมองเห็นไม่ชัดเจน ควรใช้เส้นหยุดโดยมีคำว่า **“หยุด” บนผิวจราจรซ้าย** และอาจติดตั้งป้ายหยุดเสริมด้านขวาของทางด้วยก็ได้
- 5) ตรงทางแยกซึ่งมีเกาะแบ่งช่องจราจร ให้ติดตั้งป้ายหยุดบนเกาะแบ่งช่องจราจร (Channelizing Islands)
- 6) ควรระวังไม่ให้คนขับรถใน **ทิศทางที่ไม่ต้องการ** ให้หยุดมองเห็นป้ายหยุดได้ชัดเจน
- 7) ในกรณีที่ตำแหน่งของป้ายหยุดอาจมองเห็นไม่ชัด ในระยะที่รถจะหยุดได้ทัน (SSD – Stopping Sight Distance) เนื่องจากถูกบดบัง หรือเป็นทางโค้ง ให้ติดตั้งป้ายเตือน **“หยุดข้างหน้า”** ก่อนที่จะถึงป้ายหยุด ในข้อ 2.2.3

2.1.2 ป้ายให้ทาง

ป้ายให้ทางใช้ติดตั้งเช่นเดียวกับป้ายหยุด คือ แสดงความสำคัญของทางข้างหน้า **แตกต่างจากป้ายหยุด** ตรงที่รถไม่ต้องหยุดเมื่อมาถึงทางแยก **เพื่อให้ผู้ใช้ทางเข้าใจความหมายของป้ายดีขึ้น ควรติดตั้งป้ายประกอบพื้นขาว ตัวอักษร และเส้นขอบป้ายสีดำ มีข้อความว่า “ให้รถทางขวาไปก่อน”**

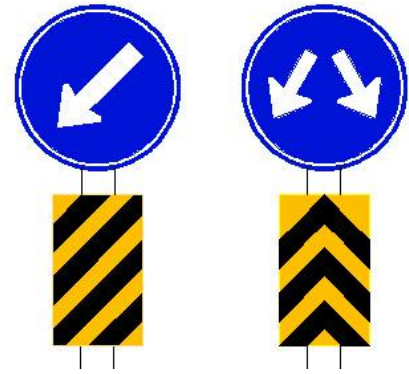
ป้ายให้ทาง ใช้เมื่อมีเหตุอันควร ดังต่อไปนี้

- 1) ทางสายโท ที่ยานพาหนะสามารถขับเข้าสู่ทางหลวงด้วยความเร็วเกินกว่า 20 กม./ชม. อย่างปลอดภัยและการเข้าสู่ทางหลวงโดยไม่จำเป็นต้องให้รถหยุดตลอดทั้งวัน
- 2) ทางเชื่อมเข้าสู่ทางหลวงที่มีช่องจราจรหลัก (Main Road) ซึ่งไม่มีช่องจราจรเร่งความเร็วที่เพียงพอ
- 3) ช่องจราจรซึ่งมีเกาะแบ่งสำหรับรถเลี้ยวซ้ายบรรจบกับทางขวางข้างหน้าและไม่มีช่องจราจรเร่งความเร็วที่เพียงพอ

2.1.3 ป้ายบังคับทิศทาง (ชี้ซ้ายหรือชี้ขวา)

ป้ายให้ชี้ซ้าย จะใช้สำหรับบริเวณทางหลวงหรือถนนที่ต้องการให้ผู้ขับขี่เดินทางไปยังซ้ายของอุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางทางเดินรถ เช่น เกาะแบ่งทิศทางการจราจร หรือเกาะจัดช่องจราจรโดยทั่วไปให้ติดตั้งป้ายนี้บริเวณจุดเริ่มต้นของทางคู่ ช่องเปิดเกาะ (Median Opening) ทุกๆ แห่งพร้อมติดป้ายเตือนสิ่งกีดขวาง (ทางเดียว) ควบคู่ไปด้วย

ส่วนป้ายให้ชี้ซ้ายหรือขวา ให้ติดตั้งเพื่อให้ผู้ขับขี่ทราบถึงตำแหน่งของเกาะกลางหรือสิ่งกีดขวางอื่นๆ โดยการจราจรที่แยกกันจากป้ายนี้จะกลับมาพบกันอีกครั้งที่จุดหมายปลายทางเดียวกันและห้ามติดตั้งป้ายนี้ ถ้าเป็นการแยกที่นำไปจุดหมายปลายทางที่แตกต่างกัน ถ้าในกรณีนี้ให้ใช้เป็นป้ายเตือน (เครื่องหมายลูกศรคู่)

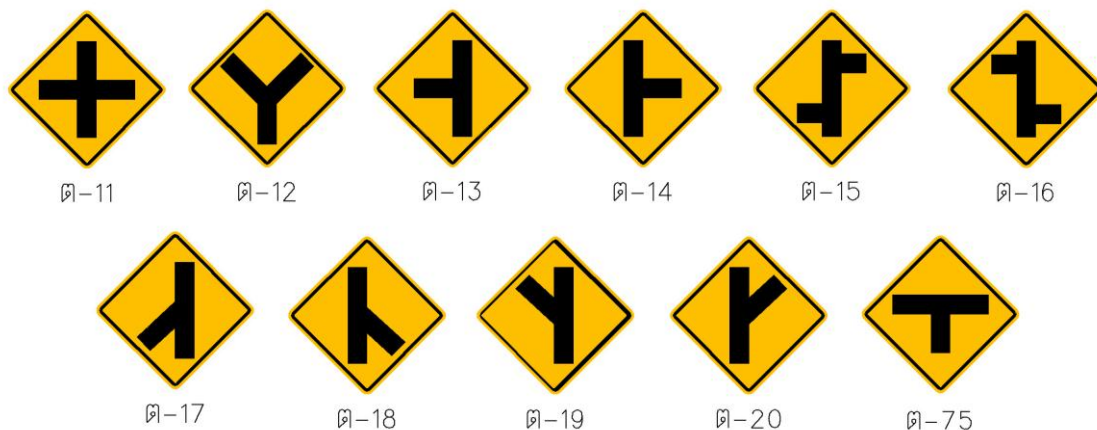
2.2 ป้ายเตือน

2.2.1 ป้ายเตือนทางแยก

ป้ายเตือนทางแยก ใช้สำหรับเตือนผู้ขับขี่ว่า ทางข้างหน้าเป็นทางแยกตามลักษณะเครื่องหมายในป้าย ให้ใช้ป้ายเตือนทางแยก ในกรณีที่ทางหลวงหรือถนนที่มีปริมาณจราจรมากกว่า 200 คันต่อวัน มาตัดหรือบรรจบเป็นทางแยก

ในกรณีทางแยกสามแยก 2 แห่งอยู่เยื้องกัน โดยห่างกันน้อยกว่า 250 เมตร และทางแยกทั้งสองแห่งมีเหตุอันควรเพียงพอสำหรับการติดตั้ง ให้ใช้ป้ายเตือนทางบรรจบกันแบบเยื้องกันเพียงป้ายเดียว

ในส่วนของทางแยกที่ตั้งอยู่บนทางโค้ง หรือทางเชื่อมที่เป็นทางโค้ง (ตามความเป็นจริง) ระยะติดตั้งให้อยู่ก่อนถึงจุดเริ่มเลี้ยวโค้ง (ตามสภาพถนนจริง) และทางแยกไม่น้อยกว่า 200 เมตร อย่างไรก็ตาม ถนนชนบท หรือ ถนนในเขตเมือง ที่ใช้ความเร็วต่ำ ระยะติดตั้งอาจลดลง หรือไม่จำเป็นต้องติดตั้งเลย

รูปที่ 2.1 แสดงป้ายเตือนทางแยก (ตามแบบมาตรฐาน)

รูปที่ 2.2 แสดงป้ายเตือนทางแยก (ตามสภาพถนนจริง)

หมายเหตุ ขนาดของสัญลักษณ์ทางแยกที่ใส่ในป้ายเตือนทางโค้งต่างๆ ตามสภาพถนนจริงนั้น *ควรมีความหนา $\frac{3}{4}$ ของความหนาเครื่องหมายลูกศร และความยาวไม่ควรน้อยกว่า 0.10 เมตร* ส่วนขนาดป้ายสามารถเพิ่มขนาดได้ การเพิ่มความปลอดภัยบริเวณดังกล่าวอาจเพิ่มป้ายเตือนข้อความเพื่อเสริมความเข้าใจให้ผู้ขับขี่

2.2.2 ป้ายเตือนสัญญาณไฟ

ป้ายเตือนสัญญาณไฟ ใช้เตือนล่วงหน้าก่อนถึงทางแยก ในที่ซึ่งผู้ขับขี่ไม่คาดว่าจะมีสัญญาณไฟ หรือในกรณีที่มองเห็นสัญญาณไฟได้ไม่ชัดเนื่องจากโค้งราบ โค้งตั้ง มีแสงสว่างรบกวน หรือบริเวณชานเมืองหรือนอกเมืองที่มีสัญญาณไฟควบคุมการจราจร *โดยผู้ขับขี่ไม่สามารถมองเห็นสัญญาณไฟได้ภายในระยะ 200 เมตร ก่อนถึงทางแยก*

“การติดตั้ง ให้ติดตั้งก่อนถึงป้ายเตือนทางแยก ยกเว้นกรณีไม่มีการติดตั้งป้ายเตือนทางแยก ให้ติดตั้งก่อนถึงป้ายบอกจุดหมายปลายทาง”

2.2.3 ป้ายเตือนหยุดข้างหน้า

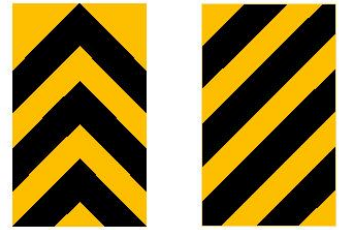
ป้ายเตือนหยุดข้างหน้า ใช้ติดตั้งก่อนถึงป้ายหยุด ในกรณีที่ไม่สามารถมองเห็นป้ายหยุดในระยะเพียงพอ เนื่องจากเป็นทางในโค้งราบ โค้งตั้ง หรือมีสิ่งกีดขวางอื่นๆ ตลอดจนความเร็วของรถที่เข้าสู่อีก จนทำให้ผู้ขับขี่ยวดยานไม่สามารถหยุดรถตรงแนวที่จะให้หยุดรถได้

ให้ติดตั้งระหว่างป้ายเตือนทางแยกกับป้ายชุดบอกรายละเอียดทางแยก โดยให้ติดตั้งก่อนถึงป้ายเตือนทางแยก ไม่น้อยกว่า 100 เมตร แต่ไม่ควรเกินกว่า 150 เมตร ยกเว้นแต่กรณีไม่ได้ติดตั้งป้ายเตือนทางแยก ให้ติดตั้งก่อนถึงป้ายบอกจุดหมายปลายทาง ไม่น้อยกว่า 100 เมตร แต่ไม่ควรเกิน 150 เมตร

2.2.4 ป้ายเตือนสิ่งกีดขวาง

ป้ายเตือนสิ่งกีดขวางใช้เพื่อเตือนผู้ขับขี่ให้ทราบว่า มีฉนวน เกาะ หรือสิ่งกีดขวางอื่นอยู่ ถ้าต้องการให้ผู้ขับขี่ผ่านไปได้อย่างปลอดภัยของฉนวนใน หรือเกาะ หรือสิ่งกีดขวางนั้นๆ ให้ใช้ป้ายเตือนสิ่งกีดขวาง (สองทาง) และถ้าต้องการแสดงให้ผู้ขับขี่ทราบว่า ยวดยานสามารถผ่านไปได้อย่างเฉพาะทางด้านซ้ายของฉนวนใน หรือเกาะ หรือสิ่งกีดขวางนั้นๆ ให้ใช้ป้ายเตือนสิ่งกีดขวาง (ทางเดียว) โดยทั่วไปป้ายเตือนสิ่งกีดขวาง (สองทาง) จะใช้ควบคู่กับป้ายเครื่องหมายลูกศรคู่ ส่วนป้ายเตือนสิ่งกีดขวาง (ทางเดียว) จะใช้คู่กับป้ายบังคับชิดซ้าย แต่ในบางกรณีอาจติดตั้งเดี่ยวได้ การติดตั้งป้ายเตือนสิ่งกีดขวาง ให้ติดตั้งโดยให้ขอบล่างสุดของป้าย สูงจากขอบผิวจราจร 0.50 -1.20 เมตร

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องเพิ่มขนาดของป้ายเตือนสิ่งกีดขวาง ให้เพิ่มตามความกว้าง แต่ต้องมีขนาดใหญ่สุดไม่เกิน 60 x 75 เซนติเมตร

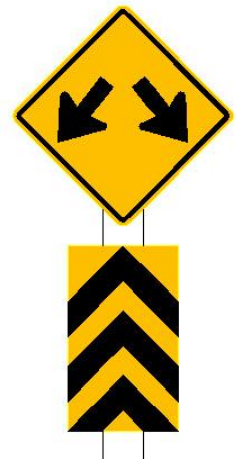
หมายเหตุ ฉนวน คือ อุปกรณ์ที่ใช้เป็นเครื่อง กำบัง คั่น กัน เช่น เกาะ คันหิน รั้ว เสากัน ราวกันอันตราย หรือกำแพง

2.2.5 ป้ายเตือนเครื่องหมายลูกศรคู่

ป้ายเตือนเครื่องหมายลูกศรคู่ แสดงด้วยลูกศร 2 รูปชี้ลงทางซ้ายและทางขวา ใช้เพื่อเตือนผู้ขับขี่ให้ทราบตำแหน่งของเกาะ หรือสิ่งกีดขวางอื่นบริเวณทางแยก โดยยานพาหนะสามารถผ่านไปได้อย่างทั้งทางซ้ายและทางขวา

การจราจรที่แยกออกจากกันโดยใช้ป้ายเตือนลูกศรคู่ อาจกลับมาพบกันใหม่อีกครั้งหรือแยกออกจากจุดหมายปลายทางที่แตกต่างกัน ซึ่งต่างไปจากป้ายบังคับให้ชิดซ้ายหรือชิดขวา

เนื่องจากผู้ใช้ส่วนมากไม่ทราบถึงความแตกต่างของสองป้ายนี้ จึงแนะนำให้ใช้ป้ายเตือนเครื่องหมายลูกศรคู่ ในกรณีการจราจรที่แยกออกจากกันโดยมีจุดหมายปลายทางที่แตกต่างกัน

2.2.6 ป้ายเตือนระวังอันตราย

ป้ายเตือนระวังอันตราย ใช้เตือนผู้ขับขี่ให้ระวังอันตรายชั่วคราวบนทางหลวงชนบท เช่น การเกิดอุบัติเหตุทางรถ การพังทลายของถนนจากอุทกภัย มีต้นไม้ล้มขวางทาง มีการซ่อมสายไฟคร่อมผิวจราจร และเนื่องจากป้ายมีได้แจ้งว่าอันตรายข้างหน้าเป็นอะไร ดังนั้นเพื่อให้ผู้ขับขี่เข้าใจความหมายของป้ายดียิ่งขึ้น ควรติดตั้งป้ายประกอบพื้นเหลือง ตัวอักษร และเส้นขอบป้ายสีดำ โดยมีข้อความระบุถึงสิ่งอันตรายที่ต้องการจะเตือน เช่น “ทางทรุดข้างหน้า”

ให้ติดตั้งป้ายเตือนระวังอันตรายก่อนถึงจุดเกิดเหตุไม่น้อยกว่า 200 เมตร แต่ไม่ควรเกินกว่า 250 เมตร **เมื่อได้ทำการแก้ไขสภาพของทางตอนนั้น หรือสภาพทางกลับสู่สภาวะปกติแล้ว ให้รื้อถอนป้ายออกทันที**

2.2.7 ป้ายเตือนทางข้ามทางรถไฟ

ป้ายเตือนทางข้ามทางรถไฟไม่มีเครื่องกั้นทาง ใช้เตือนผู้ขับขี่ให้ระวังว่าทางข้างหน้ามีทางรถไฟตัดผ่าน และไม่มีเครื่องกั้นทาง (ดูการติดตั้งในภาคผนวก ก-2)

ป้ายเตือนทางข้ามทางรถไฟมีเครื่องกั้นทาง ใช้เตือนผู้ขับขี่ให้ระวังว่าทางข้างหน้ามีทางรถไฟตัดผ่าน และมีรั้วหรือเครื่องกั้นทาง (ดูการติดตั้งในภาคผนวก ก-2)

2.2.8 ป้ายเตือนทางข้ามทางรถไฟติดทางแยก

ป้ายเตือนทางข้ามทางรถไฟติดทางแยก ใช้ติดตั้งบนทางหลวงชนบทที่วิ่งเข้าสู่ทางแยกด้านที่ไม่มีทางรถไฟตัดผ่านแทนป้ายเตือนทางแยกปกติ เพื่อเตือนให้ผู้ขับขี่ทราบว่า ถ้าเลี้ยวออกจากทางแยกประมาณ 50 เมตร จะมีทางรถไฟตัดผ่านในระดับเดียวกัน และไม่จำเป็นต้องติดตั้งป้ายเตือนทางข้ามทางรถไฟ อีกครั้งเมื่อเลี้ยวออกจากแยก

นอกจากนี้อาจทำการหมุดป้ายทวนเข็มนาฬิกาไป 90 องศา เพื่อใช้เตือนทางแยกที่มีทางรถไฟระดับเดียวกันอยู่ก่อนถึงแยกรูปตัวที ซึ่งผู้ขับขี่จะต้องเตรียมเลี้ยวซ้ายหรือเลี้ยวขวาเมื่อขับผ่านทางรถไฟไปแล้ว

2.3 ป้ายแนะนำ

2.3.1 สีป้ายแนะนำ

ลักษณะของสีป้ายแนะนำทั่วไปจะใช้พื้นป้ายสีขาว เส้นขอบป้ายสีดำ สัญลักษณ์ ตัวอักษร และตัวเลขเป็นสีดำ

2.3.2 ป้ายหมายเลขทางหลวงชนบท

ป้ายหมายเลขทางหลวงชนบท ใช้เพื่อแสดงหมายเลขทางหลวง อาจใช้เพื่อย้ำถึงทางหลวงหมายเลขนั้น ๆ หรือใช้ร่วมกับป้ายร่วมชุดต่าง ๆ เพื่อระบุถึงทางหลวงอื่นตัดผ่านหรือแยกออกไปตามทิศทางของทางหลวง ฯลฯ โดยแสดงออกในรูปของป้ายชุดต่าง ๆ ดังแสดงไว้ในข้อ 2.4.1

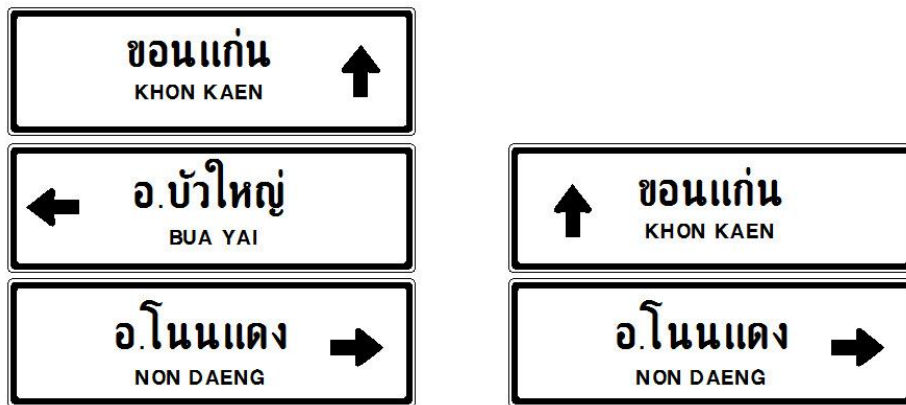

2.3.3 ป้ายบอกจุดหมายปลายทาง

ป้ายบอกจุดหมายปลายทางมีวัตถุประสงค์ในการบอกทิศทางของจุดหมายปลายทาง โดยทั่วไปให้ใช้เครื่องหมายลูกศรชี้ขึ้นตั้งฉากกับป้ายหรือขนานกับป้ายเพื่อใช้ระบุทิศทางของจุดหมายปลายทางที่อยู่ข้างหน้า หรือทางซ้าย หรือทางขวาของสถานที่ติดตั้งป้าย **ในกรณีจำเป็น อาจใช้เครื่องหมายลูกศรเฉียงทำมุมกับป้ายเล็กน้อยเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางที่แท้จริงได้**

การติดตั้งให้เรียงลำดับการติดตั้งโดยให้ป้ายที่แสดงจุดหมายปลายทางตรงไปอยู่ **บนสุด และตามด้วยด้านซ้าย และด้านขวา ตามลำดับ** และเครื่องหมายลูกศรที่ชี้ทิศทางตรงไป ให้อยู่ด้านขวาของป้าย เครื่องหมายลูกศรที่ชี้ทิศทางไปทางด้านซ้ายให้อยู่ทางด้านซ้ายของป้าย เครื่องหมายลูกศรที่ชี้ทิศทางไปทางด้านขวาให้อยู่ทางด้านขวาของป้าย

ในกรณีที่ติดตั้งป้ายที่มีลูกศรชี้ตรงคู่กับป้ายที่มีลูกศรชี้ไปทางขวา ให้เปลี่ยนตำแหน่งการวางลูกศรที่ชี้ตรงไป ให้อยู่ทางด้านซ้ายของป้าย

2.3.4 ป้ายบอกระยะทาง

ป้ายบอกระยะทาง ใช้ระบุข้อความแสดงถึงจุดหมายปลายทาง และตัวเลขบอกระยะทางที่ไปสู่จุดหมายปลายทางนั้นๆ เป็นกิโลเมตร อีกทั้งยังใช้เป็นป้ายยืนยันเส้นทางการเดินทาง (Confirmatory Signs) เพื่อให้ผู้ใช้ทางมั่นใจ การเลือกเส้นทางหลังจากขับผ่านหรือเลี้ยวออกจากทางแยก

ให้ติดตั้งป้ายบอกระยะทางได้ไม่เกิน 3 ชื่อบนสถานที่ติดตั้งเดียวกันและชื่อบนป้ายแรกส่วนบนสุดบอกระยะทางของสถานที่ใกล้สุด ป้ายกลางบอกระยะทางที่อยู่ไกลออกไปและป้ายล่างสุดบอกระยะทางที่ไกลที่สุด ตามลำดับ

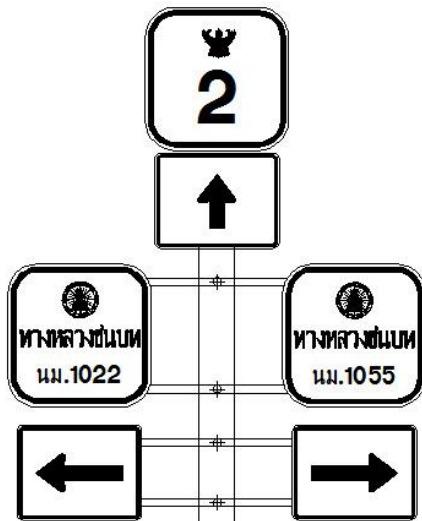
เมื่อผ่านทางแยกไปแล้ว ป้ายบอกระยะทางแห่งแรกจะต้องมีชื่อใดชื่อหนึ่งเหมือนกับชื่อในป้ายบอกจุดหมายปลายทางที่ทางแยกด้วย

2.4 ป้ายชุด

2.4.1 ป้ายชุดระบุทิศทาง

ป้ายชุดระบุทิศทาง คือป้ายหมายเลขทางหลวงชนบท ซึ่งมีป้ายระบุทิศทาง ในลักษณะต่างๆ ติดตั้งประกอบอยู่ด้านล่าง ป้ายจะบรรจุเครื่องหมายลูกศรชี้ไปในทิศทางต่างๆ กัน โดยการติดตั้งป้ายชุด (ขาว-ดำ) จะติดตั้งบนเส้นทางของกรมทางหลวง ส่วนป้ายชุดอื่นให้เป็นไปตามแบบมาตรฐานงานทาง สำหรับงานก่อสร้างทางหลวงชนบท

กรณีติดตั้งบนเส้นทางของกรมทางหลวง

กรณีติดตั้งบนเส้นทางของกรมทางหลวงชนบท

2.4.2 ป้ายชุดบอกรายละเอียดทางแยก

ป้ายบอกรายละเอียดทางแยก ภายในป้ายจะระบุจุดหมายปลายทางในทิศทางต่างๆ และระยะทางไปสู่จุดหมายปลายทางนั้นๆ โดยลูกศรบอกทิศทางให้อยู่ทางด้านซ้ายของป้าย และระยะทางจะอยู่ด้านขวาของป้าย การใช้จะใช้ควบคู่กับป้ายเตือนทางแยกข้างหน้า

การติดตั้งให้เรียงลำดับการติดตั้งโดยใช้หลักเกณฑ์เดียวกับป้ายบอก

จุดหมายปลายทาง

2.5 ป้ายบังคับ ป้ายเตือน แบบภาษาไทย คู่ภาษาอังกฤษ

ป้ายบังคับ ป้ายเตือนใช้เพื่อควบคุมให้ผู้ใช้ทางสามารถเดินทางไปยังจุดหมายได้อย่างสะดวกและปลอดภัย โดยเฉพาะจุดวิกฤตต่าง ๆ บนถนน ที่จะก่อให้เกิดอุบัติเหตุหากไม่มีการระบุเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อการเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC - Asean Economic Community)

รูปที่ 2.3 แสดงป้ายบังคับและป้ายเตือน แบบมีภาษาไทยคู่กับภาษาอังกฤษ

2.6 ป้ายตำแหน่งทางข้าม

ป้ายตำแหน่งทางข้าม ใช้เพื่อแสดงให้ผู้ขับขี่และคนเดินเท้า ทราบถึงตำแหน่งของเส้นข้ามทาง โดยทั่วไปสามารถติดตั้งบนทางหลวงในเมืองเมื่อมีจำนวนคนเดินข้ามมากกว่า 100 คน/ชม. ในขณะที่ยานพาหนะทุกประเภทไม่น้อยกว่า 450 คัน/ชม.

ให้ติดตั้งป้ายใกล้กับแนวเส้นหยุดบนด้านใกล้กับทางม้าลาย โดยการติดตั้งป้ายให้เป็นไปตามมาตรฐานการติดตั้งป้ายทั่วไป ของกรมทางหลวงชนบท

บทที่ 3

ป้ายจราจรมาตรฐานสูง

ป้ายจราจรมาตรฐานสูง เป็นป้ายแนะนำที่ใช้ในทางหลวงชนบทที่มีมาตรฐานการออกแบบสูง ยานพาหนะต่างๆ สามารถใช้ความเร็วได้มาก การอ่านข้อความในป้ายจราจรแบบมาตรฐานไม่ สามารถสื่อความหมายและแนะนำ ให้ผู้ใช้ทางมุ่งสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมี ความจำเป็นต้องมีการใช้ป้ายจราจรมาตรฐานสูง เพื่อรองรับข้อจำกัดของป้ายมาตรฐานทั่วไป

3.1 ประเภทของทางหลวงที่ติดตั้งป้ายจราจรมาตรฐานสูง

การติดตั้งป้ายมาตรฐานสูงต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการติดตั้งจึงควรคำนึงถึง ความจำเป็นและความปลอดภัยเป็นหลัก โดยปกติป้ายมาตรฐานสูงใช้สำหรับติดตั้งบนทางหลวง ชนบทที่มีทางคู่ขนาน หรือทางหลวงชนบทที่มีช่องจราจรมากกว่าสามช่องขึ้นไป อย่างไรก็ตาม การนำคุณสมบัติของป้ายมาตรฐานสูงมาประยุกต์ใช้กับทางหลวงประเภทอื่นก็สามารถทำได้เช่นกัน ประเภทของทางหลวงที่เหมาะสมในการติดตั้งป้ายมาตรฐานสูงสามารถแบ่งเป็นประเภท ต่างๆ ดังนี้

1. ทางแยกต่างระดับ
2. ทางหลวงชนบท ซึ่งมีรูปแบบและวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้การจราจรบนทาง สายหลักนั้นเคลื่อนที่ด้วยความเร็วสูง โดยมีรูปแบบที่มีการควบคุมทางเข้า-ออก
3. ทางหลวงชนบท ที่มีช่องจราจรมากกว่าสามช่องจราจรขึ้นไป

3.2 หลักเกณฑ์การติดตั้งป้ายจราจรมาตรฐานสูงประเภทแขวนสูง

การติดตั้งป้ายจราจรมาตรฐานสูงประเภทแขวนสูง โดยปกติจะใช้กับการออกแบบทางหลวง ชนบทที่ให้บริการแก่ยานพาหนะที่สามารถเคลื่อนที่ด้วยความเร็วสูง ป้ายจราจรมาตรฐานสูง ประเภทแขวนสูงจึงมีบทบาทสำคัญสำหรับระบบการติดตั้งป้ายจราจรบนทางหลวงชนบทของการ ออกแบบทางในเขตเมือง ทั้งนี้การเลือกใช้และการติดตั้งจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์การติดตั้งป้าย จราจรแขวนสูง

ป้ายจราจรมาตรฐานสูงประเภทแขวนสูงที่สามารถนำมาใช้กับทางหลวงชนบทในเขตเมือง โดยปกติจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ป้ายจราจรแขวนสูงแบบแขนยื่น (Overhang Sign) และป้าย จราจรแขวนสูงแบบคร่อมผิวจราจร (Overhead Sign) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการใช้งานในแต่ละประเภทของ ทางหลวง หรือสภาพของทางแยก

3.2.1 ป้ายจราจรแขวนสูงแบบแขวนยื่น (Overhang Sign)

ป้ายจราจรแบบแขวนสูงแบบแขวนยื่น จะติดตั้งที่บริเวณทางหลวงชนบทขนาด 2 ช่องจราจร ที่มีการปรับปรุงระบบช่องจราจรรอลีวายซ้าย และขวาแล้ว (Channelization) หรือทาง 4 ช่องจราจร รวมทั้งมีองค์ประกอบข้อใดข้อหนึ่งตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. ทางหลวงชนบทที่ติดตั้งมีปริมาณการจราจรมากกว่า 4,000 คันต่อวัน
2. สภาพข้างทางไม่เอื้ออำนวยต่อการติดตั้งป้ายข้างทาง เช่น ถนน ที่มีไหล่ทางแคบ การติดตั้งอาจล้าเข้าไปในอาคาร มีป้ายร้านค้าหรือป้ายโฆษณาอาจทำให้สับสน
3. ทางหลวงชนบทที่ควบคุม จุดเข้า-ออก

3.2.2 ป้ายจราจรแขวนสูงแบบคร่อมผิวจราจร (Overhead Sign หรือ Gantry)

ป้ายจราจรแบบแขวนสูงแบบคร่อมผิวจราจร การติดตั้งจะติดตั้งที่บริเวณทางหลวงชนบทขนาด 4 ช่องจราจรหรือ 6 ช่องจราจร หรือ มากกว่า และในบริเวณที่มีความสับสนในการเข้าช่องทางให้ถูกต้อง ซึ่งอาจเป็นป้ายเตือนล่วงหน้า ป้ายบอกทิศทางหรือป้ายบอกช่องทาง รวมทั้งมีองค์ประกอบข้อใดข้อหนึ่งตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. มีปริมาณการจราจรมากกว่า 8,000 คัน/วัน
2. เป็นทางแยกต่างระดับ
3. สภาพข้างทางไม่เอื้ออำนวยต่อการติดตั้งป้ายข้างทาง เช่น ถนนที่มีไหล่ทางแคบ การติดตั้งอาจล้าเข้าไปในอาคาร มีป้ายร้านค้าหรือป้ายโฆษณาอาจทำให้สับสน
4. ทางหลวงที่ควบคุม จุดเข้า-ออก

3.3 รายละเอียดบนแผ่นป้าย (Sign Detail)

3.3.1 สีของป้ายจราจรมาตรฐานสูง (Color of Sign)

สีของป้ายจราจรมาตรฐานสูง ให้ใช้พื้นป้ายสีเขียว สัญลักษณ์ อักษร และตัวเลขสีขาว และสำหรับสัญลักษณ์หมายเลขทางหลวง ให้เป็นไปตามมาตรฐานป้ายหมายเลขทางหลวงชนบท

3.3.2 ขนาดของตัวอักษรและตัวเลข (Size of character)

ตัวอักษรและตัวเลขที่ใช้บนแผ่นป้ายมาตรฐานสูง จะต้องมีความใหญ่กว่าป้ายแนะนำทั่วไป เนื่องจากทางหลวงที่มีคุณสมบัติในการติดตั้งป้ายมาตรฐานสูงได้ออกแบบให้สามารถรองรับการจราจรที่ไหลอย่างต่อเนื่องด้วยความเร็วสูง ขนาดของตัวอักษรและตัวเลขสามารถดูได้จากตารางแสดงขนาดตัวอักษรและตัวเลขของป้ายมาตรฐานสูง (ด้านล่าง) สำหรับการลดขนาดของตัวอักษรและตัวเลข ให้ใช้ในกรณีจำเป็นเท่านั้น และให้เป็นไปตามสัดส่วนของป้ายและขนาดของข้อความ ซึ่งได้กำหนดไว้ในหนังสือมาตรฐานตัวอักษรและตัวเลขสำหรับป้ายจราจร

ตารางที่ 3.1 แสดงขนาดตัวอักษรและตัวเลขของป้ายมาตรฐานสูง (หน่วย : เซนติเมตร)

ชนิดป้าย	ภาษาไทย		ภาษาอังกฤษ		
	ปกติ	กรณีจำเป็น	ปกติ(ตัวตาม)	กรณีจำเป็น	ตัวอักษรนำ
Overhang	30	ไม่น้อยกว่า 25	15	ไม่น้อยกว่า 12.5	4/3 ของตัวตาม
Overhead	50	ไม่น้อยกว่า 40	25	ไม่น้อยกว่า 20	

ในกรณีที่แป้น้ำยแนะนำล่วงหน้าชนิดแผนที่ สามารถปรับลดได้ตามความเหมาะสม แต่ทั้งนี้ไม่ควรมีขนาดเล็กกว่า 20 เซนติเมตร สำหรับป้ายข้างทาง และไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร สำหรับป้ายแขวนสูงชนิดคร่อมผิวจราจร

3.3.3 ชนิดของตัวพิมพ์ (Type of Character) ข้อความภาษาอังกฤษ

3.3.3.1 ชื่อจุดหมายปลายทาง และชื่อย่อ

- ตัวนำ เป็นตัวพิมพ์ใหญ่
- ตัวตาม เป็นตัวพิมพ์เล็ก

3.3.3.2 ข้อความ หรือคำสั่ง

- ตัวนำและตัวตาม เป็นตัวพิมพ์ใหญ่

3.3.4 เครื่องหมายลูกศร (Arrow Sign)

เครื่องหมายลูกศรบนป้ายแขวนสูง เป็นลูกศรสีขาว และจะต้องอยู่ส่วนล่างของป้าย อาจชี้ขึ้นหรือชี้ลงก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการใช้งาน

3.4 ป้ายจราจรมาตรฐานสูงสุดทางแยก

ป้ายจราจรมาตรฐานสูงสุดทางแยก จะเป็นป้ายแนะนำที่ติดตั้งเพื่อแนะนำให้ผู้ใช้สามารถเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทาง โดยผ่านทางแยกได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย ชุดป้ายสามารถแบ่งตามการใช้ได้ 3 ประเภท คือ

3.4.1 ป้ายแนะนำทางออกล่วงหน้า (Advanced Guide Sign)

ป้ายแนะนำทางออกล่วงหน้า เป็นป้ายจราจรที่จะให้ข้อมูลผู้ใช้ทาง เมื่อเข้าใกล้ทางออกหรือทางร่วมทางแยก เพื่อให้ผู้ใช้สามารถเตรียมพร้อมที่จะเปลี่ยนช่องทางการจราจร เพื่อไปยังจุดหมายปลายทางที่แยกออกจากกระแสจราจรหลัก โดยมีรูปแบบต่างๆ ตามประเภทของการใช้งาน ดังนี้

1) ป้ายแนะนำทางออกล่วงหน้าสำหรับทางแยกต่างระดับ

รายละเอียดของป้ายจะระบุสัญลักษณ์หมายเลขทางหลวง ชื่อถนน จุดหมายปลายทาง หรือชื่อทางแยก และระยะทางจากตำแหน่งของป้ายจนถึงทางออก

การติดตั้ง โดยทั่วไปให้ติดตั้งที่ระยะ 2 กิโลเมตร ก่อนถึงทางออกที่นำไปสู่จุดหมายปลายทาง อย่างไรก็ตาม ตำแหน่งป้ายอาจปรับเปลี่ยนได้ หากมีวัตถุหรือ

โครงสร้างที่อาจบดบังป้าย เช่น สะพาน สะพานลอยคนข้าม หรือทางโค้ง ให้ปรับตำแหน่งการติดตั้งมาด้านหน้าจุดดังกล่าว แต่ไม่ควรเปลี่ยนแปลงเกิน 500 เมตร

ในกรณีที่มีทางแยกหรือทางเชื่อมอื่นๆ ที่อาจก่อให้เกิดความสับสน อยู่ระหว่างป้ายและทางแยก หรือทางหลวงที่การจราจรใช้ความเร็วสูง เช่น ทางหลวงชัยพฤกษ์ หรือทางหลวงที่มีช่องจราจรในทิศทางเดียวตั้งแต่ 3 ช่องจราจรขึ้นไป อาจเพิ่มป้ายนี้ที่ระยะทาง 1 กม. อีกชุดหนึ่ง โดยการติดตั้งสามารถติดตั้งได้ทั้งแบบป้ายข้างทาง หรือป้ายแขวนสูง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความจำเป็น สำหรับการติดตั้งเป็นป้ายข้างทาง อาจไม่จำเป็นต้องมีสัญลักษณ์หมายเลขทางหลวงในแผ่นป้าย

2) ป้ายแนะนำทางออกล่วงหน้าสำหรับทางหลวงที่มีทางขนาน

• ป้ายแนะนำทางออกล่วงหน้าสำหรับทางเข้าทางหลัก

รายละเอียดในแผ่นป้าย สำหรับป้ายทางเข้า จะระบุข้อความ “เข้าทางหลัก” และระยะทางจากตำแหน่งที่ติดตั้งป้ายถึงทางเข้า และใช้ร่วมกับป้ายชี้ทางเข้าสำหรับทางขนาน

การติดตั้งให้ติดตั้งที่ระยะ 1 กิโลเมตรก่อนถึงทางเข้าทางหลัก อาจติดตั้งเป็นป้ายข้างทางหรือป้ายแขวนสูง

• **ป้ายแนะนำทางออกล่วงหน้าสำหรับทางออกทางขนาน**

ป้ายทางออกจะแบ่งเป็น 2 ส่วน ในส่วนบนจะระบุข้อความ “ออกทางขนาน” และระยะทางจากตำแหน่งที่ติดตั้งป้ายถึงทางออก ในส่วนล่างจะระบุสถานที่ที่เป็นที่รู้จัก ที่ต้องใช้ทางออกนี้ โดยมีข้อความ 1-2 ข้อความ ในกรณีจำเป็นอาจเพิ่มได้แต่ไม่ควรมีข้อความมากกว่า 3 ข้อความ ชื่อที่ใช้ต้องเป็นชื่อที่คนทั่วไปรู้จัก ไม่ใช่ชื่อที่ใช้กันเฉพาะท้องถิ่น และให้เรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ โรงพยาบาลที่มีห้องฉุกเฉิน สถานที่ราชการกิจการของเอกชนที่เปิดใช้สำหรับบุคคลทั่วไป และใช้ร่วมกับป้ายชี้ทางออกสำหรับทางขนานโดยชื่อในป้ายจะต้องเป็นชื่อเดียวกันทั้งสองป้าย

หากทางออกนี้เป็นทางที่นำไปสู่ทางแยกที่จำเป็นต้องใช้ทางออกนี้สำหรับเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางต่างๆ ที่แยกออกจากทางหลัก ให้ระบุชื่อจุดหมายปลายทางเป็นอันดับแรก และให้ระบุชื่อภาษาอังกฤษกำกับด้วย

การติดตั้งให้ติดตั้งที่ระยะ 1 กิโลเมตรก่อนถึงทางออกจากทางหลัก

“กรณีทางสายหลักมีช่องจราจรตั้งแต่ 3 ช่องจราจรขึ้นไป และการจราจรใช้ความเร็วสูง การเปลี่ยนช่องจราจรทำได้ลำบาก อาจปรับเปลี่ยนเป็นป้ายแขวนสูงแบบคร่อมผิวจราจร”

3) ป้ายแนะนำทางออกล่วงหน้าชนิดแผนที่ (Map Sign)

ป้ายแนะนำล่วงหน้าชนิดแผนที่ เป็นป้ายจราจรที่ใช้สัญลักษณ์ของรูปแบบจำลองจากรูปแบบทางเรขาคณิตของทางแยก และจุดหมายปลายทางต่างๆ ตามทิศทางนั้นๆ จะใช้ในกรณีที่ข้อความที่จะระบุในป้ายมีมาก ทำให้ไม่สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน หรือรูปแบบทางเรขาคณิตของทางแยกมีความซับซ้อนซึ่งอาจทำให้เกิดความสับสน ส่วนบนของป้ายจะระบุระยะทางจากตำแหน่งของป้ายจนถึงทางแยกพร้อมทั้งข้อความ “ทางแยกข้างหน้า”

ในกรณีที่เส้นทางแยกต่างระดับให้ใช้ข้อความ “ทางแยกต่างระดับข้างหน้า” และระยะทางจะเป็นระยะจากตำแหน่งของป้ายจนถึงทางออกแรกของทางแยกต่างระดับ ยกเว้นเป็นทางแยกที่มีชื่อทางแยกที่รู้จักโดยทั่วไป ให้ใช้ชื่อทางแยกแทน

การติดตั้งให้ติดตั้งที่ระยะทาง 1 กิโลเมตรก่อนถึงทางแยกหลัก หากมีความจำเป็นต้องเลื่อนตำแหน่งการติดตั้งไม่ควรเปลี่ยนแปลงเกิน 250 เมตร

การติดตั้งสามารถติดตั้งได้ทั้งแบบป้ายข้างทาง หรือป้ายแขวนสูง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการใช้งาน โดยให้ใช้เป็นป้ายจราจรแขวนสูงชนิดคร่อมผิวจราจร เมื่อติดตั้งกับทางแยกต่างระดับ และเป็นป้ายข้างทางเมื่อติดตั้งกับทางแยกทั่วไป ยกเว้นกรณีที่ไม่สามารถติดตั้งป้ายข้างทางได้ให้พิจารณาติดตั้งเป็นป้ายแขวนสูงชนิดคร่อมผิวจราจร

3.4.2 ป้ายแนะนำการใช้ช่องจราจร

เป็นป้ายที่แนะนำการเข้าช่องจราจรก่อนถึงทางออกหรือทางแยกหลัก เพื่อแนะนำผู้ขับขี่ให้เข้าสู่ช่องจราจรได้อย่างถูกต้อง และมีระยะที่เพียงพอในการเปลี่ยนช่องจราจร ระยะติดตั้งขึ้นอยู่กับจำนวนช่องจราจรที่จะต้องทำการเบี่ยง โดยทั่วไปติดตั้งที่ระยะ 400-800 เมตร ก่อนถึงทางออกหรือทางแยกหลัก รูปแบบของป้ายมี 2 รูปแบบ คือ

1) ป้ายแนะนำการใช้ช่องจราจรสำหรับทางแยกต่างระดับ

ป้ายแนะนำล่วงหน้าสามารถใช้ได้กับทางแยกต่างระดับและทางแยกทั่วไป ข้อความในป้ายจะระบุสัญลักษณ์หมายเลขทางหลวง ชื่อทางหลวง ชื่อ ถนน จุดหมายปลายทาง หรือชื่อทางแยก ทั้งนี้จะต้องเป็นชื่อเดียวกันกับที่ระบุในป้ายแนะนำล่วงหน้าชนิดบอกระยะทางในการระบุสัญลักษณ์เลขหมายทางหลวงจะใช้ในป้ายแขวนสูงชนิดคร่อมผิวจราจรเท่านั้น

ในกรณีที่มีการติดตั้งป้ายแนะนำล่วงหน้าชนิดบอกระยะทางที่ระยะ 1 กิโลเมตร แล้ว ให้ติดตั้งป้ายนี้เป็นป้ายข้างทางที่ระยะ 750 เมตร

2) ป้ายแนะนำการใช้ช่องจราจรสำหรับทางหลวงที่มีทางขนาน

ป้ายแนะนำล่วงหน้าสำหรับทางขนานเป็นป้ายจราจรที่ใช้แนะนำให้ผู้ขับขี่เตรียมพร้อมที่จะเข้าหรือออกทางขนาน และมีคุณสมบัติเดียวกันกับป้ายแนะนำล่วงหน้าชนิดบอกช่องจราจรโดยใช้ร่วมกับป้ายติดตั้งก่อนเข้า-ออกทางขนาน มีข้อความ “เข้าทางหลัก” หรือ “ออกทางขนาน” พร้อมด้วยข้อความให้ “ชิดซ้าย” หรือ “ชิดขวา” แล้วแต่กรณี

การติดตั้ง ให้ติดตั้งที่ระยะ 500 เมตรจากจุดเริ่มผายของทางเข้าหรือออก และให้ติดตั้งชิดด้านตรงกันข้ามกับข้อความในป้าย เช่น ติดตั้งด้านขวาทางเมื่อข้อความให้ “ชิดซ้าย”

3.4.3 ป้ายแนะนำชี้ทางออก

ป้ายแนะนำชี้ทางออกเป็นป้ายบอกจุดหมายปลายทางที่ติดตั้งบริเวณจุดเริ่มผายทางออกหรือทางแยก อาจเป็นป้ายเดี่ยวแขวนสูงแบบแขวนยื่น หรือเป็นป้ายชุดกรณีเป็นป้ายแขวนสูงแบบคร่อมผิวจราจร รูปแบบป้ายมี 3 รูปแบบ ดังนี้

1) ป้ายแนะนำชี้ทางออกสำหรับทางแยกต่างระดับและทางแยกทั่วไป

(กรณีเป็นป้ายแขวนสูงแบบคร่อมผิวจราจร)

เป็นป้ายชุดที่ติดตั้งบริเวณจุดเริ่มผายของช่องทางออกหรือทางแยก ประกอบด้วย

• ป้ายชี้ช่องจราจร

ป้ายชี้ช่องจราจร เป็นป้ายจราจร

ประเภทแขวนสูงชนิดคร่อมผิวจราจรเพื่อบอกช่องจราจรที่สามารถเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางต่างๆ โดยใช้ลูกศรชี้ช่องจราจรเป็นลูกศรชี้ลง แสดงถึงการชี้ช่องจราจรที่จะไปยังจุดหมายปลายทางนั้นๆ โดยลูกศรจะต้องอยู่กึ่งกลางของช่องจราจรและให้ใช้จำนวนลูกศรเท่ากับจำนวนของช่องจราจร

• ป้ายชี้ทิศทาง

ป้ายชี้ทิศทาง เป็นป้ายจราจรแขวนสูงชนิดคร่อมผิวจราจรเพื่อบอกถึงทิศทางที่สามารถนำไปสู่จุดหมายปลายทางต่างๆ โดยลูกศรชี้ทิศทาง เป็นลูกศรชี้ขึ้น แสดงถึงทิศทางของจุดหมายปลายทางนั้นๆ ลูกศรให้ใช้เพียงลูกศรเดียว ไม่ว่าช่องจราจรที่ไปยังจุดหมายปลายทางนั้นจะมีมากกว่า 1 ช่องจราจร สำหรับลูกศรชี้ทิศทางจะมีอยู่ 2 ลักษณะ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะทางเรขาคณิต และความเร็วในการออกแบบ

แบบชี้เอียง

ลูกศรชี้เอียง ใช้กรณีเป็นทางแยกต่างระดับหรือสะพานยกระดับ หรือใช้เมื่อมีการแยกออกจากทางตรงด้วยรัศมีโค้ง มากกว่าหรือเท่ากับ 40 ม. หรือความเร็วโค้งมากกว่าหรือเท่ากับ 30 กม./ชม.

แบบชี้ฉาก

ลูกศรชี้ฉาก ใช้เมื่อมีการแยกออกจากทางตรงด้วยรัศมีโค้ง น้อยกว่า 40 ม. หรือความเร็วโค้งน้อยกว่า 30 กม./ชม.

หมายเหตุ

- ตำแหน่งการติดตั้งที่แนะนำนี้เป็นตำแหน่งการติดตั้งในทางตรงในกรณีที่ตำแหน่งของป้ายอยู่ในโค้งราบหรือสิ่งกีดขวางอื่นใด อันมีผลให้มุมมองของการมองเห็นเปลี่ยนไป ทำให้ผู้ขับขี่สับสน ให้เลื่อนตำแหน่งการติดตั้งไปยังจุดที่เหมาะสม
- สัญลักษณ์ลูกศรสามารถปรับเปลี่ยนได้ ตามสภาพแนวเส้นทางจริง โดยอยู่ในดุลพินิจของผู้ออกแบบ และ/หรือวิศวกรโครงการ

2) ป้ายแนะนำชี้ทางออกสำหรับทางแยกทั่วไป

(กรณีเป็นป้ายแขวนสูงแบบแขนยื่น)

เป็นป้ายเดียวที่ติดตั้งบริเวณจุดเริ่มผายของช่องทางออกหรือทางแยก รูปแบบป้ายเป็นบอกทิศทางของจุดหมายปลายทาง การเรียงลำดับจุดหมายปลายทางให้จุดหมายปลายทางตรงไปอยู่บนสุด และตามด้วยด้านซ้าย และด้านขวา ตามลำดับ และเครื่องหมายลูกศรที่ชี้ทิศทางตรงไป ให้อยู่ด้านขวาของป้าย เครื่องหมายลูกศรที่ชี้ทิศทางไปทางด้านซ้ายให้อยู่ทางด้านซ้ายของป้าย เครื่องหมายลูกศรที่ชี้ทิศทางไปทางด้านขวาให้อยู่ทางด้านขวาของป้าย **ยกเว้น เมื่อป้ายที่มีลูกศรตรงติดตั้งคู่กับป้ายที่มีลูกศรที่ชี้ไปทางขวาเท่านั้น ให้เครื่องหมายลูกศรตรงไป อยู่ทางด้านซ้ายของป้าย**

3.4.4 ป้ายชี้ทางเข้า-ออก (Entrance-Exit Direction Sign)

ป้ายชี้ทางเข้า-ออกเป็นป้ายจราจรที่ใช้ยืนยันจุดที่เป็นทางเข้า-ออก ระหว่างทางหลักกับทางขนาน หรือทางออกที่นำไปสู่จุดหมายปลายทางที่ต้องเปลี่ยนทิศทางจากทางหลัก

การติดตั้ง จะติดตั้งที่จุดแยก (Gore area) เพื่อยืนยันทางเข้าและสามารถใช้ร่วมกับป้ายเตือนสิ่งกีดขวางเพื่อความปลอดภัย

บทที่ 4

การกำหนดชื่อจุดหมายปลายทาง

การกำหนดจุดหมายปลายทางในป้ายแนะนำเส้นทางในปัจจุบัน ไม่สอดคล้องกันในแต่ละเขตความรับผิดชอบ ทำให้เกิดความสับสนในการเดินทางแก่ผู้ใช้ทางจึงได้มีการพิจารณากำหนด “จุดควบคุม (Control Point)” เพื่อใช้เป็น จุดหมายปลายทางหลัก ที่ต้องระบุในแผ่นป้ายจราจร เพื่อให้เกิดความสอดคล้องและต่อเนื่องในการเดินทางและเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ ประการที่สำคัญจุดควบคุมหลักจะอำนวยความสะดวกสำหรับผู้เดินทางในระยะไกลให้สามารถเดินทางไปยังจุดหมายได้สะดวกและรวดเร็ว โดยมีความครอบคลุมจุดหมายปลายทางแก่ผู้เดินทางในท้องถิ่น ภายในประเทศ และ ระหว่างภูมิภาค จุดควบคุมหลักนี้ จะปรากฏทั้งบนป้ายแนะนำชุดทางแยก และติดตั้งเป็นป้ายบอกระยะทาง หรือป้ายแนะนำเส้นทางที่ติดเพิ่ม ระหว่างทางแยกหลักไปตลอดเส้นทาง ไม่ว่าจะเป็น ป้ายมาตรฐาน หรือมาตรฐานสูง เช่น ป้ายข้างทาง ป้ายจราจรแขวนสูง และป้ายจราจรแขวนสูงแบบคร่อมผิวจราจร

4.1 ประเภทของจุดควบคุมของทางหลวงชนบท (Control Point Category)

การแบ่งประเภทของจุดควบคุมสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

4.1.1 จุดควบคุมหลัก (Major Control Point)

หมายถึง จุดหมายปลายทางที่เป็น จังหวัด หรือ อำเภอสำคัญในแต่ละภูมิภาคสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ หรือจุดปลายทางของโครงข่ายถนน เช่น อยุธยา อุดรดิตถ์ มหาสารคาม กาฬสินธุ์ และกระบี่ เป็นต้น

4.1.2 จุดควบคุมรอง (Minor Control Point)

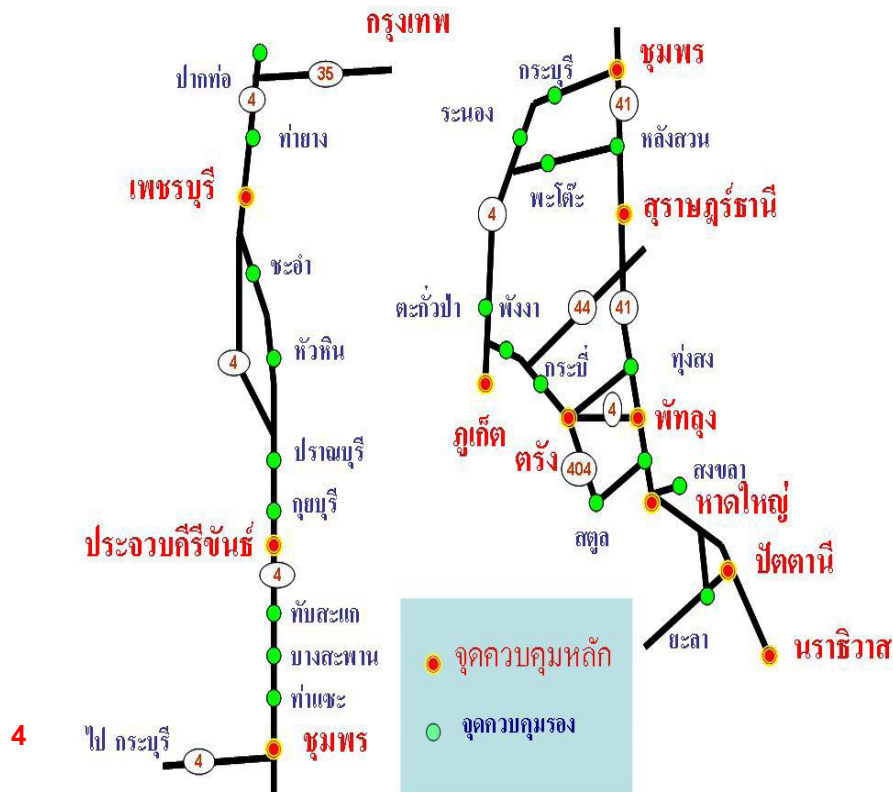
หมายถึง ชื่อตำบล สถานที่ที่รู้จักในพื้นที่ และเป็นชื่อที่ประชาชนในท้องถิ่นใช้ โดยสามารถใช้กับป้ายข้างทาง ป้ายแขวนสูง (Overhang) และป้ายแขวนสูงแบบคร่อมผิวจราจร (Overhead or Gantry) จะใช้เมื่อเป็นเส้นทางที่มีช่องจราจรตามข้อ 3.1 และ 3.2

ภาคใต้

รายละเอียดของจุดควบคุมย่อย (Local Control Point) รายละเอียดของ ตำบล ใน จังหวัดต่าง ๆ และแขวง ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้รวบรวมจากกระทรวงมหาดไทย ดังรายละเอียดแสดงในตารางภาคผนวก เล่ม 2/2

4.2 การกำหนดชื่อจุดหมายปลายทางในแผ่นป้ายจราจร

การเลือกชื่อจุดหมายปลายทาง ให้ยึดหลักปฏิบัติ ดังนี้

- 1) ในเส้นทางข้างหน้าหากผ่านจุดควบคุมให้ใช้จุดควบคุมเป็นจุดหมายปลายทางแรก และให้เพิ่มจุดควบคุมที่ใกล้ที่สุดเป็นชื่อจุดหมายปลายทางที่สอง
- 2) ให้ใช้จุดควบคุมรอง เช่น จังหวัด หรือ อำเภอ ที่ใกล้ที่สุด เป็นชื่อจุดหมายปลายทาง ไม่ควรใช้จุดหมายปลายทางที่ยังอยู่ไกลเป็นชื่อจุดหมายปลายทาง เพราะเมื่อใส่ชื่อบนแผ่นป้ายแล้ว ทางแยกถัดไปทุกแห่งจะต้องใส่ชื่อนี้ไปตลอด จนกว่าจะถึงจุดหมายปลายทาง ทำให้บางครั้งจะเกิดปัญหา หากระหว่างทางมีชื่อที่ต้องการใส่และจำเป็นมากกว่า แต่ไม่สามารถใส่ได้เพราะข้อความจะมากเกินไป
- 3) ชื่อจุดหมายปลายทางที่จะแนะนำ ต้องเป็นการแนะนำไปเส้นทางที่เดินทางได้สะดวก และใช้เวลาเดินทางที่สั้น หากเส้นทางนั้นสามารถไปสู่จุดหมายปลายทางที่ไปสู่จุดควบคุมหลักหรือจุดควบคุมรองได้แต่เส้นทางไม่สะดวก และไม่ควรแนะนำให้ใช้จุดควบคุมย่อยเป็นชื่อจุดหมายปลายทาง

- 4) กรณีเส้นทางที่ไปสู่จุดหมายปลายทางมีได้หลายเส้นทาง แต่ไปคนละส่วนกันของเมือง อาจใช้การใส่วงเล็บคำขยายได้ ทั้งนี้ขนาดของตัวอักษรต้องไม่สูงเกินกว่า 3 ใน 4 ของตัวอักษรหลัก
- 5) จำนวนข้อความชื่อจุดหมายปลายทางรวมในทุกแผ่นป้ายที่ติดตั้งในจุดเดียวกัน ต้องไม่เกิน 4 ชื่อ สำหรับขนาดตัวอักษร 45 เซนติเมตร และไม่เกิน 5 ชื่อ สำหรับตัวอักษรขนาด 50 เซนติเมตร หากมีความจำเป็นต้องมากกว่าให้พิจารณาแยกชื่อที่สำคัญรองลงมาเป็นป้ายข้างทางหรือป้ายแขวนสูงแบบแขนยื่น (Overhang Sign) โดยติดตั้งแทรกก่อนป้ายชุดชี้ทางออก 150-200 เมตร

4.3 การจัดเรียงชื่อจุดหมายปลายทางบนแผ่นป้าย

4.3.1 กรณีติดตั้งเป็นป้ายข้างทาง

สำหรับป้ายบอกจุดหมายปลายทางและป้ายบอกรายละเอียดทางแยก ให้ระบุจุดควบคุมรองหรือจุดควบคุมย่อยที่อยู่ใกล้ที่สุด และระบุจุดควบคุมหลักลงในแผ่นป้ายเดียวกันของแผ่นป้ายทิศทางตรง โดยเรียงลำดับจากจุดใกล้สุดไปจุดที่ไกลกว่าตามลำดับลงมา

ส่วนป้ายบอกระยะทางจะระบุจุดควบคุมย่อย จุดควบคุมรองและจุดควบคุมหลักโดยเรียงลำดับจากบนลงล่าง

หมายเหตุ

การติดตั้งป้ายข้างทางสามารถปรับเปลี่ยนได้ ตามสภาพพื้นที่เส้นทางจริง โดยอยู่ในดุลพินิจของผู้ออกแบบ และ/หรือวิศวกรโครงการ

4.3.2 กรณีติดตั้งเป็นป้ายแขวนสูงแบบคร่อมผิวจราจร

ในกรณีที่ติดตั้งเป็นป้ายแขวนสูงชนิดคร่อมผิวจราจร จะใช้ข้อความได้ไม่เกิน 2 แถวหลัก (ตามแนวนอน) แต่ละแถวจะประกอบด้วยชุดภาษาไทยและอังกฤษ ซึ่งในแต่ละแถวหลักอาจมีเพียง 1 ชื่อ ยกเว้นในกรณีที่มีจุดควบคุมที่มีความสำคัญหรือสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ รวมถึงพื้นที่ที่มีจุดควบคุมหลักมากกว่า 1 ชื่อ สามารถระบุชื่อของจุดควบคุมหรือจุดควบคุมหลักได้ไม่เกินแถวละ 2 ชื่อ โดยไม่ทำให้การอ่านข้อความและการสื่อความหมายลดประสิทธิภาพลง **ยกเว้น** ต้องการขยายข้อความให้แก่ข้อความหลัก ข้อความที่เป็นส่วนขยายขนาดตัวอักษรต้องมีขนาดไม่มากกว่าสามในสี่ส่วนของขนาดตัวอักษรของข้อความหลัก

การเรียงลำดับข้อความให้จุดควบคุมรองที่ใกล้ที่สุดอยู่แถวบนของป้าย เรียงจากซ้ายไปขวา แถวล่างจะเป็นจุดควบคุมหลัก หากมีความจำเป็นต้องมีข้อความในแถวมากกว่า 1 ข้อความ ให้เรียงลำดับตามระยะจากใกล้ไปไกลเช่นกัน

จำนวนชื่อจุดหมายปลายทางบนแผ่นป้ายแต่ละทิศทางไม่ควรมีชื่อจุดหมายปลายทางเกินกว่า 2 ชื่อใน 1 แผ่นป้าย และโดยรวมทั้งหมดของชื่อจุดหมายปลายทางบนโครงป้าย (รวมช่องทางเลี้ยว) ชื่อจุดหมายปลายทางไม่ควรเกิน 4 ชื่อ และในกรณีเหล่านี้ขนาดตัวอักษรภาษาไทยจะต้องมีความสูงตัวอักษรไม่น้อยกว่า 45 ซม. สำหรับ 4 ชื่อและ 50 ซม. สำหรับ 5 ชื่อ เพื่อเพิ่มระยะในการอ่านให้ผู้ขับขี่สามารถอ่านข้อความทั้งหมดได้ทัน

4.3.3 กรณีติดตั้งเป็นป้ายแบบแผนที่ (Map Sign)

ในกรณีที่เข้าสู่ทางแยกและมีจุดควบคุมหลักมากกว่า 1 ชื่อซึ่งไม่สามารถระบุลงในป้ายประเภทอื่นได้ ให้ใช้ป้ายชนิดแผนที่แทน การติดตั้งอาจเป็นป้ายข้างทางหรือป้ายแขวนสูงแล้วแต่กรณีโดยสามารถระบุเป็นจุดควบคุมย่อยหรือจุดควบคุมรอง และจุดควบคุมหลักในแต่ละทิศทางจำนวนทิศทางละ 2 ชื่อ ดังแสดงในภาพและให้ติดตั้งที่ระยะ 1 กิโลเมตรก่อนถึงทางออกหรือทางแยกในภาพ

ในภาพ แสดงถึงการติดตั้งและการกำหนดตำแหน่งของจุดควบคุมที่จะระบุลงในแผ่นป้ายตามแต่ละประเภทโดยสังเขป

บทที่ 5

การติดตั้งป้ายจราจรบริเวณทางแยก

5.1 หลักการโดยทั่วไป

- 1) การติดตั้งป้ายชุดทางแยกให้ติดตั้งตามมาตรฐานที่กำหนดในคู่มือนี้ ระยะติดตั้งเป็นระยะแนะนำ ตำแหน่งอาจปรับเปลี่ยนได้ตามสภาพพื้นที่ เพื่อให้สามารถมองเห็นป้ายได้ชัดเจน
- 2) ตำแหน่งที่ติดตั้งป้ายไม่ควรอยู่หลังอุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางใดๆในการมองเห็น เช่น ทางโค้ง ต้นไม้ ศาลาทางหลวง เสาไฟ ตอม่อสะพานลอยคนข้าม เป็นต้น
- 3) ไม่ควรมีป้ายใดๆติดตั้งในบริเวณพื้นที่ที่ติดตั้งป้ายชุดทางแยก
- 4) ป้ายสถานที่ท่องเที่ยว ป้ายหน่วยงาน และป้ายเอกชนอื่นๆให้ติดตั้งก่อนถึงชุดป้ายทางแยก ไม่น้อยกว่า 150 เมตร และไม่ควรติดตั้งใกล้กันเกินไป ในกรณีมีป้ายจำนวนมาก ให้รวมป้ายอยู่ในตำแหน่งเดียวกัน
- 5) ป้ายจราจรต่างๆที่ต้องการให้ผู้ขับขี่ทางตัดสนใจที่ต่างกัน จะต้องติดตั้งให้ห่างกันเพียงพอ เพื่อให้มีเวลาอ่านและตัดสินใจได้ก่อนรับข้อมูลใหม่จากป้าย โดยทั่วไปแล้วบนทางหลวงนอกเมืองป้ายจราจรไม่ควรติดตั้งห่างกันน้อยกว่า 60 เมตร แต่สำหรับ ป้ายบริเวณทางแยกโดยเฉพาะป้ายแนะนำไม่ควรห่างกันน้อยกว่า 100 เมตร
- 6) ชื่อจุดหมายปลายทาง ถือว่ามีความสำคัญมาก การกำหนดชื่อจุดหมายปลายทางให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อจุดหมายปลายทางตามข้อ 4.2 อย่างเคร่งครัด
- 7) ป้ายบอกระยะทางเพื่อยืนยันจุดหมายปลายทางข้างหน้า จะต้องติดตั้งหลังจากผ่านทางแยก กรณีที่ทางแยกอยู่ห่างกันมากกว่า 20 กิโลเมตร ให้ติดตั้งป้ายบอกระยะทางเพิ่ม ดังต่อไปนี้
  - ให้ติดตั้งป้ายบอกระยะทางทุกๆ 15 กิโลเมตร
  - หากระยะช่วงสุดท้ายมีระยะทางน้อยกว่า 10 กิโลเมตร ให้เฉลี่ยระยะทางในสองช่วงสุดท้ายให้เท่ากัน หรือใกล้เคียงกัน เช่น ช่วงสุดท้ายมีระยะทาง 8 กิโลเมตร ระยะรวมสองช่วงสุดท้ายจะเท่ากับ 23 กิโลเมตร (15+8 กิโลเมตร) ให้ติดตั้งที่ระยะ 12 และ 11 กิโลเมตร ตามลำดับ

5.2 การติดตั้งป้ายชุดบริเวณทางแยก กรณีเป็นทางแยกระดับเดียวกัน

ป้ายชุดทางแยกระดับเดียวกันสามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ

- 1) ส่วนก่อนเข้าทางแยก จะประกอบด้วย
  - ป้ายชุดบอกรายละเอียดทางแยก
  - ป้ายเตือนทางแยก
  - ป้ายแนะนำชี้ทางออก
  - ป้ายชุดหมายเลขทางหลวงระบุทิศทาง

- 2) ส่วนหลังจากทางแยก
  - ป้ายหมายเลขทางหลวง
  - ป้ายบอกระยะทาง

รูปแบบการติดตั้งจะแสดงไว้ในภาคผนวก ก-1

5.3 การติดตั้งป้ายชุดบริเวณทางแยก กรณีเป็นทางแยกต่างระดับ

การแสดงการติดตั้งป้ายจราจรในทางแยกต่างระดับ จะเป็นการแสดงรูปแบบการติดตั้งในรูปแบบปกติของแต่ละประเภทของรูปแบบทางแยกต่างระดับ เช่น เป็น Loop Ramp, Directional Ramp หรือ Trumpet เป็นต้น

เนื่องจากการออกแบบทางแยกต่างระดับมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อรูปแบบทางด้านเรขาคณิต จึงไม่สามารถทำให้ครอบคลุมในทุกๆ รูปแบบได้ การนำไปใช้จึงต้องอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจในคุณสมบัติ และวัตถุประสงค์ต่างๆ ของป้ายแต่ละประเภท ซึ่งสามารถใช้ข้อมูลจากการติดตั้งป้ายจราจรบริเวณทางแยกระดับเดียวกัน และป้ายมาตรฐานสูงมาประยุกต์ใช้ในกรณีที่รูปแบบปกติที่แสดงไม่ครอบคลุม

ป้ายชุดทางแยกสำหรับกรณีเป็นทางแยกต่างระดับ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ

- 1) ส่วนก่อนเข้าทางแยก จะประกอบด้วย
  - ป้ายแนะนำทางออกล่วงหน้า ตามข้อ 3.4.1
  - ป้ายแนะนำการใช้ช่องจราจร ตามข้อ 3.4.2
  - ป้ายแนะนำชี้ทางออก ตามข้อ 3.4.3
- 2) ส่วนหลังจากทางแยก
  - ป้ายหมายเลขทางหลวง
  - ป้ายบอกระยะทาง

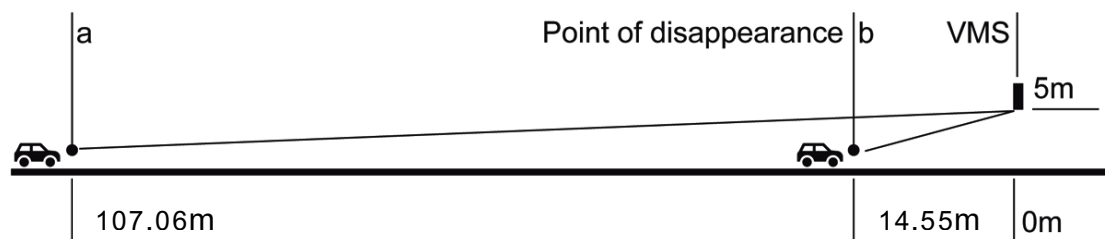
บทที่ 6

การติดตั้งป้ายจราจร VMS- Variable Message Sign

ป้ายจราจร VMS- Variable Message Sign

ข้อกำหนดทางด้านเทคนิคของ ป้ายจราจร VMS

โดยปกติป้าย VMS ตามหลักการของ EU Standard (**IN-SAFETY Deliverable No. 5.1 Dissemination Level: PU Contract N. 506716**) จะมีแนวเส้นของการมองเห็นป้ายและรายละเอียดในป้ายที่สื่อสารด้วยการเชื่อมต่อทางสายสื่อสาร (Cable) ด้วยการแสดงขนาดตัวอักษรและรูปที่แตกต่างกันตามขนาดของป้าย โดยหลักการมองเห็นป้าย VMS ดังแสดงดังรูปข้างล่าง

รูปที่ 6.1 แสดงหลักการมองเห็นป้าย VMS (Viewing distances and point of disappearance)

ในเรื่องของความละเอียดของป้าย VMS- resolution ที่ระยะ 107.06 เมตร ตัวอักษรที่จะสื่อให้ผู้ขับขี่ยานพาหนะที่จะมีความชัดเจนจะต้องมีขนาดเล็กที่สุดที่ขนาด 44 มิลลิเมตร (20 lines ต่อเซนติเมตร) และเมื่อขับขี่ยานพาหนะมาที่ระยะทาง 14.55 เมตร จะเป็นระยะที่มองไม่เห็นป้าย ซึ่งระยะใกล้เคียงกับระยะป้ายธรรมดา

ความกว้างของ ป้าย VMS ที่ความเร็ว 100 กม/ชม จะมีความกว้างที่ครอบคลุมผิวทางหรือช่องจราจร 2 ช่องจราจร หรือมีความกว้าง 7.5 เมตร และความสูงที่ 154.21 เซนติเมตร หรือ 64 pixels

สำหรับป้าย VMS - LED จะต้องมีความสูงของตัวอักษร หรือ รูปสัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น สัญลักษณ์ควบคุมความเร็ว อย่างน้อย 1.40 เมตร หรือ 64 U (ตามรูปแสดง) และมีขนาดตัวอักษรต่ำสุด หรือขนาดรูปสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ 20 pixels หรือ 21.91 U หรือ 48.19 เซนติเมตร ดังนั้น ป้ายประเภทนี้ สามารถใช้บรรทัดได้ 3 Lines

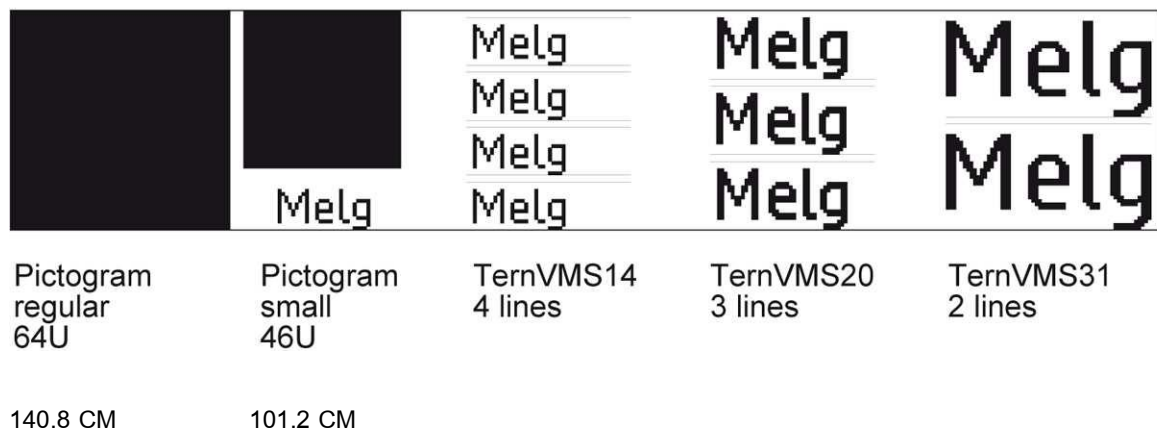

Figure : VMS basic layout grid, 1U = 22mm

Figure : Maximum number of elements on VMS, using flashing triangle

Figure : Lane separation provided by lines according to road markings on road surface

Source: EU Standard, IN-SAFETY Deliverable No. 5.1 Dissemination Level: PU Contract N. 506716
January 2008 - 17

บทที่ 7

ป้ายท่องเที่ยว

7.1 ป้ายท่องเที่ยวที่มีใช้อยู่ในปัจจุบันของนานาชาติและประเทศไทย

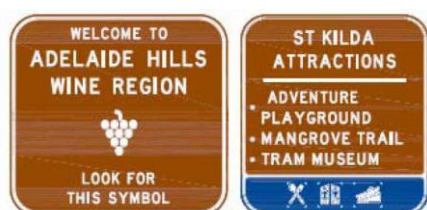
ป้ายท่องเที่ยว มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อผู้ใช้ทาง เพราะเป็นการแสดงถึงทิศทาง ระยะทาง รูปที่อยู่บนป้าย และต้องทำให้ผู้ใช้ทางสามารถอ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย

ในการศึกษาป้ายท่องเที่ยวของอารยะประเทศต่าง ๆ ทำให้ทราบว่าป้ายท่องเที่ยวมีที่มาจากการทดลองของป้ายประเภทต่าง ๆ จำนวน 288 ป้าย และป้ายท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อผู้ใช้ทางจะต้องมีขนาดข้อความบนป้ายอยู่ที่ความสูงเฉลี่ย 19 ซม. หรือ 7.5 นิ้ว เวลาที่ใช้ในการอ่านข้อความ อยู่ที่ความเร็ว 80 กม./ชม. มีข้อความ 4-5 ข้อต่อป้าย โดยจะรวมการใช้สัญลักษณ์ ลูกศร รูปภาพ และข้อความ **แต่ผลการวิเคราะห์ที่ดีที่สุดจะอยู่ที่ 3 ข้อ หรือ 3 ข้อความต่อป้าย**

แสดงการเปรียบเทียบระหว่างป้ายท่องเที่ยวของประเทศไทย และป้ายท่องเที่ยวในอารยะประเทศต่าง ๆ ได้ดังนี้

7.1.1 ป้ายท่องเที่ยวในอารยะประเทศต่าง ๆ

1) ประเภทป้ายจราจรพื้นสีน้ำตาล ตัวอักษรสีขาว

ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศอังกฤษ

ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสเปน

ประเทศตุรกี

2) ประเภทป้ายจราจรพื้นฐาน ตัวอักษรสีขาว

ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศแคนาดา

ประเทศญี่ปุ่น

ประเทศอเมริกา

7.1.2 ป้ายท่องเที่ยวในประเทศไทย

7.1.3 สรุปสี่ป้ายของอารยะประเทศและประเทศไทย

ตารางที่ 7.1 แสดงรายละเอียดของป้ายในอารยะประเทศ

รายละเอียด ป้าย	รายละเอียดของป้ายในอารยะประเทศ							
	สหรัฐอเมริกา	สหราชอาณาจักร	ออสเตรเลีย	ญี่ปุ่น	สเปน	แคนาดา	สิงคโปร์	ไทย
ป้าย พื้นน้ำตล อักษรสีขาว	เสาเดี่ยว เสาคู่	เสาเดี่ยว เสาคู่	เสาเดี่ยว เสาคู่	เสา เดี่ยว เสาคู่	เสา เดี่ยว เสาคู่	-	เสาเดี่ยว เสาคู่	เสาเดี่ยว
ป้าย พื้นน้ำเงิน อักษรสีขาว	เสาเดี่ยว เสาคู่	-	เสาเดี่ยว เสาคู่	เสา เดี่ยว เสาคู่	-	เสาเดี่ยว เสาคู่	-	เสาเดี่ยว เสาคู่ และ Overhang และ Gantry

7.2 ทฤษฎีของประสิทธิภาพตัวอักษรตามขนาดตัวอักษร สืบบนแผ่นป้าย ความจำและความคลาดเคลื่อนการมองแผ่นป้าย

7.2.1 ประสิทธิภาพของป้ายทางหลวง ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ดังนี้

ความชัดเจน	- ระยะทางในการขับขี่ที่สามารถอ่านป้าย
ข้อมูลข่าวสาร	- เวลาขับเพียงพอในการดูข้อมูลทั้งหมดที่อยู่ในป้าย
ความเข้าใจ	- เข้าใจความหมายของข้อความที่เป็นรูปภาพ หรือใช้คำย่อ
ความเด่น	- ป้ายที่ดึงดูดความสนใจขึ้นอยู่กับพื้นหลังที่มีการวาง
การตอบสนองของผู้ขับขี่	- การอ่านป้ายที่ทำให้ผู้ขับสามารถกระทำตามความเข้าใจในข้อความบนป้ายนั้น

7.2.2 สืบบนแผ่นป้าย

การเลือกสีสำหรับป้ายทางหลวงเป็นข้อจำกัด **ที่ต้องปฏิบัติให้เคร่งครัดที่สุด**

เพราะหากมีการใช้สีพื้นผิดวัตถุประสงค์ ก็จะส่งผลถึงปัญหาอุบัติเหตุที่จะตามมา ดังภาพตัวอย่างแสดง

รูปที่ 7.1 แสดงป้ายจำกัดความเร็ว

รูปที่ 7.2 แสดงป้ายมาตรฐานแขวนสูง

จากเหตุผลทั้ง 2 รูป ประชาชนที่ใช้เส้นทางถนนสายนี้ ไม่สามารถสื่อป้ายบังคับความเร็ว และป้ายบอกทิศทางการเดินทางว่าจะขับขี่ยานพาหนะให้ถูกต้องตามกฎหมายอย่างไร มีการชะลอยานพาหนะเพื่อตัดสินใจ และมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นเป็นประจำ ดังนั้นสีพื้นของป้ายจราจรจะมีผลต่อการขับขี่ยานยนต์มาก และต้องนำมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

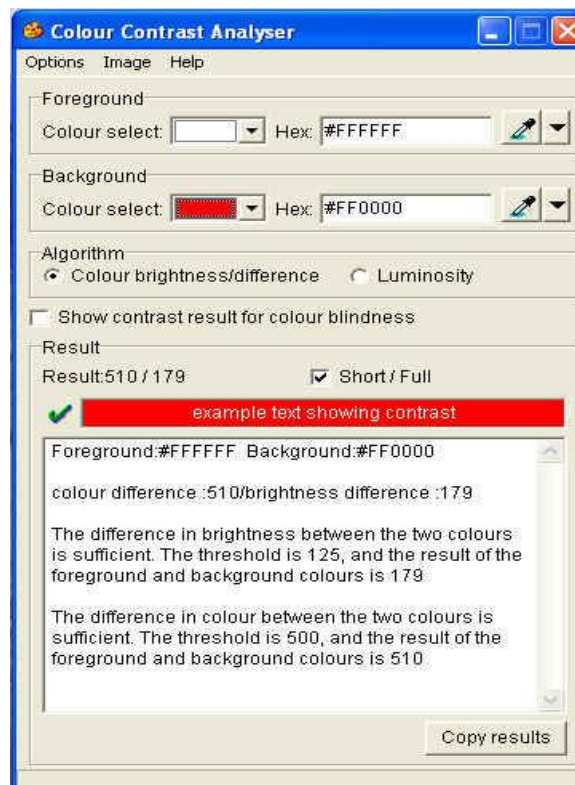
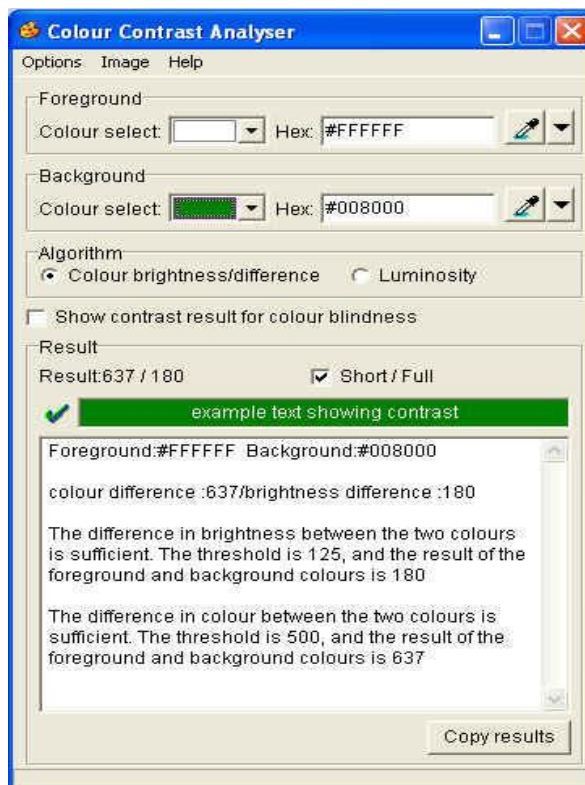
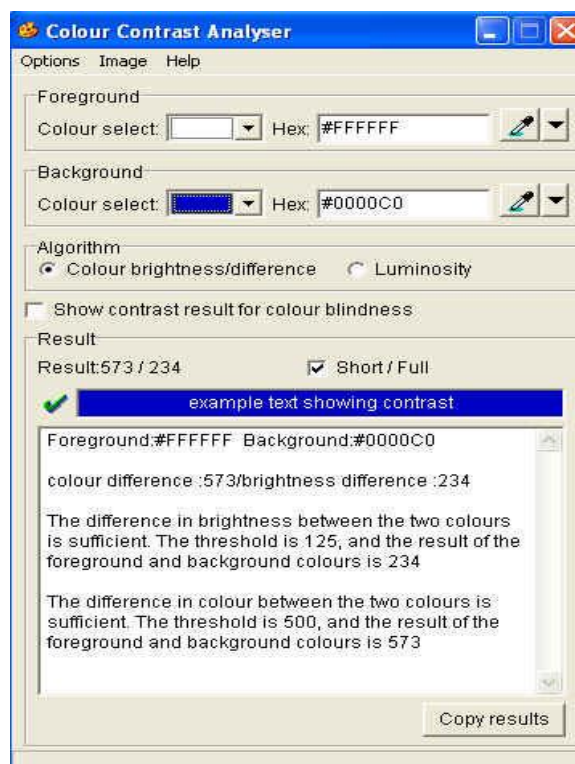
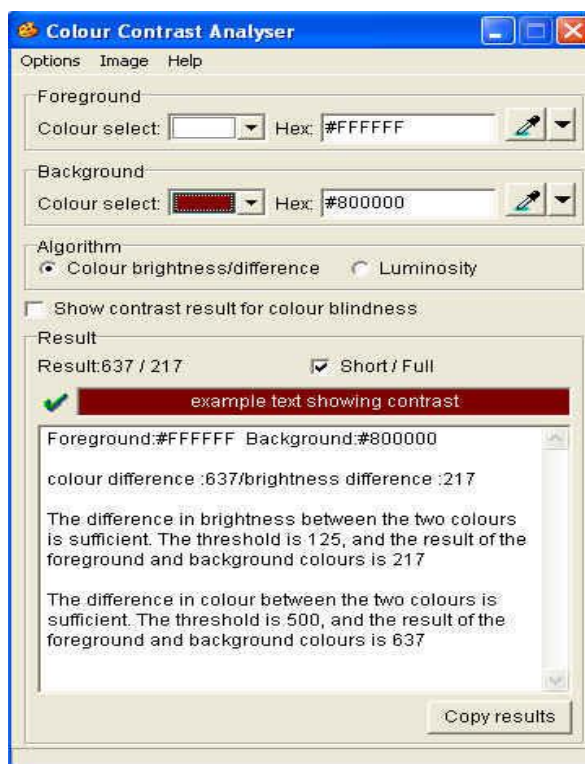
พื้นหลังสีจำนวนมากใช้เป็นรหัส เกี่ยวข้องกับการที่จะนำไปใช้โดยเฉพาะ แผ่น Reflector ถ้าหากผลิตในปริมาณมากเท่านั้นจะทำให้ราคาไม่แพง สำหรับสีที่ใช้กันมากที่สุด ด้วยเหตุผลต้นทุนมาตรฐานโทนสีน้ำเงินได้รับการคัดเลือกเพื่อเข้าสู่ระบบพื้นหลังนี้ จะแตกต่างจากสีเขียวที่ใช้สำหรับป้ายถนน อักษรสีขาวได้รับเลือกให้ความคมชัดสูงสำหรับทั้งกลางวันและกลางคืน ดังตารางที่ 7.2 แสดง

ตารางที่ 7.2 แสดงค่า Contrast สีของป้ายจราจร

ค่า Contrast สีของป้ายจราจร ที่คนขับขียานพาหนะมองเห็นชัดเจนที่สุด			
พื้นสีน้ำตาล ตัวอักษร สีขาว	พื้นสีเขียว ตัวอักษรสีขาว	พื้นสีน้ำเงิน ตัวอักษรสี ขาว	พื้นสีแดง ตัวอักษรสีขาว
637 / 217	637 / 180	573 / 234	510 / 179

การใช้พื้นสีของแผ่นป้ายจราจรมีที่มาตามหลักวิชาการ ตามวิธีคิดและประเมินจากหลักเกณฑ์การคำนวณดังรูปแสดงข้างล่าง แต่ตามเกร็ดความรู้ที่จะสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจมากขึ้นมีรายละเอียดดังนี้

1. ป้ายพื้นเขียว จะเป็นป้ายมาตรฐานสูง ซึ่งจะเป็นป้ายแขวนสูงแบบคร่อมทางจราจร และป้ายแขวนสูงแบบแนย่น จะเป็นป้ายที่จะ Contrast กับพื้นฟ้าได้อย่างชัดเจน และไม่เป็นอันตรายต่อผู้ขับขียานพาหนะ
2. ป้ายข้างทางพื้นสีขาว หรือสีน้ำเงิน จะเป็นป้ายที่จะ Contrast กับทุ่งนาและสวนซึ่งเป็นสีของต้นไม้ (สีเขียว) ในระดับสายตา จะไม่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ
3. ป้ายบังคับข้างทาง พื้นสีแดง ตัวอักษรสีขาว จะมีการบังคับใช้ต่อผู้ขับขียานพาหนะที่สำคัญที่สุด ดังนั้นการ Contrast จะต้องเห็นชัดเจนและไม่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ

7.2.3. ความคลาดเคลื่อนการมองแผ่นป้าย

ความคลาดเคลื่อนป้ายจุดหมายปลายทาง ป้ายทิศทาง และป้ายระยะทาง

ตารางที่ 7.3 แสดงจำนวนชื่อและเปอร์เซ็นต์ประสิทธิภาพของความถูกต้องของการมอง
ช่วง 2.5 วินาที

จำนวนแผ่นป้าย	3 Names	4 Names	5 Names	Avg.
ป้ายแสดงจุดหมายปลายทาง Destination				
2	99	96	97	97
3	99	94	94	96
4	100	97	99	98
Average	99	96	96	97
ป้ายแสดงทิศทาง Direction				
2	94	89	88	90
3	90	87	85	87
4	96	87	93	92
Average	93	88	89	90
ป้ายแสดงระยะทาง Distance				
2	82	82	72	79
3	84	76	78	79
4	90	81	84	85
Average	85	80	78	81

Chi Square Results

3 vs 4 names   3 vs 5 names   4 vs 5 names

Destination	p<0.01	p<0.05	ns
Direction	p<0.05	p<0.05	ns
Distance	p<0.10	p<0.05	ns

ns = not significant

จากตารางที่ 7.3 จะเห็นได้ว่า จำนวนชื่อ 3 ชื่อจะมีค่านัยสำคัญที่ดีที่สุด ที่จำนวนแผ่นป้ายให้อ่านยิ่งมากยิ่งขึ้นทำให้ผู้ใช้ทางเข้าใจมากขึ้น

7.3. มาตรฐานป้ายท้องเที่ยวของกรมทางหลวงชนบท

ป้ายมาตรฐานของกรมทางหลวงชนบทได้ดำเนินการออกแบบป้ายท้องเที่ยวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา รายละเอียดดังตารางแสดง

ตารางที่ 7.4 แสดงรายละเอียดสีพื้นป้ายและตัวอักษร

รายละเอียดสีพื้นป้ายและตัวอักษร	ลักษณะเสาป้าย
พื้นสีน้ำเงิน ตัวอักษรสีขาว (ที่พักริมทาง ท่องเที่ยวธรรมชาติ) พื้นสีขาว ตัวอักษรสีน้ำตาล (โบราณสถานและศาสนา)	เสาเดี่ยว
พื้นสีน้ำเงิน ตัวอักษรสีขาว	เสาคู่
พื้นสีน้ำเงิน ตัวอักษรสีขาว	Overhang และ Gantry

รูปที่ 7.3 แสดงป้ายแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว

รูปที่ 7.4 แสดงป้ายสถานที่ท่องเที่ยวโบราณสถานทางประวัติศาสตร์และศาสนา

รูปที่ 7.5 แสดงป้ายสถานที่พักผ่อนทาง

รูปที่ 7.6 แสดงป้ายสถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติและกิจกรรม

รูปที่ 7.7 แสดงป้ายสถานที่ชมทิวทัศน์

รูปที่ 7.8 แสดงป้ายรวมแหล่งท่องเที่ยวแบบอื่น (กรณีเข้าแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าหนึ่งแหล่ง)

รูปที่ 7.9 แสดงป้ายบอกทิศทางแหล่งท่องเที่ยวแบบอื่น (กรณีเข้าแหล่งท่องเที่ยวแหล่งเดียว)

7.4 ข้อเสนอแนะตามมาตรฐานป้าย Overhang ใหม่

สำหรับประเทศไทยขนาดของป้ายท้องเที่ยว เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน สิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ จำนวนคำของชื่อสถานที่ท้องเที่ยวที่มีทั้งค่ามากที่สุด ค่าน้อยที่สุด และค่าทั่วไป ซึ่งจากข้อมูลพบว่า ชื่อสถานที่ท้องเที่ยวที่มีจำนวนค่ามากที่สุด จะอยู่ระหว่าง 50-36 และจำนวนค่าน้อยที่สุดอยู่ที่ 5 และจำนวนค่าทั่วไป จะอยู่ระหว่าง 21-23 ดังแสดง

ตารางที่ 7.5 แสดงค่าจำนวนคำของชื่อสถานที่ท้องเที่ยวในประเทศไทย

ค่า	จำนวนคำของชื่อสถานที่ท้องเที่ยวในแต่ละภาค				
	ตะวันออกเฉียงเหนือ	เหนือ	กลาง	ตะวันออก	ใต้
มากที่สุด	50	42	47	44	36
น้อยที่สุด	5	5	5	5	5
เฉลี่ยทั่วไป	21	22	22	23	22

ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าว สามารถนำมาวิเคราะห์ เพื่อคำนวณหาขนาดตามมาตรฐานป้าย ซึ่งจะมีความกว้าง ตั้งแต่ 2.50 ถึง 3.0 เมตร และความสูงของป้ายที่ 2.20 เมตร เป็นต้น

หมายเหตุ

การติดตั้งป้ายขนาด 2.5 ม. x 2.5 ม. หรือพื้นที่ 6.25 ตร.ม. เสาป้ายยังใช้ขนาดเดิม เพราะโครงสร้างของป้ายสามารถรองรับขนาดป้ายในพื้นที่สูงสุดได้ถึง 7.5 ตร.ม. (Logo ของกรมฯ และสีตามมาตรฐานเดิม)

บทที่ 8

ป้ายเตือนระหว่างการก่อสร้าง

8.1 บทนำ

ในการก่อสร้างโครงการนั้น อิทธิพลจากกิจกรรมการก่อสร้างจะก่อให้เกิดผลกระทบด้านการจราจรโดยรอบพื้นที่โครงการ การหลีกเลี่ยงหรือลดผลกระทบดังกล่าวให้มีน้อยที่สุดสามารถทำได้โดยอาศัยการวางแผนงาน การกำหนดวิธีการก่อสร้างที่เหมาะสมควบคู่กับการวางแผนด้านการจราจรไว้ตั้งแต่เริ่มแรกของโครงการ การวางแผนและวิธีการจัดการจราจรระหว่างการก่อสร้างและการประชาสัมพันธ์ ถือเป็นมาตรการที่สำคัญอีกมาตรการหนึ่งในการบรรเทาผลกระทบด้านการจราจร หากโครงการก่อสร้างมีพื้นที่การก่อสร้างอยู่ในถนนสายหลักและอยู่ในเขตชุมชน ทำให้ประชาชนที่อยู่อาศัยใกล้เคียงกับพื้นที่โครงการรวมทั้งหรือประชาชนที่ต้องเดินทางสัญจรผ่านพื้นที่โครงการ อาจได้รับผลกระทบเนื่องจากการก่อสร้างโดยตรง ดังนั้นการบรรเทาผลกระทบด้านการจราจรจะต้องมีการวางแผนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดการจราจรระหว่างก่อสร้าง และมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพ เช่น หนังสือพิมพ์ การทำแผ่นปลิวแผ่นพับ การติดตั้งป้ายประกาศ ป้ายเตือนที่ถูกต้องตามหลักวิศวกรรมงานทาง ฯลฯ เพื่อให้สื่อสารไปยังผู้เกี่ยวข้องต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง

8.2 การติดตั้งป้ายเตือนระหว่างการก่อสร้าง

การวางแผนวิธีการจัดการจราจรและการติดตั้งป้ายเตือนระหว่างการก่อสร้าง ซึ่งมีแบบแผนของการเบี่ยงเส้นทางของยานพาหนะที่สัญจรผ่านพื้นที่ที่จะดำเนินการก่อสร้างให้เป็นไปตามหลักวิชาการวิศวกรรมจราจร ในระหว่างการก่อสร้างจำเป็นต้องมีการเบี่ยงเบนการจราจร เพื่อกันเป็นพื้นที่ก่อสร้าง ซึ่งการเบี่ยงการจราจรดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อผู้ใช้ถนนของโครงการฯ รวมทั้งยังทำให้ความปลอดภัยในการเดินทางลดน้อยลงจากเดิม และการติดตั้งป้ายเตือนระหว่างการก่อสร้างที่มีระยะห่างของการติดตั้งป้ายเตือนแต่ละชนิด ขนาดของป้ายและตัวอักษรที่เป็นมาตรฐาน รวมทั้งความชัดเจนของป้ายทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน ที่ทำให้ผู้ใช้รถใช้ถนนสามารถอ่านข้อความได้อย่างครบถ้วน และมีระยะทางและเวลาเพียงพอในการปฏิบัติตามได้นั้น ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการติดตั้งป้ายเตือนให้ได้ประโยชน์สูงสุด

การติดตั้งระบบป้ายเตือนระหว่างการก่อสร้าง จึงใช้หลักทางวิศวกรรมจราจรและการขนส่งให้ยึดตามระยะทางตามตารางข้างล่าง

ตารางที่ 8.1 แสดงขนาดตัวอักษรในแผ่นป้ายจราจร ที่ความเร็วไม่เกิน 60 กม./ชม.

ขนาดตัวอักษร	ระยะเวลา	30 กม/ชม.	40 กม/ชม.	50 กม/ชม.	60 กม/ชม.
10 cm	2.40	36.85	43.52	50.19	56.85
15 cm	2.53	37.90	44.92	51.93	58.94
20 cm	2.65	38.94	46.30	53.66	61.02
25 cm	2.70	39.35	46.85	54.35	61.85
30 cm	2.75	39.78	47.42	55.05	62.69
35 cm	2.80	40.19	47.97	55.75	63.52
40 cm	2.85	40.60	48.52	56.44	64.35
45 cm	2.90	41.03	49.08	57.14	65.19
50 cm	2.95	41.44	49.63	57.83	66.02

จากตารางที่ 8.1 จะเห็นได้ว่า ขนาดตัวอักษรบนแผ่นป้ายจราจรเพื่อการก่อสร้างจะมีผลต่อระยะทางการติดตั้งป้าย และระยะหยุดรถโดยปลอดภัย จึงได้กำหนดระยะห่างของการติดตั้งป้ายจราจรระหว่างการก่อสร้างทาง ดังนี้

1. การกำหนดความเร็วบนป้ายควบคุมไว้ที่ 40 และ 30 กม./ชม. ระยะของการติดตั้งป้ายจราจรไม่ควรเกิน 60 เมตร ซึ่งเป็นระยะที่มีการเห็นป้ายจราจรได้ชัดเจน
2. การกำหนดระยะห่างของป้าย ที่ควบคุมความเร็วไว้ที่ความเร็วไม่เกิน 60 กม./ชม. ระยะห่างของการติดตั้งป้ายจราจร ไม่ควรเกิน 100 เมตร
3. การกำหนดระยะห่างของป้าย ที่ความเร็วเกิน 60 กม./ชม. ระยะห่างของการติดตั้งป้ายจราจร ไม่ควรเกิน 150 เมตร

(ดูรูปแบบการติดตั้งในภาคผนวก ข)

บทที่ 9

ป้ายกิโลเมตร

9.1 หลักเกณฑ์การใช้ป้ายกิโลเมตร

ป้ายกิโลเมตร ใช้เพื่อเป็นการบอกผู้เดินทางว่า ได้เดินทางมาเป็นระยะทางเท่าใดแล้วหรืออีกไกลเท่าไรกว่าจะถึงจุดหมาย ควรติดตั้งไว้เป็นระยะๆ เท่ากัน ทุก 1 กิโลเมตร ตลอดเส้นทาง

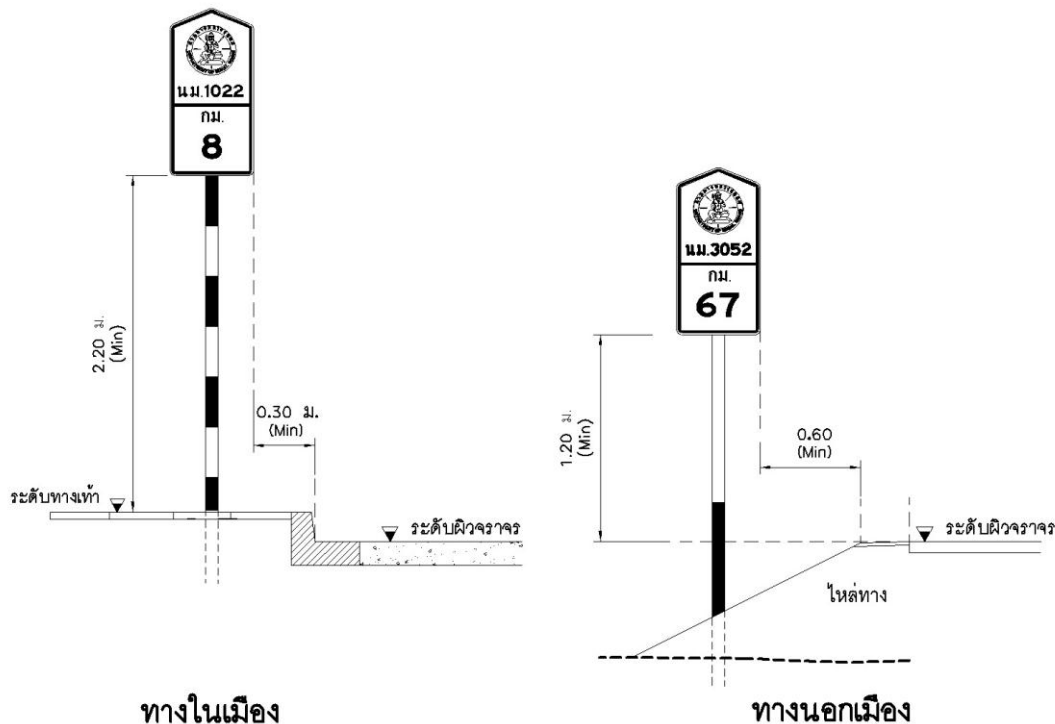
ป้ายกิโลเมตรประกอบพื้นขาว สัญลักษณ์ ตัวอักษร และเส้นขอบป้ายสีดำ ส่วนถนนที่จะติดตั้งป้ายกิโลเมตรต้องผ่านหลักเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. ทางหลวงชนบทมากกว่า 2 ช่องจราจร
2. ถนนฝั่งเมืองรวมหรือถนนโลจิสติกส์
3. ถนนที่มีทางเท้า หรือมีสิ่งกีดขวางที่ไม่สามารถมองเห็นได้
หากติดตั้งด้วยหลักกิโลเมตร

ในกรณีต้องการบอกสถานที่สำคัญข้างหน้า ให้เพิ่มป้ายเสริมบอกสถานที่ โดยให้ติดตั้งก่อนถึงสถานที่ประมาณ 1-2 กิโลเมตร ประกอบด้วยพื้นขาว ตัวอักษร และเส้นขอบป้ายสีดำ (โดยให้ติดใต้ป้ายกิโลเมตร)

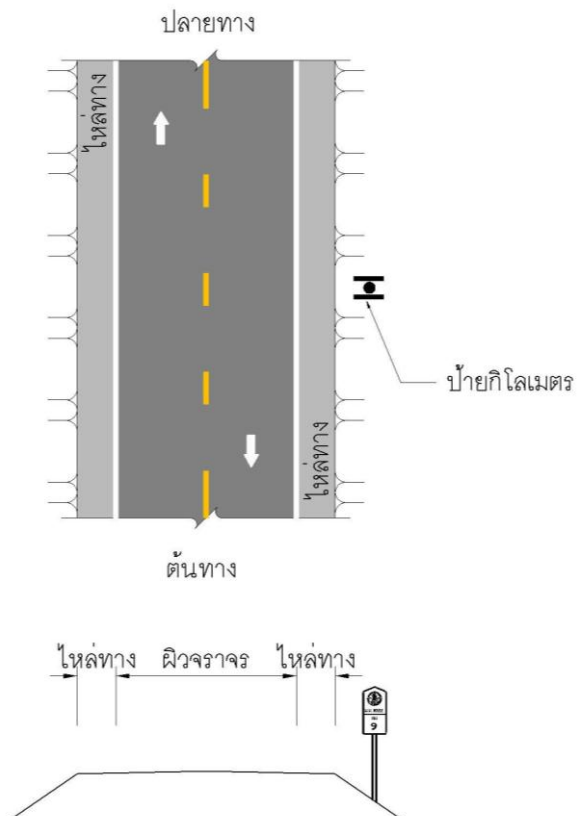
9.2 การติดตั้งป้ายกิโลเมตร

รูปแบบและระยะการติดตั้งป้ายกิโลเมตร จะขึ้นอยู่กับประเภทของถนนต่างๆ ดังนี้

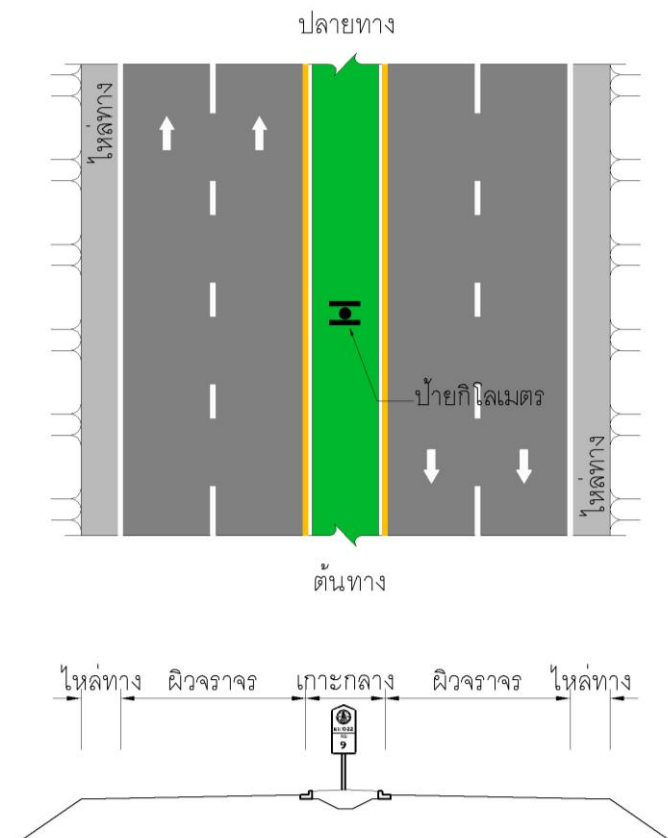

รูปที่ 9.1 แสดงการติดตั้งป้ายกิโลเมตร

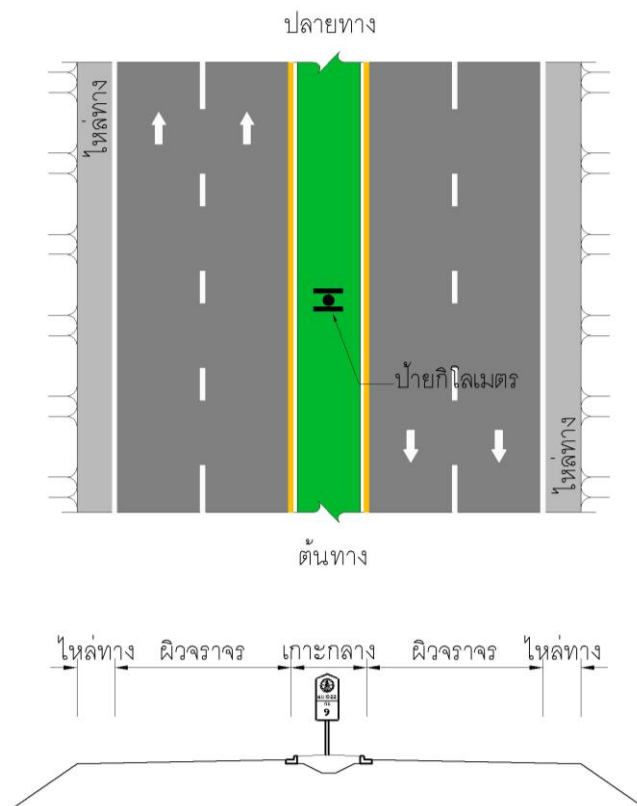
9.2.1 กรณี 2 ช่องจราจร ความเร็วมากกว่า 60 กม./ชม.

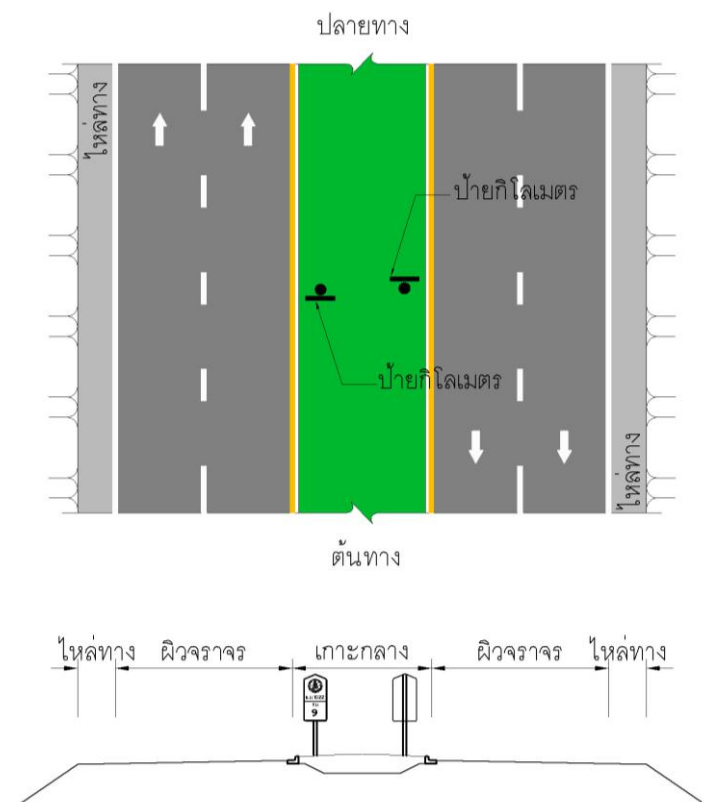
9.2.2 กรณี 4 ช่องจราจรขึ้นไป แบบสี่ตีเส้นเกาะกลาง

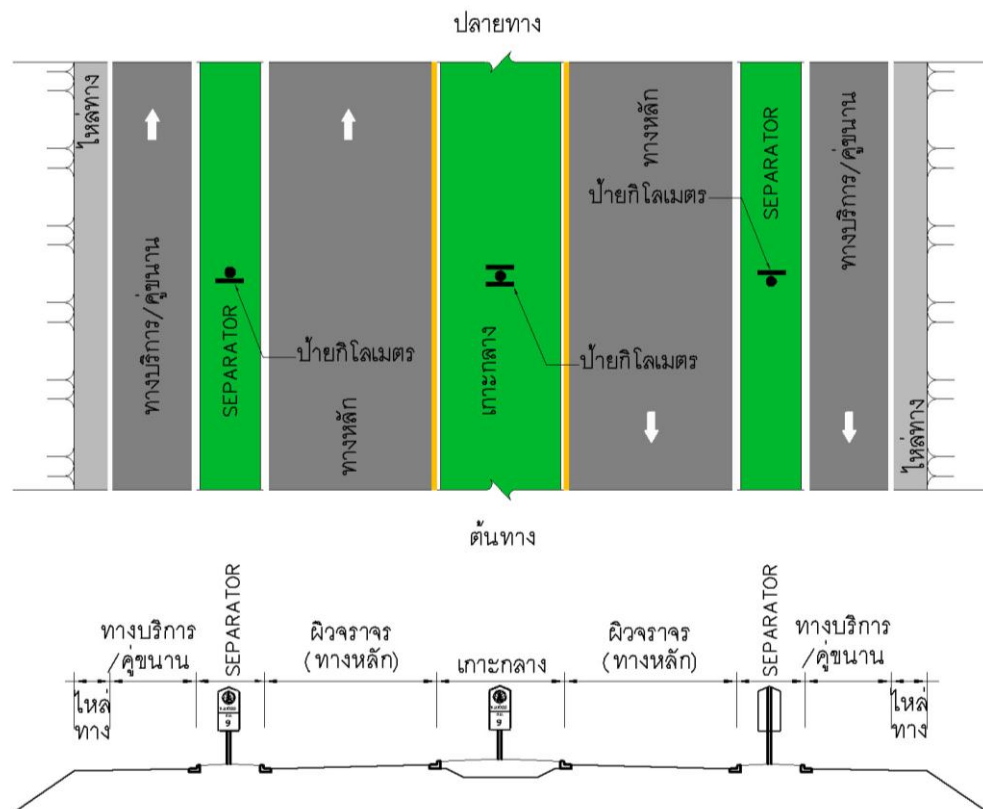
9.2.3 กรณี 4 ช่องจราจรขึ้นไป แบบแยกคันทางลักษณะ RAISED MEDIAN
(เกาะกลางกว้างน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5.00 ม.)

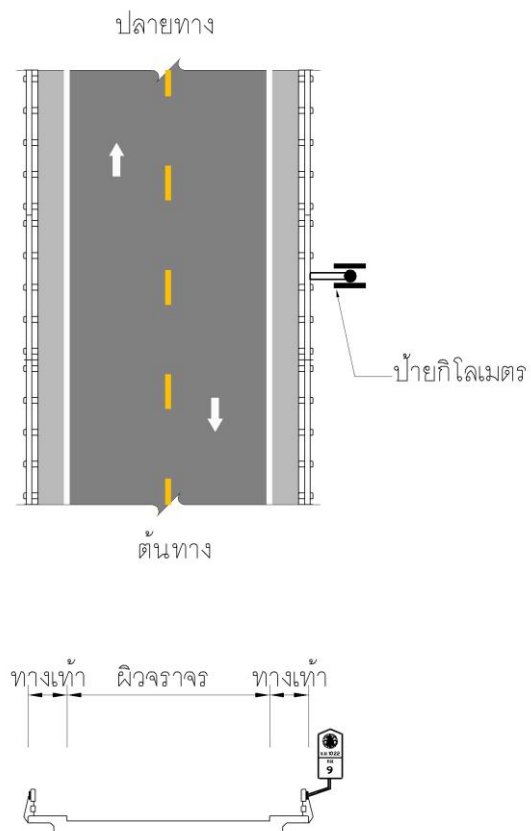
9.2.4 กรณี 4 ช่องจราจรขึ้นไป แบบแยกคันทางลักษณะ RAISED OR DEPRESSED MEDIAN (เกาะกลางกว้างมากกว่า 5.00 ม.)

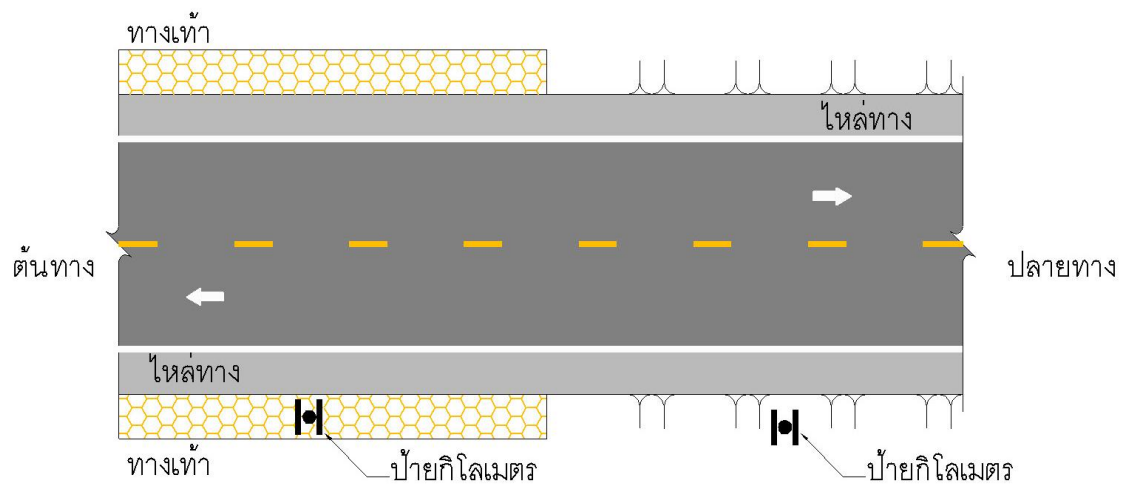
9.2.5 กรณีมีทางบริการ

9.2.6 กรณีเป็นราวสะพาน

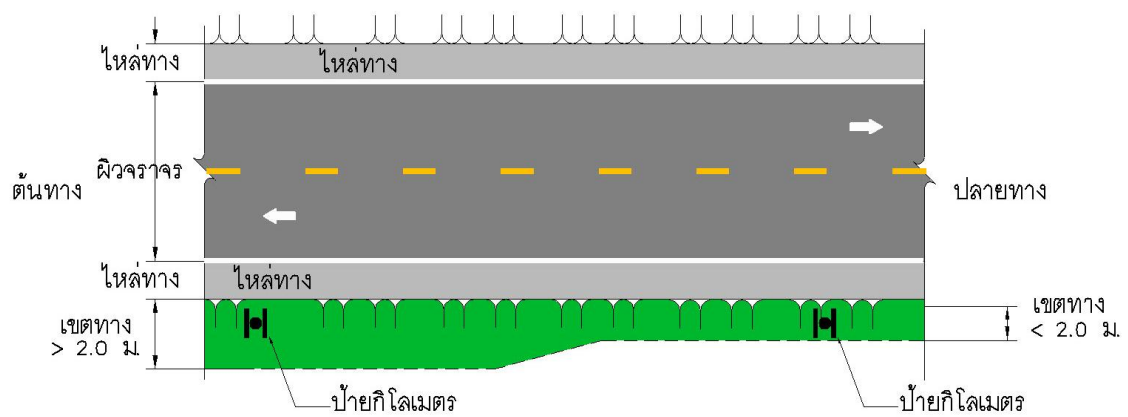

9.2.7 กรณีมีถนนช่วงที่ผ่านชุมชนมีทางเท้า

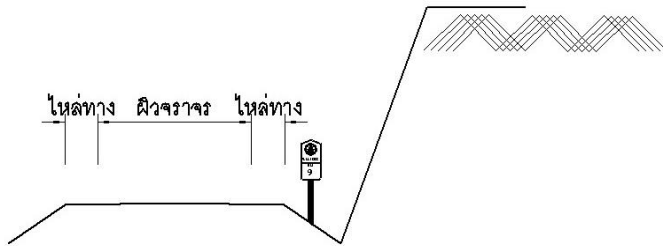

9.2.8 กรณีมีเขตทางจำกัด

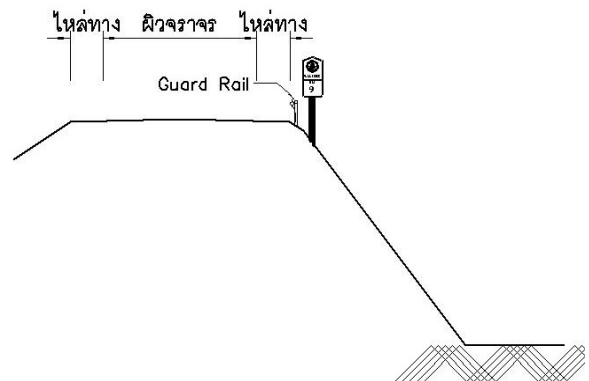
- 1) เขตทางห่างจากขอบไหล่ทางน้อยกว่า 2.00 ม.

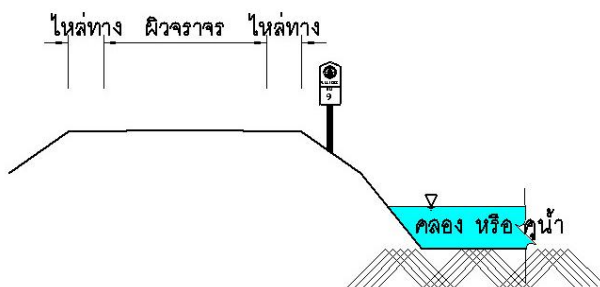
2) ช่วง Back Slope

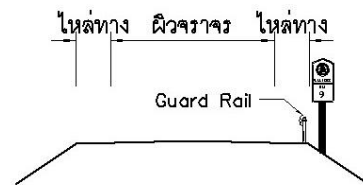
3) ช่วงเหวลึก

4) ช่วงริมคันคลองหรือคูน้ำ

5) ช่วง Guard Rail

- หมายเหตุ**
1. รูปแบบที่ 9.2.5 การติดตั้งป้ายบริเวณเกาะกลางให้เป็นไปตามเงื่อนไขในรูปแบบที่ 9.2.3 และรูปแบบที่ 9.2.4 ส่วนป้ายที่บริเวณ SEPARATOR ติดตั้งกรณีทางหลักแต่ละด้านมีช่องจราจรมากกว่า 2 ช่องจราจร
  2. กรณีที่ติดตั้งตามรูปแบบที่ 9.2.3 ไม่ได้เนื่องจากเกาะกลางมีต้นไม้กีดขวางการมองเห็นให้พิจารณาติดตั้งตามรูปแบบที่ 9.2.4 ทั้งนี้ต้องเป็น UNIFORMITY ตลอดเส้นทาง
  3. กรณีสายทางที่มี ทาง 2 ช่องจราจรในแบบที่ 9.2.1 แล้วบางช่วงมี ทาง 4 ช่องจราจรในแบบที่ 9.2.2 ในสายทางเดียวกัน ให้ติดตั้งตามรูปแบบที่มี ตามช่วงจราจรนั้นๆ
  4. กรณีมีสิ่งกีดขวาง บดบังการมองเห็นของหลักกิโลเมตร เช่น Guard Rail ให้พิจารณาติดตั้งป้ายกิโลเมตรแทนหลักกิโลเมตร โดยให้อยู่ในดุลยพินิจผู้ควบคุมงาน

บทที่ 10

ป้ายทางจักรยาน

10.1 ประเภทป้ายจักรยาน

ใช้ติดตั้งบนทางหลวงชนบทหรือถนนที่ได้มีกฎหมายกำหนดให้มีช่องสำหรับจักรยาน โดยเฉพาะเท่านั้น

10.1.1 ป้ายช่องเดินรถจักรยาน

เป็นป้ายที่ใช้ติดตั้งบนทางจักรยานที่ได้ออกแบบและก่อสร้างไว้สำหรับช่องเดินรถจักรยานโดยเฉพาะ โดยจะมีฉนวน เช่น เกาะ คันหิน รั้ว เสากั้นราวกันอันตราย หรือกำแพง เป็นตัวแยกช่องจักรยานและช่องจราจรสำหรับรถทั่วไป

ให้ติดตั้งป้ายที่จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของทางเดินรถจักรยานและติดตั้งเป็นระยะทุกหัวและท้ายของทางเดินรถจักรยานระหว่างทางหลวงชนบท หรือถนนที่ตัดผ่าน และควรทำเครื่องหมายจราจรบนพื้นทางเป็นสัญลักษณ์รูปจักรยานควบคู่กันไป

10.1.2 ป้ายช่องเดินรถจักรยานพร้อมป้ายเสริม

กรณีที่ต้องการเน้นจุดเริ่มต้น และจุดสิ้นสุดของช่องเดินรถจักรยานให้ใช้ป้ายเสริมข้อความติดตั้งคู่กับป้ายช่องเดินรถจักรยาน

ป้ายเสริมแสดงจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดช่องเดินรถจักรยาน เป็นป้ายสี่เหลี่ยมผืนผ้าประกอบด้วยพื้นสีน้ำเงิน ตัวอักษร และเส้นขอบป้ายสีขาว

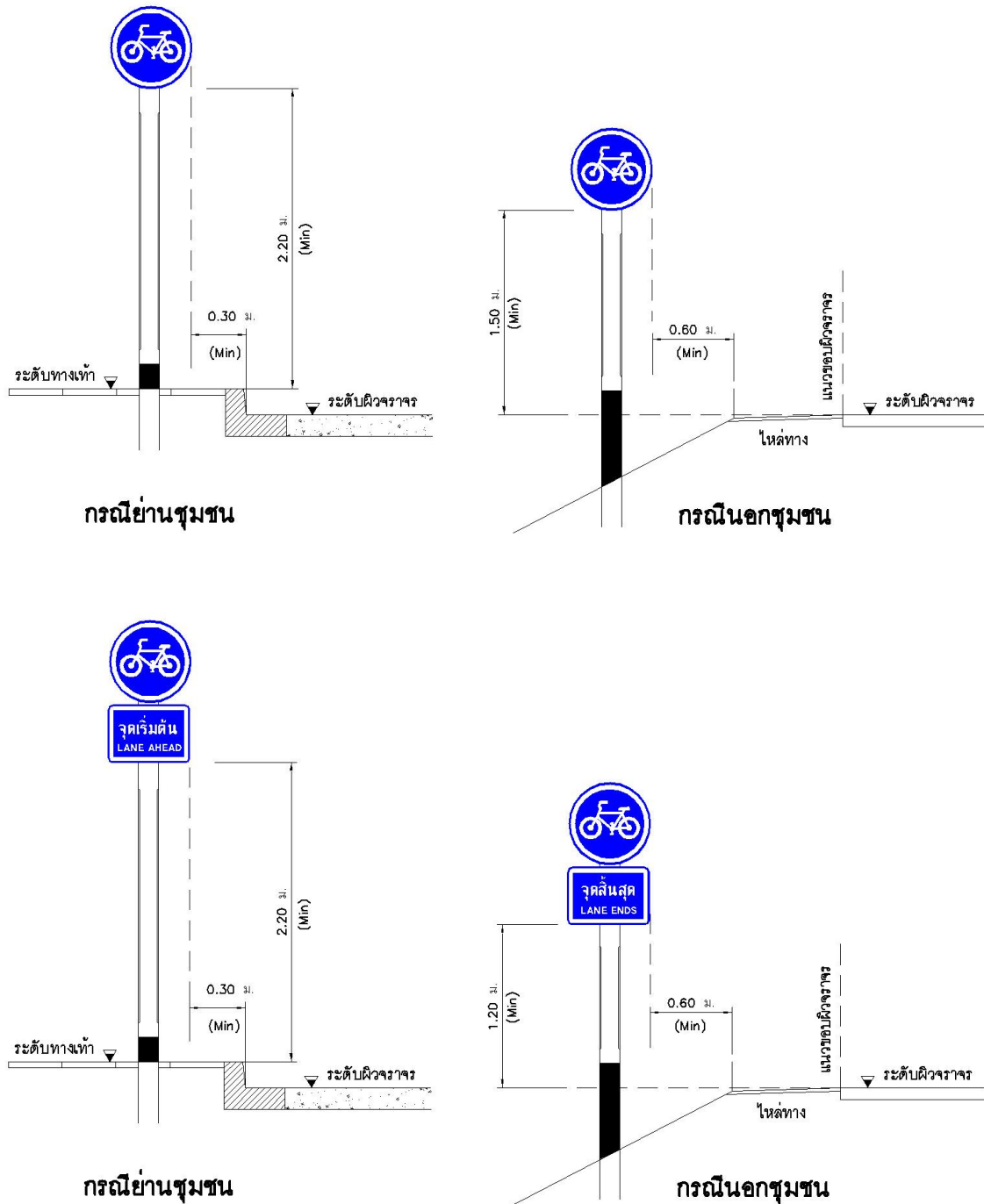
10.1.3 ป้ายจักรยานชิดซ้าย

เป็นป้ายที่ใช้ติดตั้งบนทางหลวงชนบท ที่ได้ออกแบบและปรับปรุงให้แล้วสำหรับช่องเดินรถจักรยานโดยเฉพาะ โดยไม่มีฉนวน เช่น เกาะ คันหิน รั้ว เสากั้นราวกันอันตราย หรือกำแพง เป็นตัวแยกช่องจักรยานและช่องจราจรสำหรับรถทั่วไป

10.2 ระยะการติดตั้งป้ายทางจักรยาน

แสดงระยะการติดตั้งป้ายสำหรับรูปแบบป้ายให้เป็นไปตามแบบมาตรฐานงานทาง

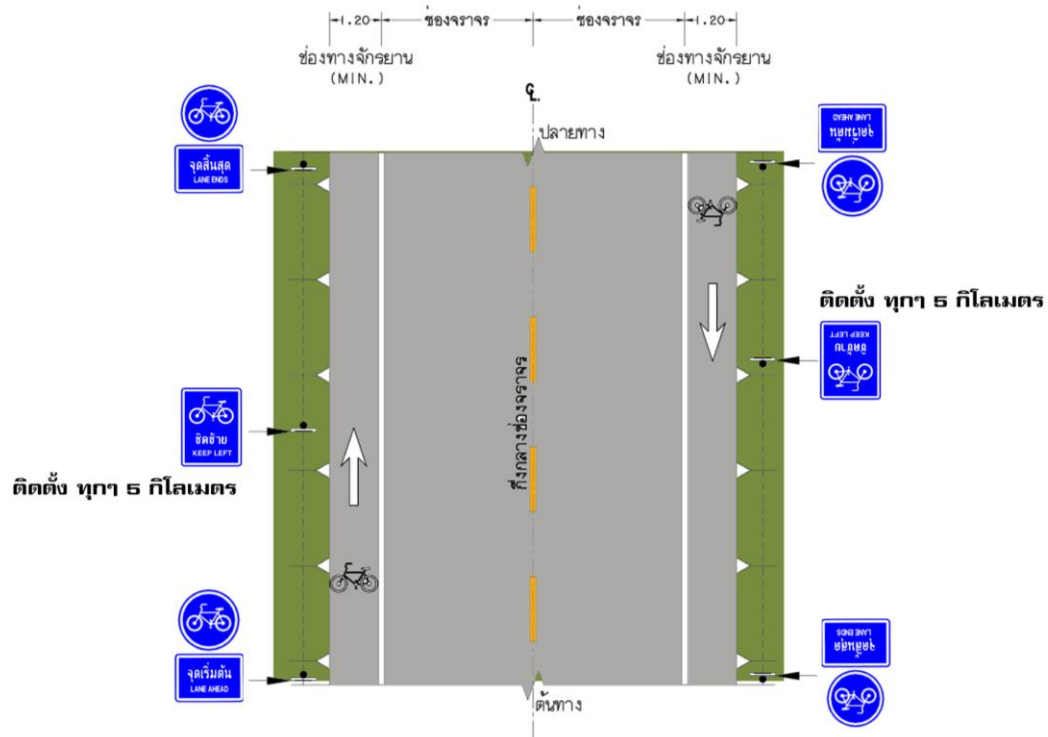

รูปที่ 10.1 แสดงการติดตั้งป้ายทางจักรยาน

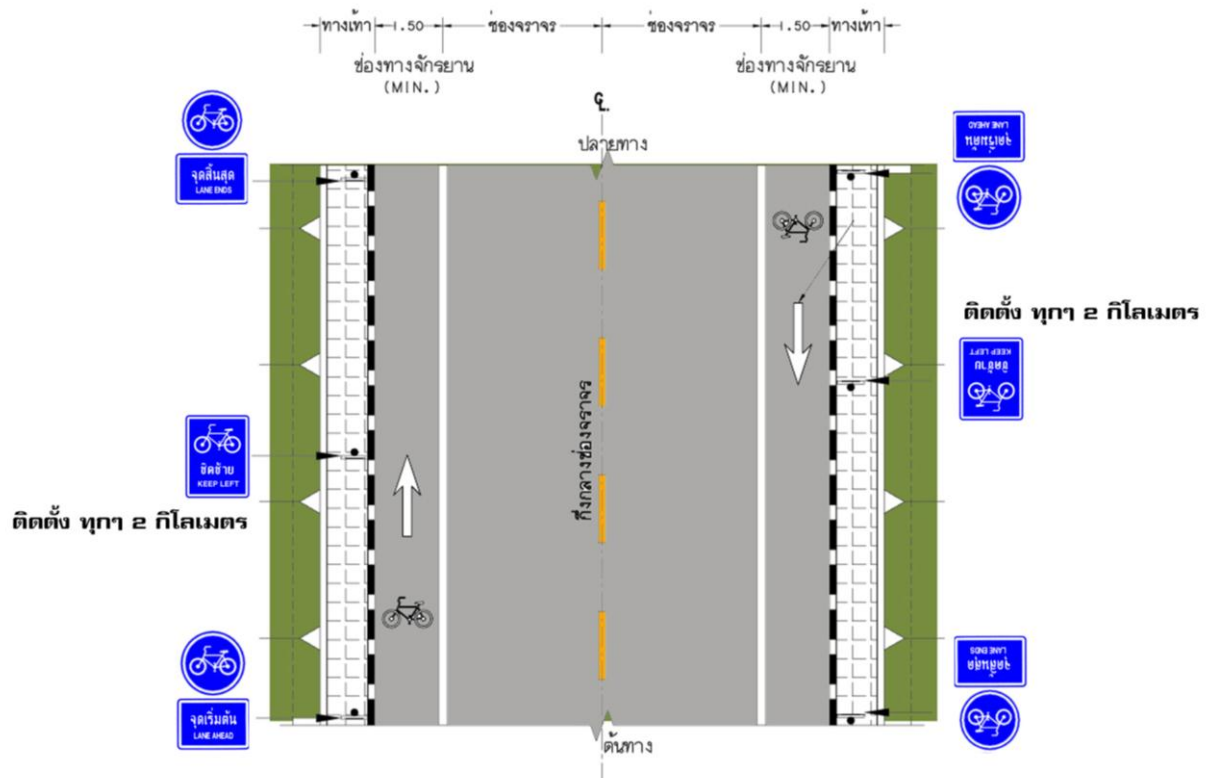
10.3 รูปแบบการติดตั้งป้ายทางจักรยาน

รูปแบบการติดตั้งป้าย จะขึ้นอยู่กับประเภทของทางจักรยาน ดังนี้

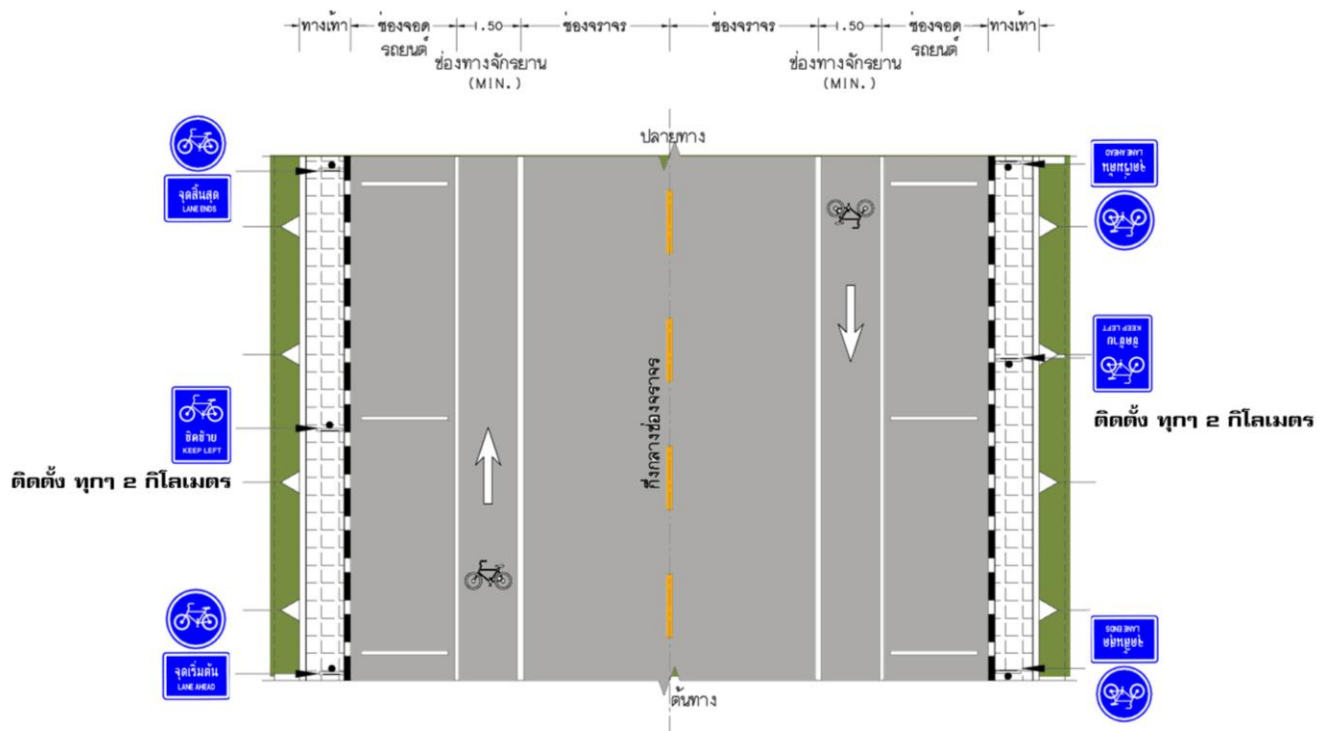
10.3.1 กรณีพื้นที่นอกชุมชน

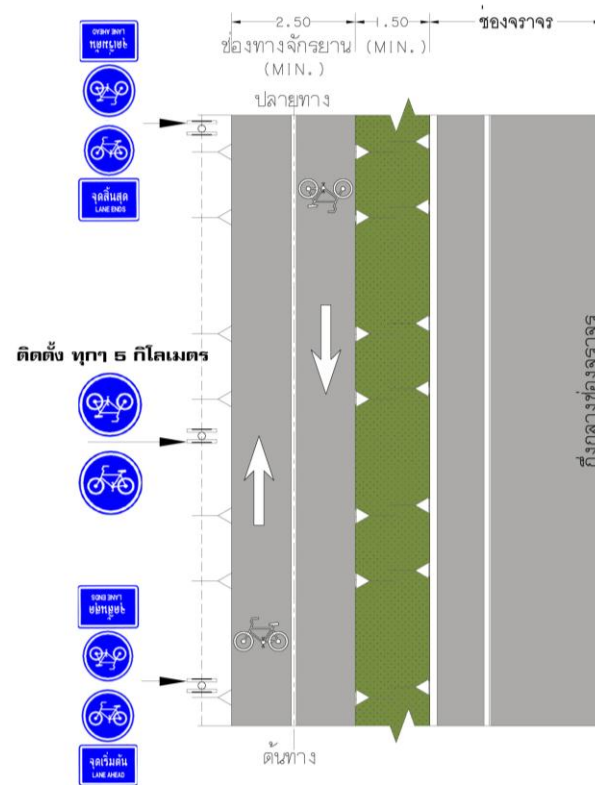
10.3.2 กรณีพื้นที่ย่านชุมชนมีทางเท้า

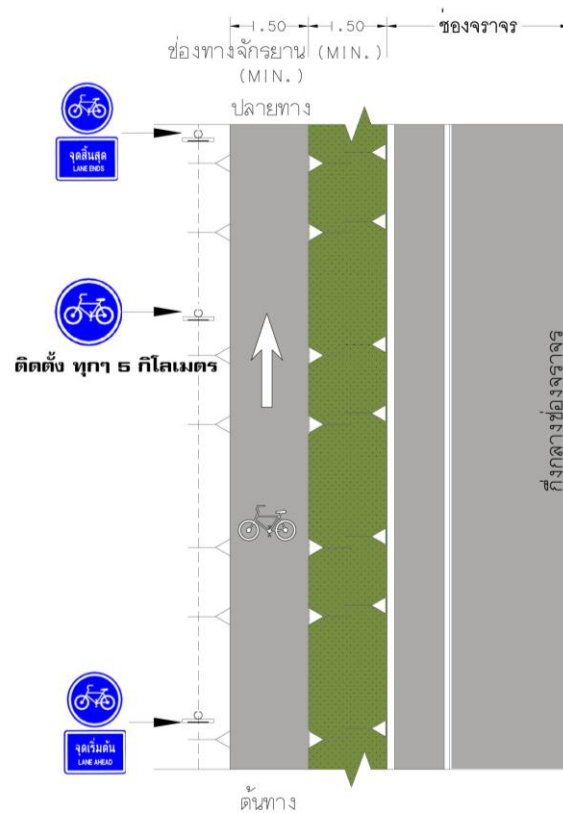
10.3.3 กรณีพื้นที่ย่านชุมชนมีทางเท้าและช่องจอดรถ

10.3.4 กรณีจักรยานวิ่งสวนกัน และวิ่งทางเดียว

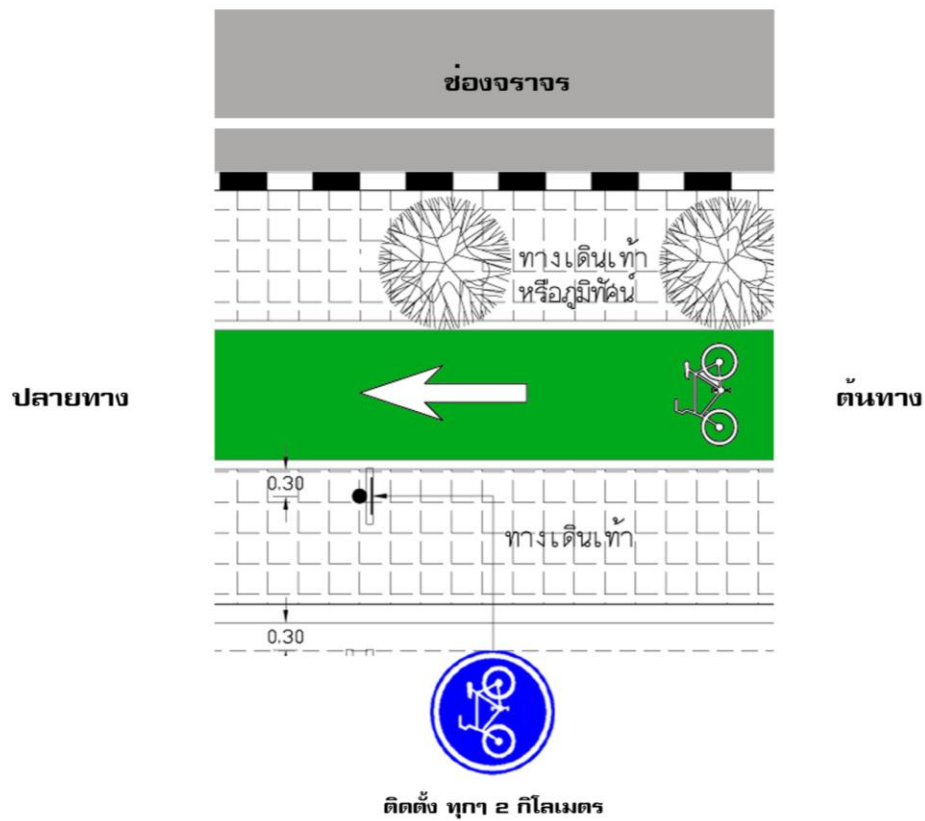
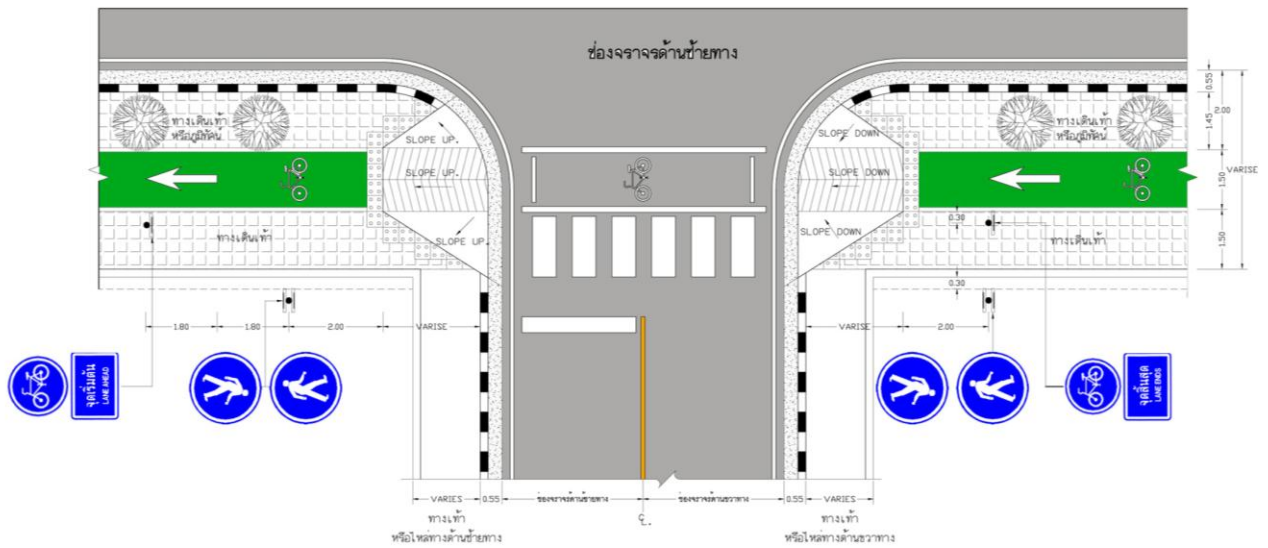

รูปแบบวิ่งสวนกัน

รูปแบบวิ่งทางเดียว

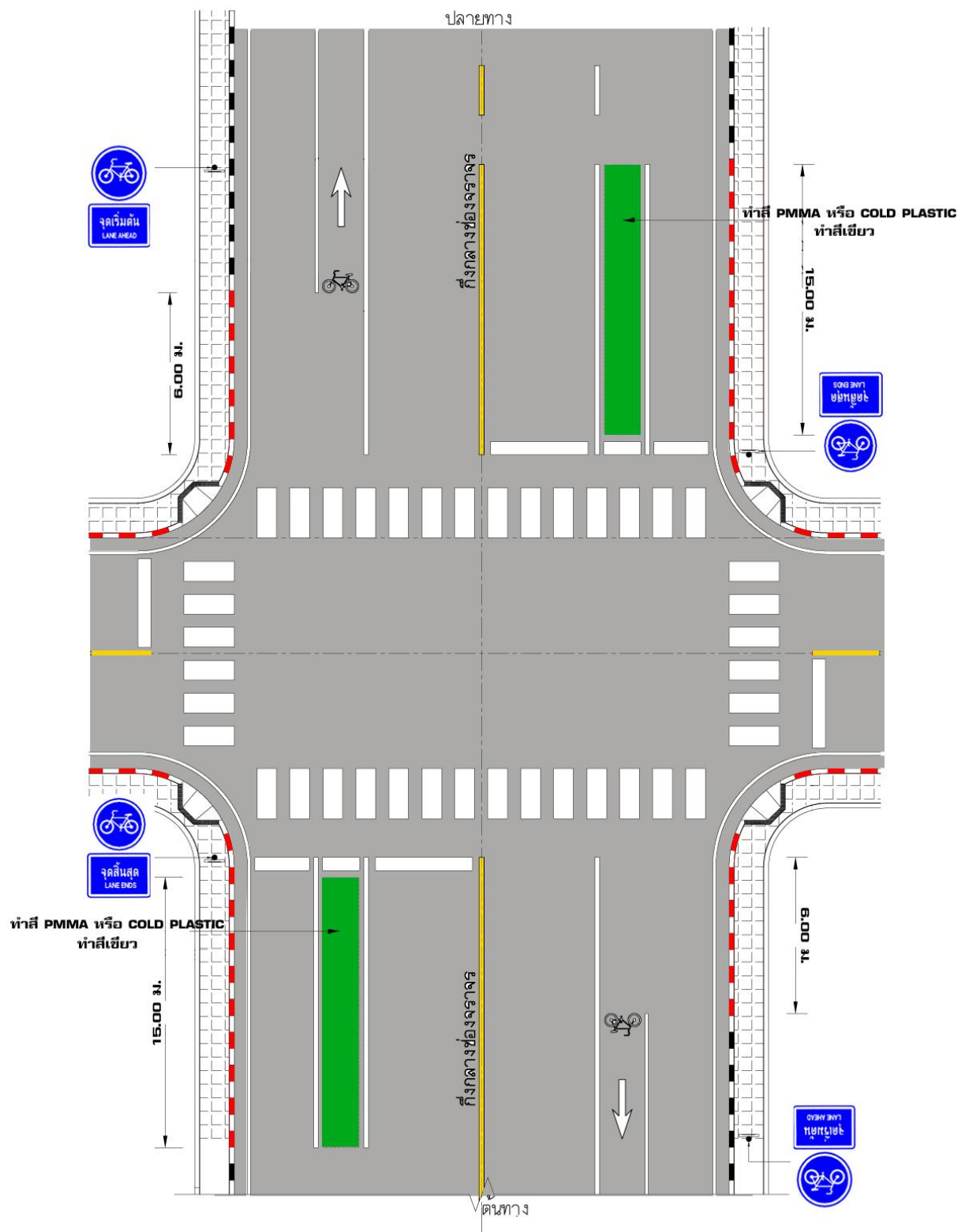
10.3.5 การติดตั้งป้ายสัญลักษณ์และลูกศรทางจักรยานบริเวณสามแยกย่านชุมชน

แสดงการติดตั้งป้ายช่องเดินรถจักรยาน ทุกๆ 2 กิโลเมตร

10.3.6 การติดตั้งป้ายสัญลักษณ์และลูกศรทางจักรยานบริเวณสี่แยกย่านชุมชน

เอกสารอ้างอิง (REFERENCES)

1. Carvell, J.D., Turner, J.M., and Dudek, C.L. *Human factors requirements for real-time motorist information displays, Vol. 15 - Freeway incident management field studies*. Texas Transportation Institute. Report No. FHWA-RD-78-19. 1978.
2. Mast, T.M., and Ballas, J.A. Diversionary signing content and driver Behavior. *Transportation Research Record*, 600. 1976.
3. Dewar, R., Kline, D.W., and Swanson, H.A. Age differences in comprehension of traffic sign symbols. *Transportation Research Record*, 1456, 1-10. 1994.
4. Smiley, A. and Dewar, R. *Driver response to visual highway information systems*. MTC Project #82240, Ontario Ministry of Transportation and Communications. 1984.
5. Hills, B.L., Freeman, K.D., and Goldsmith, J.P. Intersection direction signs - the effects of design upon visual performance. *Australian Road Research Board Proceedings*. Canberra, Vol. 6, Part 3, 302-315, 1972.
6. Dewar, R. and Ells, J. *Evaluation of legibility of traffic sign letters and digits*. Final Report, Contract S 3301-3, Transport Canada, Ottawa, 1977.
7. Bhise, V.D. and Rockwell, T.H. *Development of a driver-information-acquisition based operational tool for the evaluation of highway signs*. Presented at the 1973 Annual Meeting of the Highway Research Board, Washington, D.C. 1972.
8. Canada Market Research, *Muskoka Site Findings*, 1995.
9. Smiley, A., MacGregor, C.G., Dewar, R.E. *Evaluation of prototype highway tourist signs for Ontario*. Report prepared for the Ontario Ministry of Transportation. 1996.

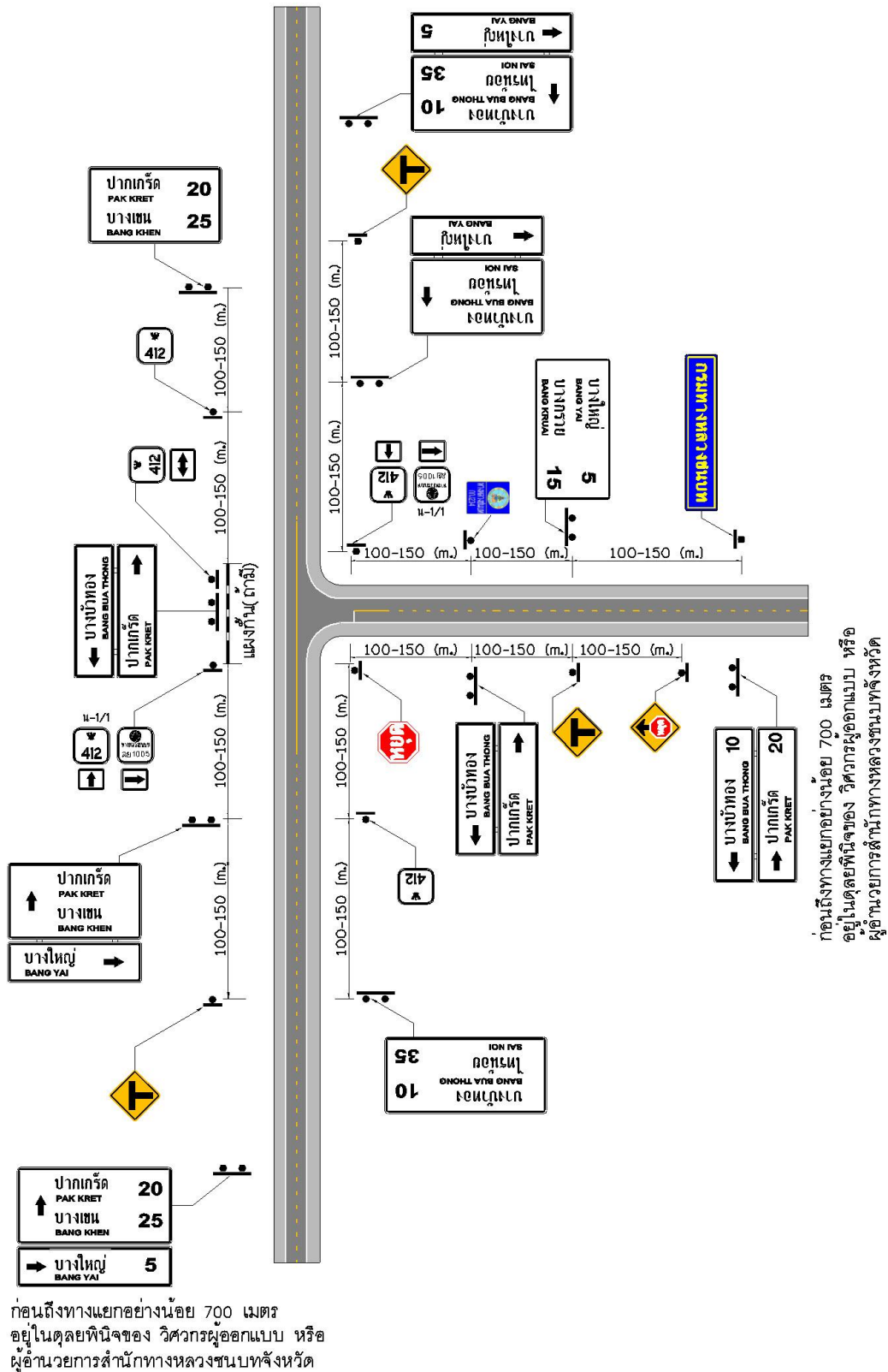

ภาคผนวก ก-1

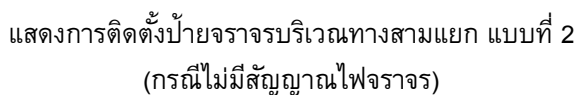
รูปแบบการติดตั้งป้ายจราจรชุดบริเวณทางแยก กรณีเป็นทางแยกระดับเดียวกัน

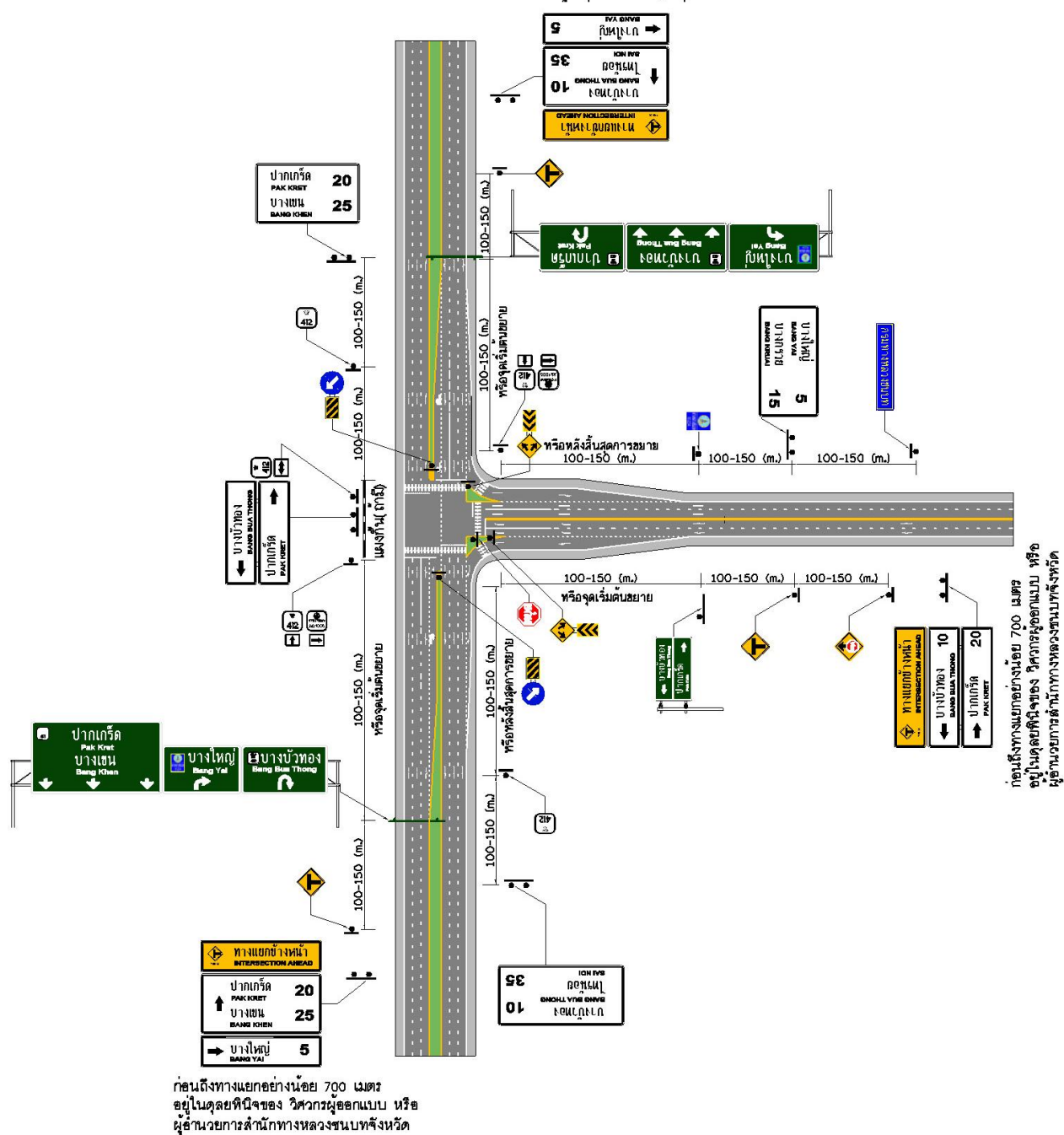

ผู้จัดทำแผนผังจราจรบริเวณทางสามแยกแบบที่
อยู่ในคู่มือการจราจรของกรมทางหลวงชนบท
หน้า ๗๐๖-๗๐๗

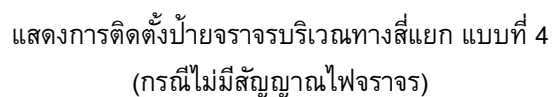

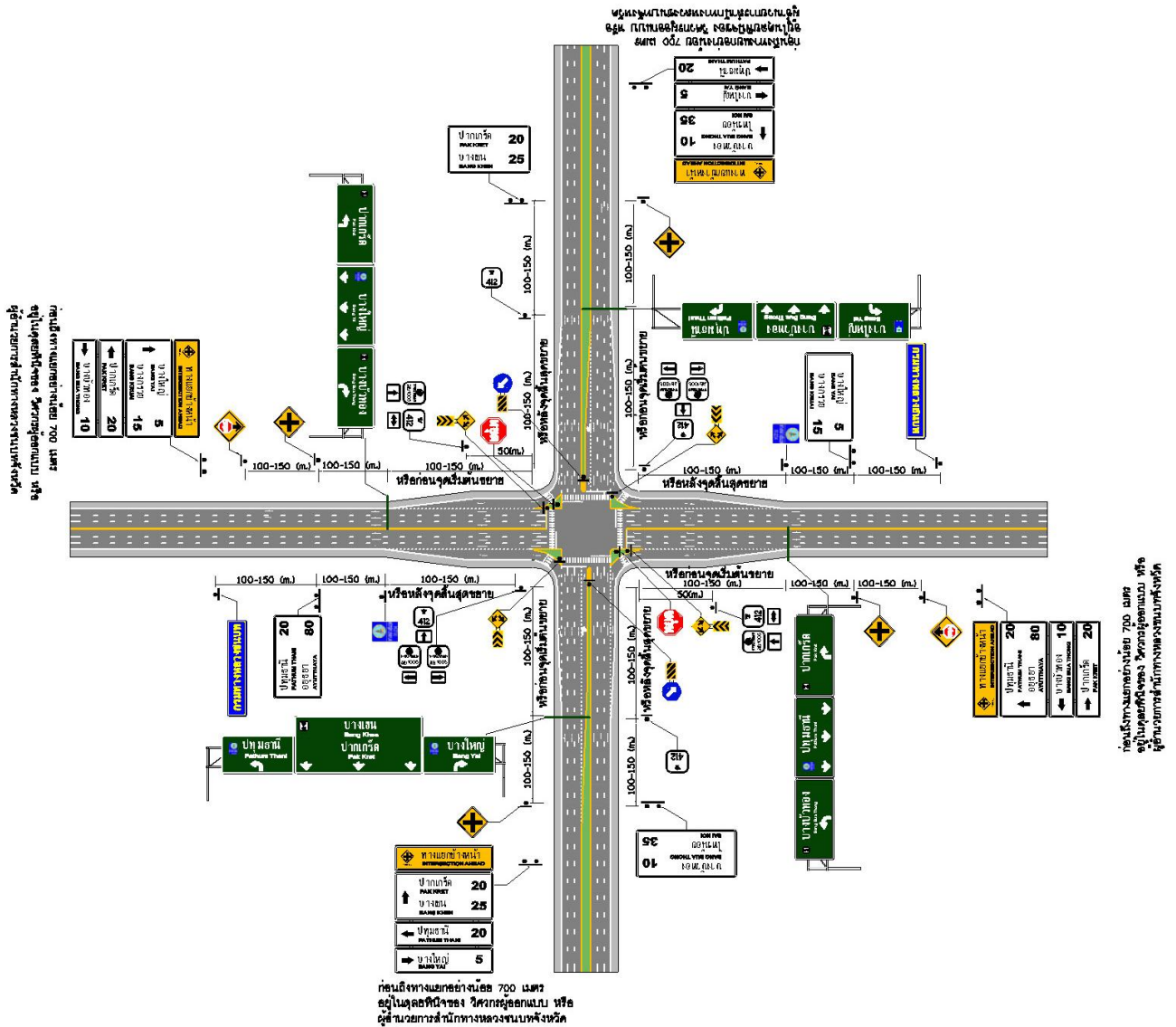
แสดงการติดตั้งป้ายจราจรบริเวณทางสามแยก แบบที่ 1
(กรณีไม่มีสัญญาณไฟจราจร)

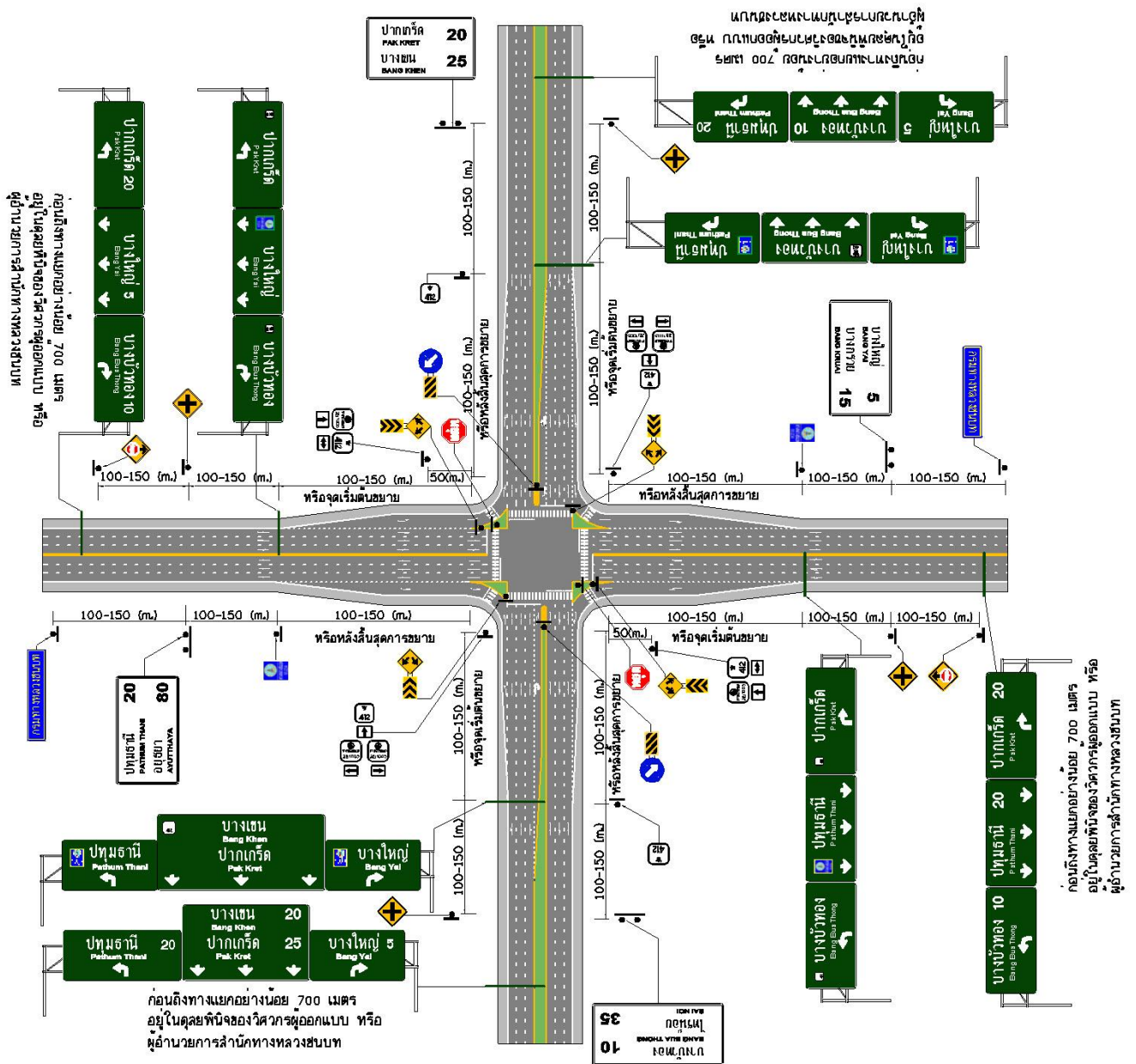

แสดงการติดตั้งป้ายจราจรบริเวณทางสามแยก แบบที่ 3
(กรณีไม่มีสัญญาณไฟจราจร)

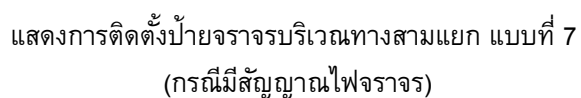

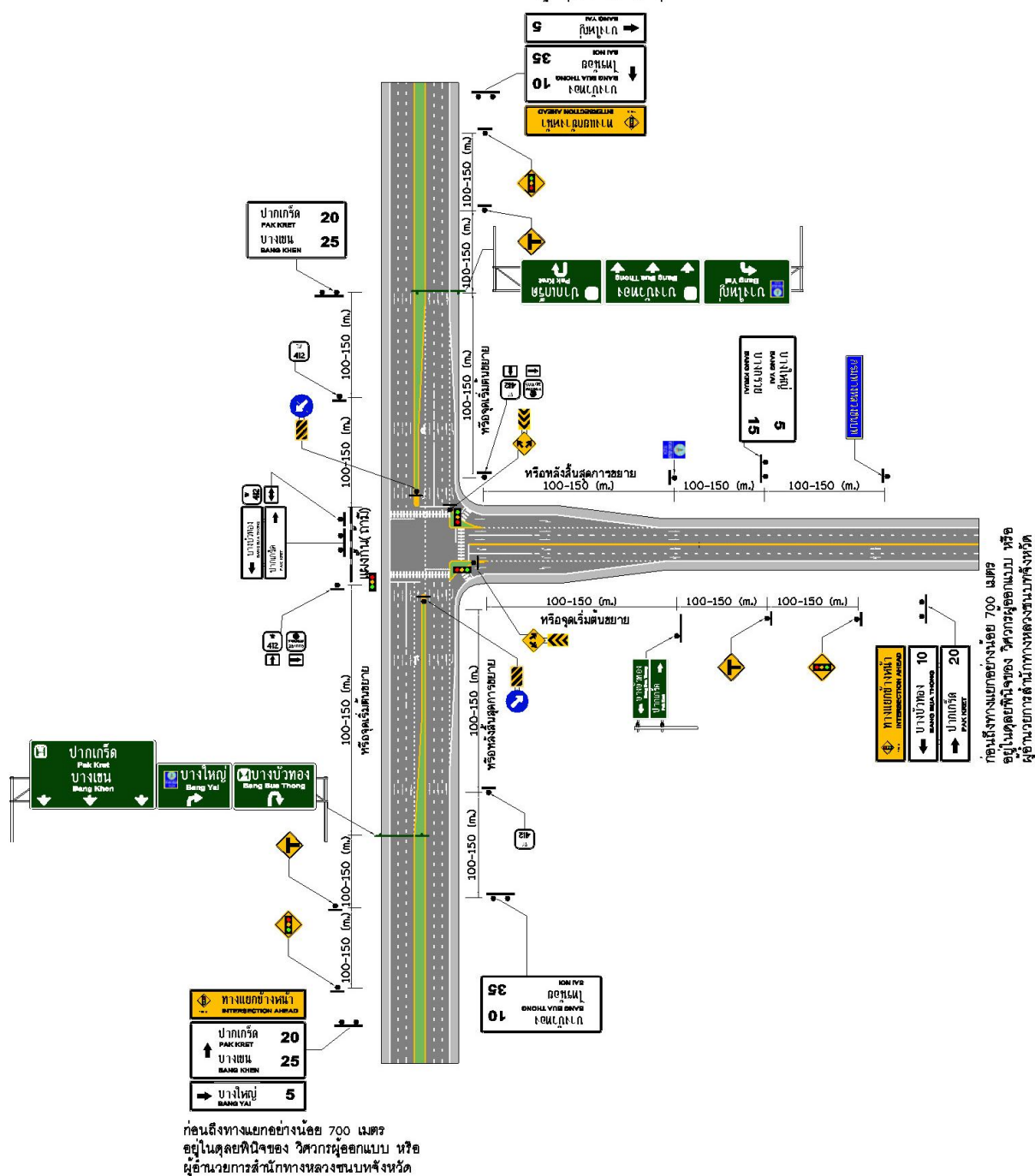
แสดงการติดตั้งป้ายจราจรบริเวณทางสี่แยก แบบที่ 5
(กรณีไม่มีสัญญาณไฟจราจร)

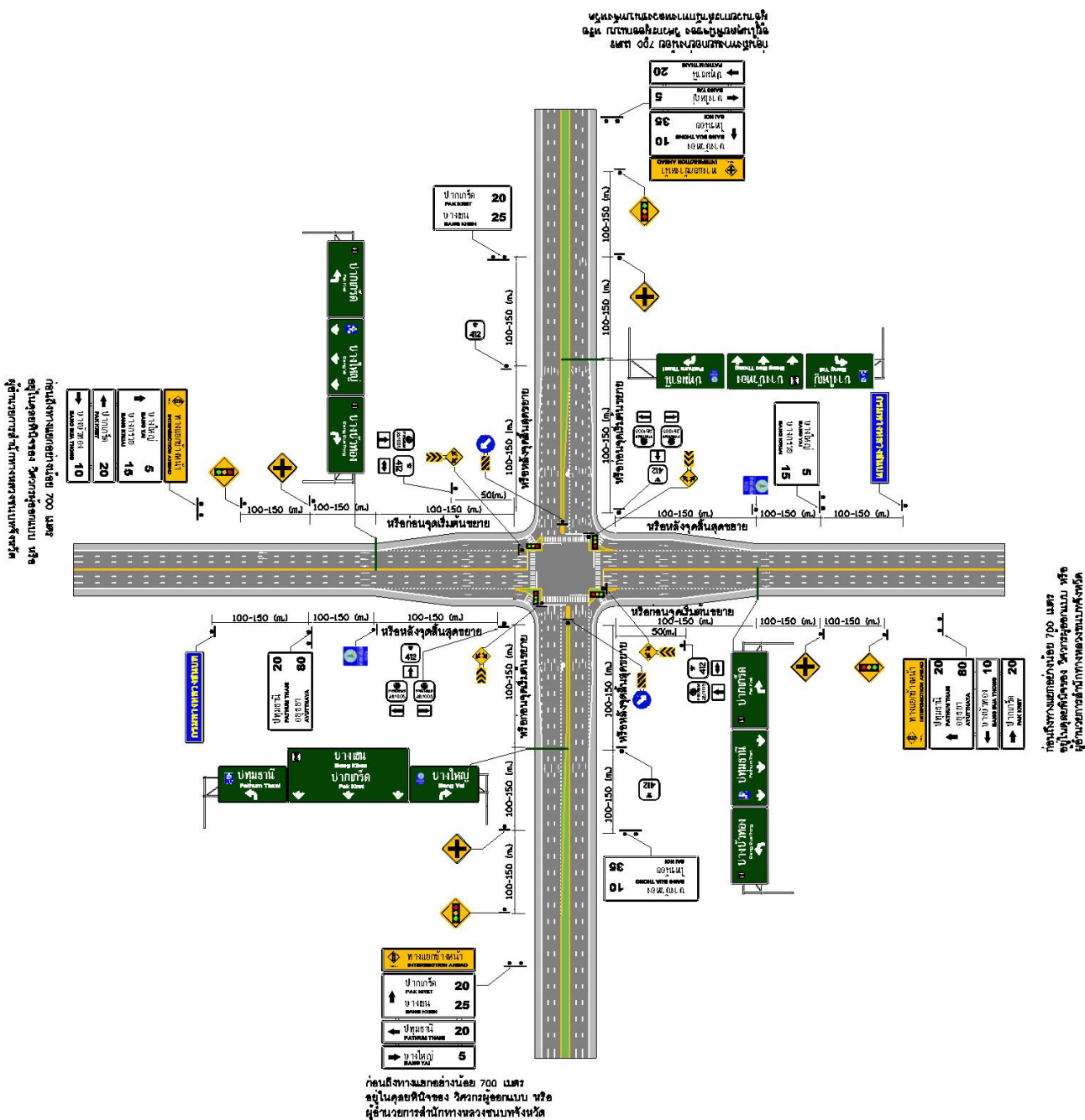

แสดงการติดตั้งป้ายจราจรบริเวณทางสี่แยก แบบที่ 6
(กรณีไม่มีสัญญาณไฟจราจร)

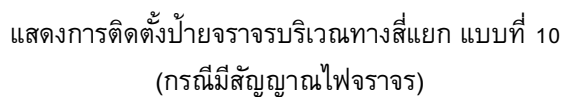

แสดงการติดตั้งป้ายจราจรบริเวณทางสี่แยก แบบที่ 9
(กรณีมีสัญญาณไฟจราจร)

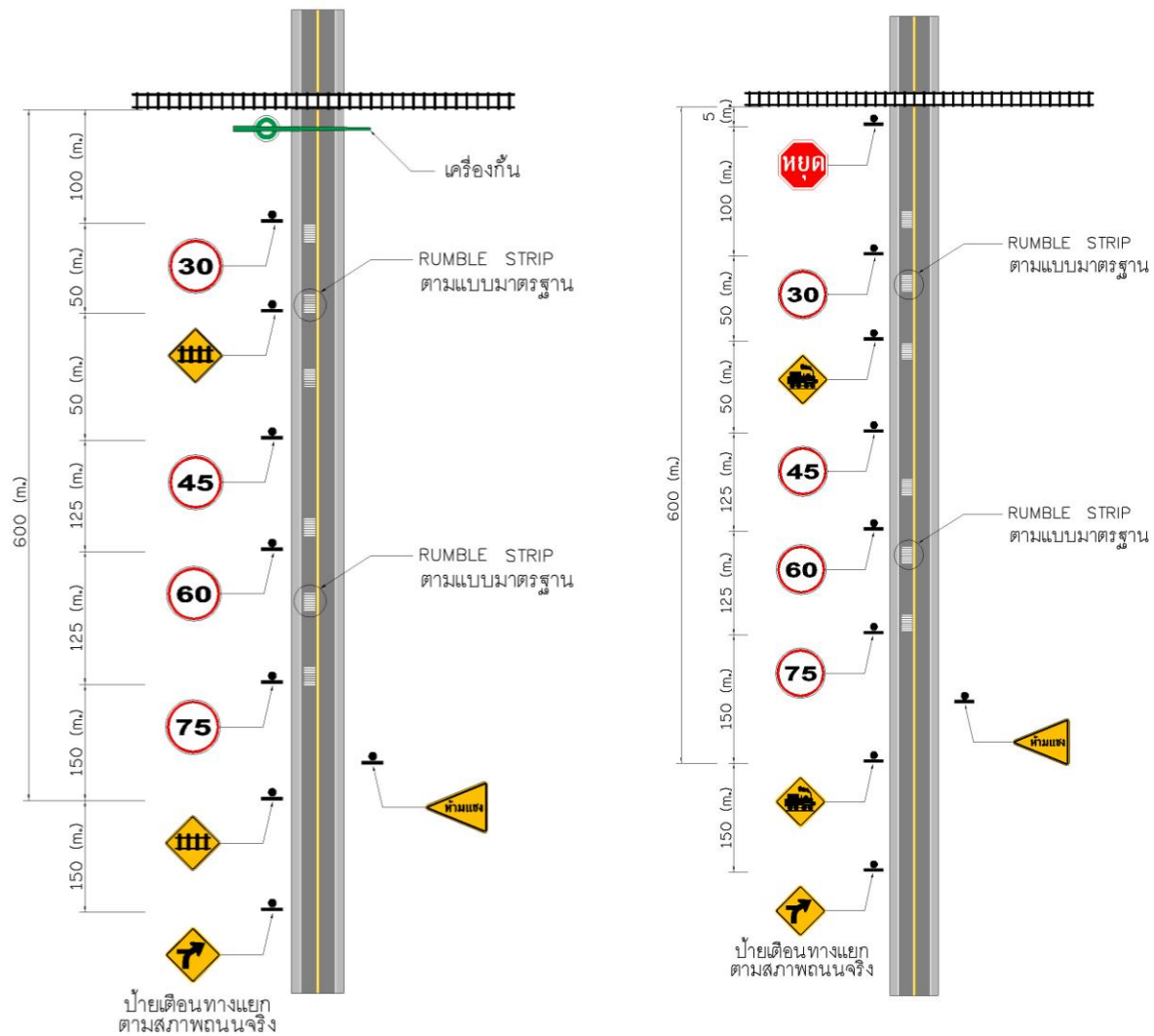
ภาคผนวก ก-2

รูปแบบการติดตั้งป้ายจราจรตัดทางรถไฟ แบบมีเครื่องกั้นและไม่มีเครื่องกั้น

การติดตั้งป้ายจุดตัดทางรถไฟ

ระยะติดตั้งป้ายจุดตัดทางรถไฟ ทั้งที่มีเครื่องกั้นและไม่มีเครื่องกั้น จะมีการติดตั้งระบบป้ายดังรูปแสดง ที่สำคัญคือ จะติดตั้งป้ายหยุด ณ จุดตัดที่ไม่มีเครื่องกั้นเท่านั้น

แบบมีเครื่องกั้น

แบบไม่มีเครื่องกั้น

แสดงระยะติดตั้งป้ายจุดตัดทางรถไฟ

ภาคผนวก ข

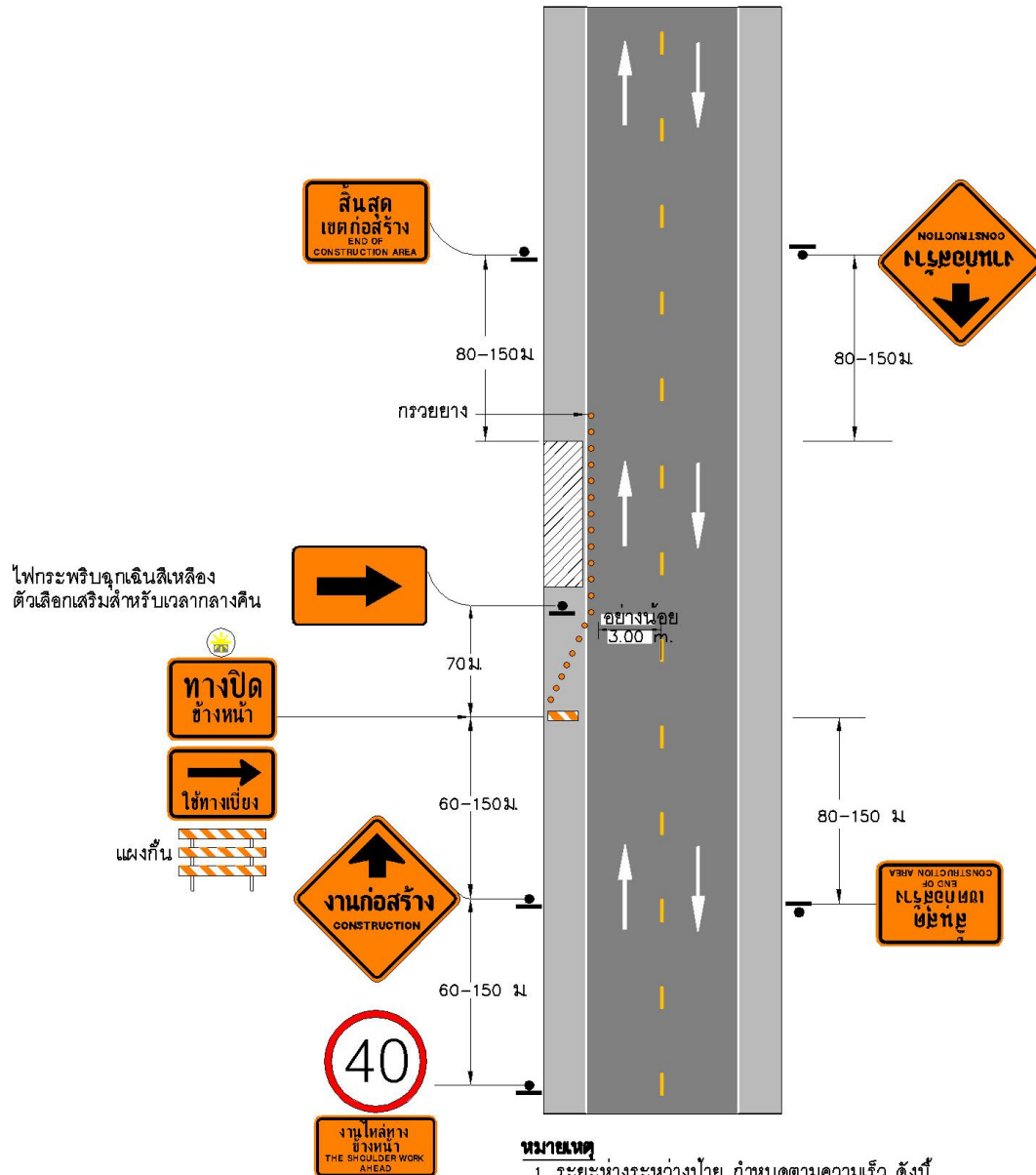
การจัดการจราจรและการติดตั้งป้ายเตือนระหว่างการก่อสร้าง

การจัดการจราจรและการติดตั้งป้ายเตือนระหว่างการก่อสร้าง

การติดตั้งระบบป้ายเตือนระหว่างการก่อสร้าง จะแบ่งเป็น 9 ประเภท และการติดตั้งระบบป้ายเตือนระหว่างงานบำรุงทาง 1 ประเภท ดังนี้

8.3.1 การก่อสร้างบนไหล่ทาง จะมีการติดตั้งระบบป้ายตามรูปที่ 1 แสดง

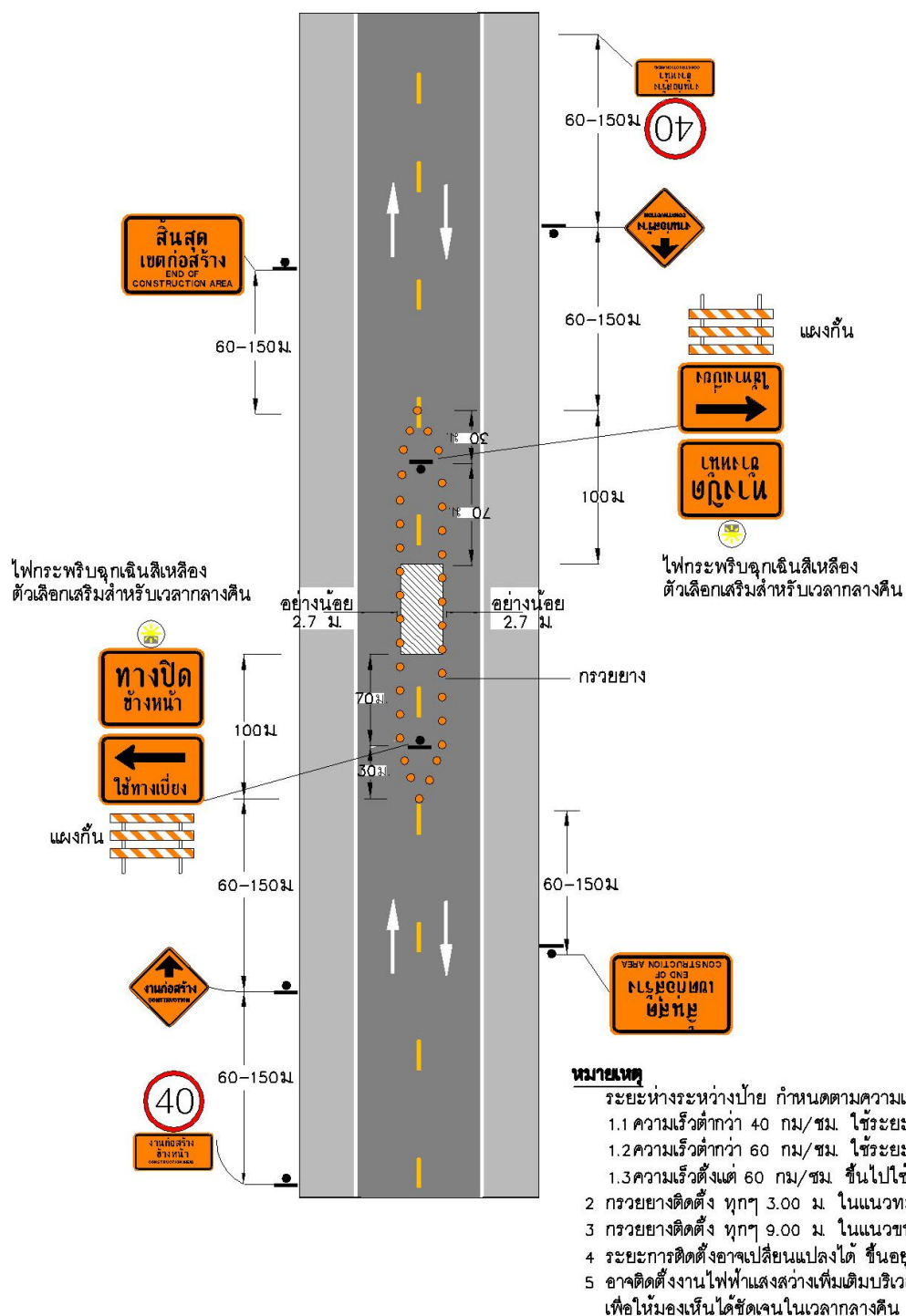
หมายเหตุ

- ระยะห่างระหว่างป้าย กำหนดตามความเร็ว ดังนี้
  - 1.1 ความเร็วต่ำกว่า 40 กม/ชม. ใช้ระยะห่าง 60 เมตร
  - 1.2 ความเร็วต่ำกว่า 60 กม/ชม. ใช้ระยะห่าง 100 เมตร
  - 1.3 ความเร็วตั้งแต่ 60 กม/ชม. ขึ้นไปใช้ระยะห่าง 150 เมตร
- กรวยยางติดตั้ง ทุกๆ 3.00 ม. ในแนวทะแยง
- กรวยยางติดตั้ง ทุกๆ 9.00 ม. ในแนวขนานกับความยาวถนน
- ระยะการติดตั้งอาจเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ควบคุมงาน
- อาจติดตั้งงานไฟฟ้าแสงสว่างเพิ่มเติมบริเวณพื้นที่ก่อสร้าง เพื่อให้มองเห็นได้ชัดเจนในเวลากลางคืน

แสดงรูปที่ 1

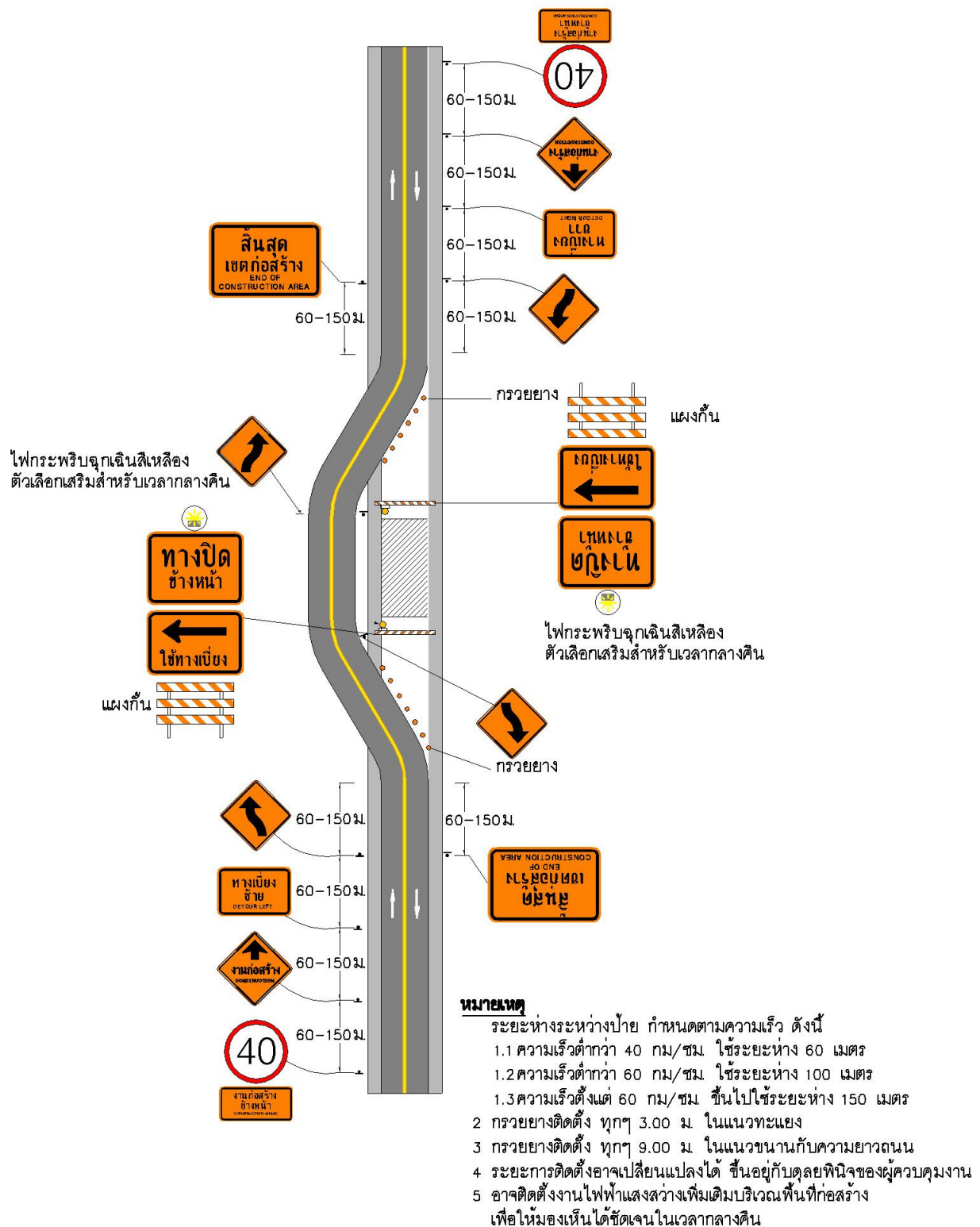

8.3.3 การก่อสร้างบนช่วงกลางถนน จะมีการติดตั้งระบบป้ายตามรูปที่ 3 แสดง

แสดงรูปที่ 3

8.3.4 การก่อสร้างทางเลี้ยว จะมีการติดตั้งระบบป้ายตามรูปที่ 4 แสดง

แสดงรูปที่ 4

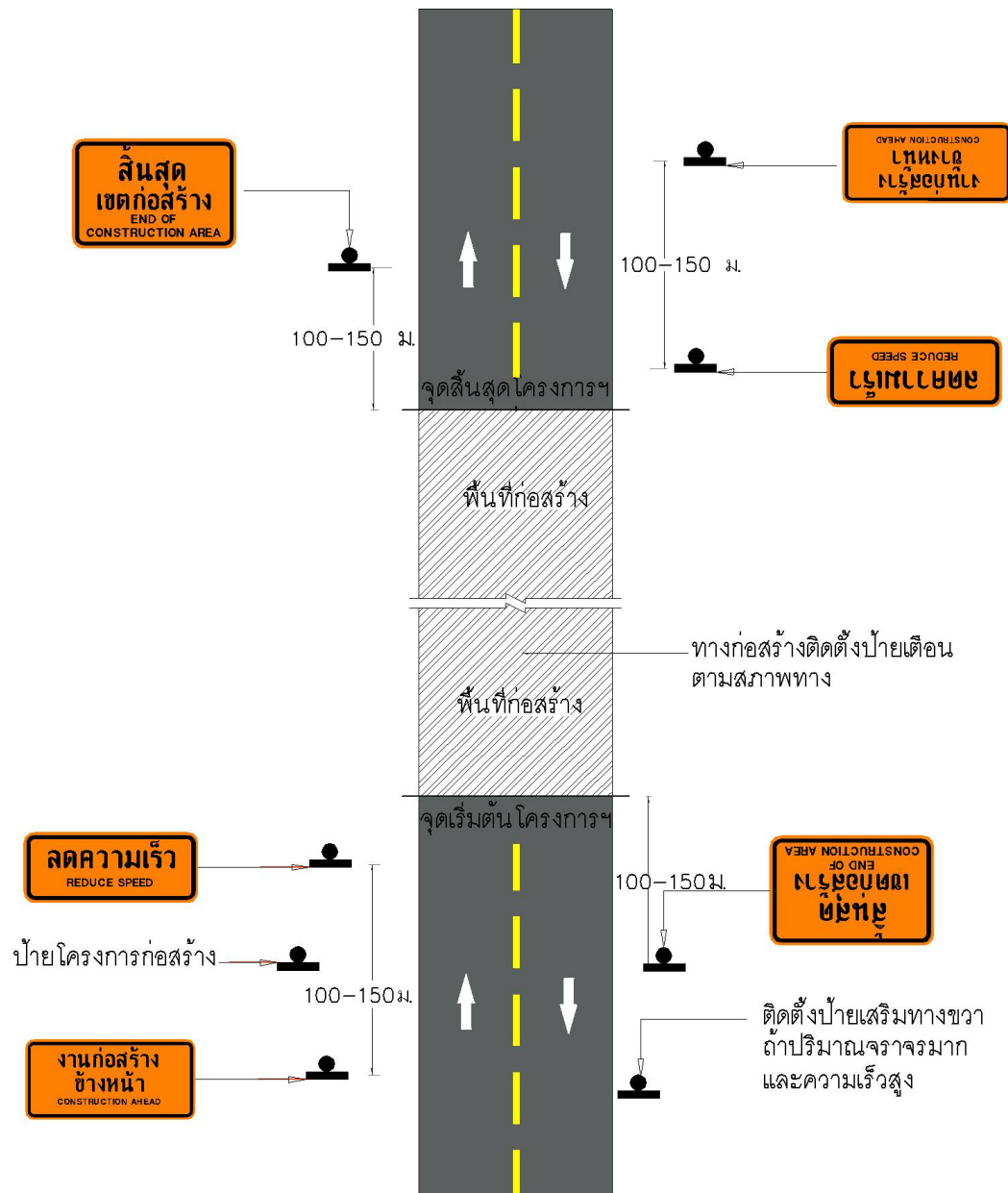

8.3.10 การก่อสร้างงานบำรุงทาง ถนน 2 ช่องจราจร (ไม่ปิดการจราจร) จะมีการติดตั้งระบบ
ป้ายตามรูปที่ 10 แสดง

แสดงรูปที่ 10

ภาคผนวก ค

แบบมาตรฐานป้ายจราจรแบบแขวนสูง

มาตรฐานป้ายเครื่องหมายทางหลวงชนบท (ชี้อ่งทาง) (OVER HEAD SIGNS) OHS I

กรณี 1 ชี้อ่งจราจร

กรณี 2 ชี้อ่งจราจร

กรณี 3 ชี้อ่งจราจร

หมายเหตุ

- 1 มิติเป็นเส้นสีแดง
- 2 ตัวอักษรไทย ชุด ก ตัวอักษรอังกฤษ ชุด G (ตามมาตรฐานกรมทางหลวง)
- 3 ขนาดตัวอักษรอังกฤษที่ระบุเป็นขนาดตัวอักษรตามแบบ
- 4 กรณีข้อความสองชั้น ระยะห่างระหว่างข้อความบนและข้อความล่างให้ใช้เท่ากับความสูงตัวอักษรไทย
- 5 หัวลูกศรจะต้องอยู่ตรงกลางช่องจราจรที่มีทิศทางตรงไปข้างหน้า

มาตรฐานป้ายเครื่องหมายทางหลวงชนบท (ชี้อย่าง) (OVER HEAD SIGNS) OHS I

มาตรฐานป้ายเครื่องหมายทางหลวงชนบท (ชี้อย่าง) (OVER HEAD SIGNS) OHS

หมายเหตุ

- 1 มิติเป็นเส้นสีแดง
- 2 ตัวอักษรไทย ชุด ก ตัวอักษรอังกฤษ ชุด G (ตามมาตรฐานกรมทางหลวง)
- 3 ขนาดตัวอักษรอังกฤษที่ระบุเป็นขนาดตัวอักษรตามแบบ
- 4 กรณีข้อความลงขึ้น ระยะห่างระหว่างข้อความบนและข้อความล่าง ให้ใช้เท่ากับความสูงตัวอักษรไทย
- 5 หัวลูกศรจะตั้งอยู่ตรงกลางช่องจราจรที่มีทิศทางตรงไปข้างหน้า

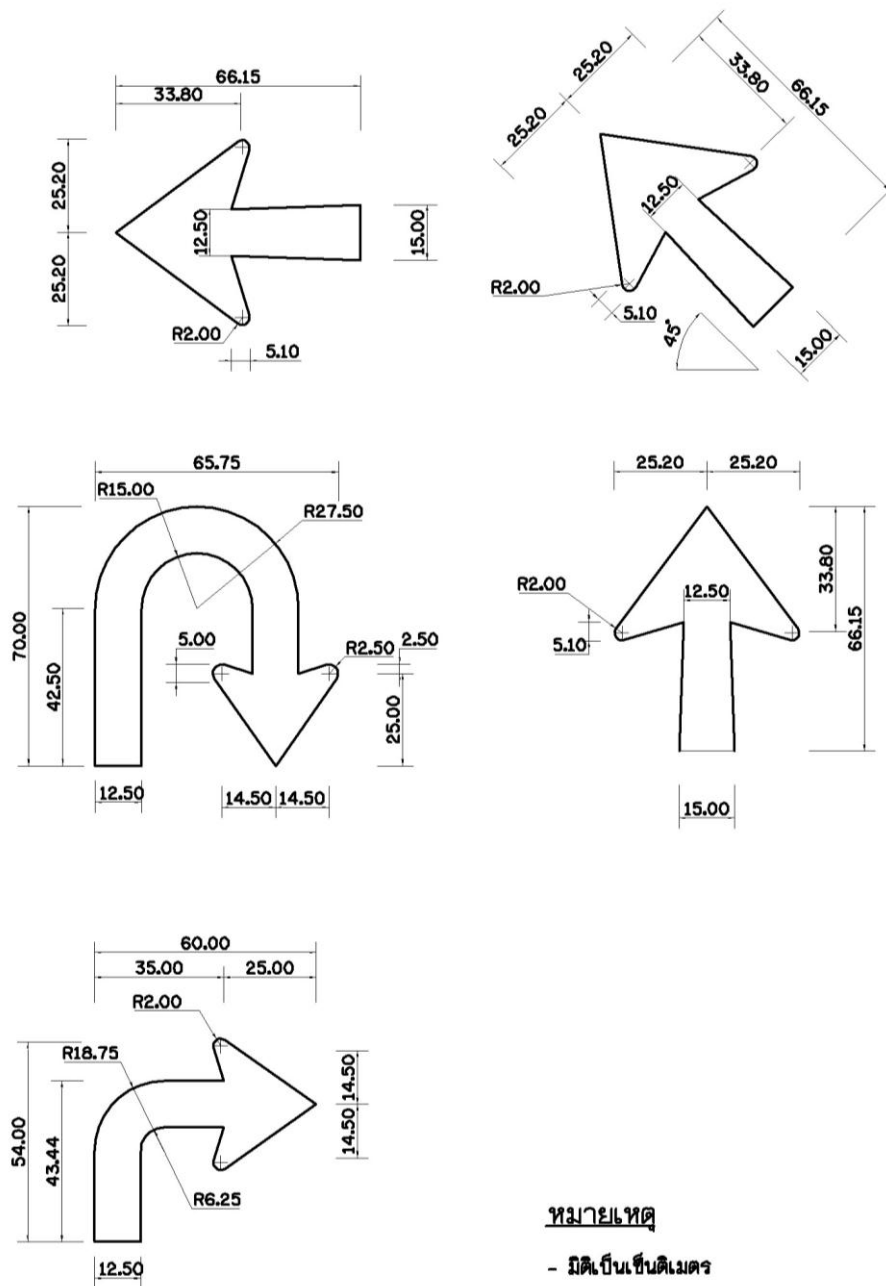

รายละเอียดป้ายตราสัญลักษณ์กรมทางหลวงชนบท
(สำหรับป้ายแขวนสูง)

หมายเหตุ
- มิติเป็นเซนติเมตร

รายละเอียดลูกศรบนป้ายจราจร

หมายเหตุ
- มิติเป็นเซนติเมตร

คำสั่งกรมทางหลวงชนบท

ที่ ๖๒๐ / ๒๕๕๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงแบบมาตรฐาน งานทาง งานสะพาน และคู่มือการติดตั้งป้ายจราจรบริเวณทางแยก

ตามที่กรมทางหลวงชนบท ได้เห็นชอบแบบมาตรฐานงานทาง งานสะพาน และคู่มือการติดตั้งป้ายจราจรบริเวณทางแยก ฉบับกันยายน ๒๕๕๓ เพื่อให้หน่วยงานของกรมทางหลวงชนบทนำไปเป็นแนวทางการปฏิบัติงาน ที่เป็นแบบอย่างเดียวกันทั่วประเทศ นั้น

เนื่องด้วยใน ๒ ปีที่ผ่านมาได้มีการอนุมัติแก้ไขและเพิ่มเติมแบบมาตรฐานหลายฉบับ ดังนั้นจึงเห็นควรมีการรวบรวม ปรับปรุงและเพิ่มเติมแบบมาตรฐาน และคู่มือ ดังกล่าวใหม่ให้เป็นปัจจุบัน แล้วจัดพิมพ์ให้เจ้าหน้าที่ของกรมทางหลวงชนบทนำไปใช้งาน จึงขอแต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการปรับปรุงแบบมาตรฐานงานทาง งานสะพาน และคู่มือการติดตั้งป้ายจราจรบริเวณทางแยก ขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วย

ที่ปรึกษา

๑. วิศวกรใหญ่ ด้านสำรวจและออกแบบ (นายสุรพล ศรีเสาวชาติ)

ที่ปรึกษาคณะทำงาน

คณะกรรมการ

			ประธานคณะทำงาน	
๑.	ผู้อำนวยการสำนักสำรวจและออกแบบ			
๒.	ผู้อำนวยการสำนักก่อสร้างทาง		สภท.	คณะทำงาน
๓.	ผู้อำนวยการสำนักก่อสร้างสะพาน		สภส.	คณะทำงาน
๔.	ผู้อำนวยการสำนักบำรุงทาง		สปร.	คณะทำงาน
๕.	ผู้อำนวยการสำนักวิเคราะห์วิจัยและพัฒนา		สว.	คณะทำงาน
๖.	ผู้อำนวยการสำนักอำนวยความปลอดภัย		สอป.	คณะทำงาน
๗.	ผู้อำนวยการสำนักทางหลวงชนบทที่ ๑ (ปทุมธานี)		ผู้แทนภาคกลาง	คณะทำงาน
๘.	ผู้อำนวยการสำนักทางหลวงชนบทที่ ๔ (เพชรบุรี)		ผู้แทนภาคใต้	คณะทำงาน
๙.	ผู้อำนวยการสำนักทางหลวงชนบทที่ ๗ (อุบลราชธานี)		ผู้แทนภาคอีสาน	คณะทำงาน
๑๐.	ผู้อำนวยการสำนักทางหลวงชนบทที่ ๑๐ (เชียงใหม่)		ผู้แทนภาคเหนือ	คณะทำงาน
๑๑.	นายประวัติ คงสม	วิศวกรโยธาเชี่ยวชาญ	สสอ.	คณะทำงาน
๑๒.	นายสุพร เตโชยา	วิศวกรโยธาเชี่ยวชาญ	สสอ.	คณะทำงาน
๑๓.	นายสาธิต พงษ์พรต	วิศวกรโยธาคำนวณการพิเศษ	สสอ.	คณะทำงาน
๑๔.	นายพิสิฐ ศรีรวานันท์	วิศวกรโยธาคำนวณการพิเศษ	สสอ.	คณะทำงาน
๑๕.	นายมานิต นิลเชตร์	วิศวกรโยธาคำนวณการพิเศษ	สสอ.	คณะทำงาน
๑๖.	นายพงษ์ธร ตันติลภตระกูล	วิศวกรโยธาคำนวณการพิเศษ	สสอ.	คณะทำงาน
๑๗.	นายวีระเดช ชีวาพัฒนานวงศ์	วิศวกรโยธาคำนวณการพิเศษ	สสอ.	คณะทำงาน

/๑๘. นายอิสระ...

"ทท.ไปส่งใส่ ใส่ใจดูแลระบบ ป้ายจราจรให้ปลอดภัย" **วัดการจราจร**

๑๘. นายอิสระ	พรหมฤทธิ์	สถาปนิกปฏิบัติการ	สสอ.	คณะทำงาน
๑๙. นายอมร	จันทร์สกุล	วิศวกรโยธาชำนาญการพิเศษ	สสอ.	เลขาธิการคณะทำงาน
๒๐. นายไกรวัล	วัฒนา	วิศวกรโยธาชำนาญการ	สสอ.	ผู้ช่วยเลขาธิการคณะทำงาน
๒๑. นายอาทิตย์	พุทธสิมมา	วิศวกรโยธาปฏิบัติการ	สสอ.	ผู้ช่วยเลขาธิการคณะทำงาน

โดยให้คณะทำงานฯ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑. รวบรวม ปรับปรุงและเพิ่มเติมแบบมาตรฐาน งานทาง งานสะพาน และคู่มือการติดตั้งป้ายจราจรบริเวณทางแยก ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์และเป็นปัจจุบันเพื่อนำไปใช้ประกอบการออกแบบและก่อสร้างทางหลวงชนบทได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
  ๒. ประสาน / เชิญผู้เกี่ยวข้อง / ขอข้อมูลประกอบการจัดทำได้ตามความเหมาะสม
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

an/

(นายชาติชาย ทิพย์สุนาวี)
อธิบดีกรมทางหลวงชนบท